Stuk **15** (1997-1998) – Nr. 9-F

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

4 december 1997

ONTWERP VAN DECREET

houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998

BELEIDSBRIEF

Onderwijs.

Beleidsprioriteiten 1997-1998

BELEIDSBRIEF

Vlaams Wetenschaps- en Technologiebeleid

Beleidsprioriteiten 1998

BELEIDSBRIEF

Tewerkstelling.

Beleidsprioriteiten 1998

BELEIDSBRIEF

Economie.

Vlaanderen, Ondernemend Land.
Van beleidsvisie naar realisatie.
Een terugblik en een vooruitblik.

Beleidsprioriteiten 1998

BELEIDSBRIEF

Landbouw, Tuinbouw en Visserij

Beleidsprioriteiten 1998

VERSLAG

namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Jos De Meyer
aan de Commissie voor Financiën en Begroting

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden : de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heren Herman Candries, Paul Deprez, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Zie :

15 (1997-1998)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Errata + Bijlagen met Addendum

– Nrs. 2 tot 8 : Amendementen

– 9-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

– Nr. 9-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

– Nr. 9-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur en Sport

– Nr. 9-D : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

– Nr. 9-E : Verslag namens de Commissie voor Mediabeleid

805 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

806 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

811 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

816 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

818 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

Zie ook :

12 (1997-1998)

– Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (1997-1998)

– Nr. 1 : Toelichtingen + Addendum

17 (1997-1998)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUDSTAFEL

Blz.

I. ONDERWIJS 6

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken 6

1. Basisonderwijs 6
2. Secundair onderwijs 7
3. Hoger Onderwijs 7
4. Niveau-overstijgende initiatieven 8

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister 10

1. Algemene beschouwingen bij de onderwijsbegroting 1998 10

2. Basisonderwijs (BaO) 10

1) Extra-middelen voor het basisonderwijs: beleidsondersteuning, werkingsmiddelen, administratieve omkadering en de 876,6 miljoen frank binnen de ARGO-begroting 10
2) Uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs 19
3) Zorgverbreding 20
4) Convenant met betrekking tot de functiebeschrijvingen 21

3. Secundair onderwijs (SO) 21

1) De hervorming van het secundair onderwijs 21
2) Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO), de leerplicht en modularisering van het beroepsonderwijs 23
3) Buitengewoon Secundair Onderwijs (BusO) : opleidingsvorm 24
4) Leerlingenparticipatie 25

4. Hogeschoolonderwijs 25

1) Verhoging sociale toelage, de hogeschoolenveloppe en inschrijvingsgelden 25
2) Kine-opleiding 26
3) Rondetafel over verpleegkunde 26

5. Universiteiten 27

1) Het vooruitgangsrapport-Dillemans 27
2) Toelatingsproef arts-tandarts 27
3) De financiering van de universiteiten 28
4) Transnationale universiteit (LUC-UM) 29

6. Open hoger onderwijs en innovatie van het hoger onderwijs 29

7. Onderwijs Sociale Promotie (OSP) – Volwassenenonderwijs 30

8. Deeltijds Kunstonderwijs (DKO) 30

9. Basiseducatie 31

10. Studietoelagen 31

Blz.

11. Niveauoverstijgende initiatieven 31

1) Programmatie- en benoemingsstop en het zgn. mini-decreet 31
2) Schoolgebouwen 32

12. Andere 32

1) Project 'Jeugddemocratie en samenleving' 32
2) Controle ziekteverzuim 33
3) Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) 33
4) Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten 33
5) Nieuwe onderwijsmedia 33
6) Klasse 34
7) Migranten- en Kansarmoedebeleid 35
8) Het drugbeleid op school/ Geweld op school 35
9) Centra voor leerlingenbegeleiding 36

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen 36

1. Decreetsbepalingen 36

2. Begrotingstabel 37

II. PERMANENTE VORMING EN WETENSCHAPSBELEID 40

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie 40

1. Wetenschapsbeleid 40
2. Permanente Vorming 44

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister 44

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen 53

1. Decreetsbepalingen 53
2. Begrotingstabel 54

III. BEROEPSOPLEIDING 54

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling 54

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister 55

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen 58

Blz.

IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING 58

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Eric Van Rompuy, 58

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister 60

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen 62

Bijlagen

Bijlage I-1 Vlaamse Onderwijsraad, Advies over de beleidsbrief onderwijs, 1997-1998 65

Bijlage I-2 Beleidsondersteunig Basisonderwijs 79

Bijlage I-3 Additionele werkingsmiddelen basisonderwijs-decreet basisonderwijs en de effecten van de integrale toepassing van het (geamendeerd) decreet basisonderwijs 81

Bijlage I-4 Statistiek oktober 1997 inschrijvingen 1° kandidatuur arts en tandarts 85

Bijlage I-5 Cijfergegevens met betrekking tot de benoemingsstop 93

Bijlage II-1 Het Vlaams Wetenschaps- en Technologiebeleid. Schema's bij de toelichting 101

Bijlage IV-1 Cijfertabellen met betrekking tot de landbouwvorming 127

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 besproken tijdens zijn vergaderingen van 12, 13, 25 en 26 november 1997.

Het verslag over de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is, bevat vier delen :

I. Onderwijs, materie waarvoor de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken bevoegd is ;

II. Permanente Vorming en Wetenschapsbeleid, materies waarvoor de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie bevoegd is ;

III. Beroepsopleiding, materie waarvoor de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling bevoegd is.

IV. Middenstandsopleiding en Landbouwvorming, materies waarvoor de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media bevoegd is ;

Tijdens de bespreking van de begroting lieten verscheidene leden hun ongenoegen blijken over de werkwijze van de behandeling van de begroting 1998. Zij constateren dat er te veel commissievergaderingen op hetzelfde moment moeten plaatsvinden en dat de agenda voortdurend moet worden aangepast. De tijdsperiode waarin de begrotingsbespreking moet plaatsvinden is immers te beperkt. De oorzaak van deze werkomstandigheden ligt volgens de leden bij de Vlaamse regering die haar plichten niet nakomt en haar beleidsbrieven laattijdig indiende. De Commissie is dan ook van oordeel dat zij de nodige ruimte moet hebben voor een ordentelijk verloop van de begrotingsbespreking. Om te vermijden dat deze toestand zich bij de volgende begrotingsbespreking zou herhalen, tekent de voorzitter van de Commissie formeel protest aan bij de ministers die in de Commissie verschijnen. Bovendien zal de voorzitter een brief schrijven aan de heer Norbert De Batselier, voorzitter van het Vlaams Parlement, om deze bekommernissen over te brengen en de Vlaamse regering op haar plichten te wijzen.

I. ONDERWIJS

De begroting onderwijs werd besproken in samenhang met de beleidsbrief "Onderwijs. Beleidsprioriteiten 1997-1998, ingediend door de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken" (Stuk 811 (1997-1998) – Nr. 1) en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998 (Stuk 788 (1997-1998) – Nr. 1) (programmadecreet).

De voorzitter vermeldt dat het VLOR-advies over de beleidsbrief "Onderwijs. Beleidsprioriteiten 1997-1998" aan de leden werd overgemaakt (Bijlage I-1).

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken

De minister verklaart dat de onderwijsbegroting 1998 een financiële vertaling is van het gevoerde onderwijsbeleid en derhalve borg staat voor continuïteit. Daarenboven wordt een belangrijk aantal nieuwe initiatieven genomen teneinde het huidige onderwijsbeleid verder door te trekken én bij te sturen in het kader van het regeerakkoord of in uitvoering van engagementen aangegaan in en door de Commissie.

De ontwerp-begroting 1998 voor Onderwijs, uitgedrukt in termen van 'beleidskredieten' (som van niet-gesplitste kredieten, de gesplitste vastleggingskredieten en de vastleggingsmachtigingen) maar exclusief de provisie voor index, bedraagt 246.428,2 miljoen frank. Het vergelijkbare aangepaste budget 1997 bedroeg 240.164,9 miljoen frank. Dit betekent een stijging van het onderwijsbudget met 6.263,3 miljoen frank of 2,61 %.

Vervolgens licht de minister de belangrijkste beleidsaccenten en -initiatieven in de onderwijsbegroting 1998 toe per onderwijsniveau.

1. Basisonderwijs

Het decreet basisonderwijs wordt verder geïmplementeerd. Hierbij wordt de budgettaire weerslag, op kruissnelheid, van het decreet ingevolge de bijkomende omkadering volledig opgenomen. Bijko-

mend worden volgende nieuwe initiatieven ontwikkeld :

– Beleidsondersteuning : vanaf 1 september 1997 (zie aangepaste begroting 1997) kunnen scholen vanaf 500 tot en met 599 leerlingen zes bijkomende lestijden verkrijgen, scholen vanaf 600 leerlingen krijgen tien uur. Deze lestijden worden toegekend aan een personeelslid om taken op zich te nemen waardoor de directeur wordt ontlast (vb. organisatietaken, interne coördinatie,...). Vermits deze maatregel vooral de kleine groep 'grote' scholen ten goede kwam en gezien het grote belang dat aan deze ondersteuning gegeven wordt door de directies, wordt het vanaf 1 september 1998 mogelijk gemaakt om de normen verder naar beneden te laten zakken zodat ook 'kleinere' scholen, tot 390 leerlingen, hiervan gebruik kunnen maken. Dit betekent een supplementaire middeleninjectie van 100 miljoen frank op jaarbasis. Dit bedrag komt dus bovenop hetgeen reeds voorzien is in het decreet basisonderwijs.

– Zorgverbreding : in het kader van het bestrijden van het zittenblijven en schoolse achterstand is sedert 1994 een project opgestart om scholen bij de overgang kleuter/lager onderwijs vernieuwende initiatieven te laten ontwikkelen. Scholen met kansarme leerlingen krijgen voorrang. Het huidig budget bedraagt globaal 657 miljoen frank. Met dit budget kan momenteel slechts 40% van de aanvragen worden gehonoreerd. Om dit percentage te verhogen en alle relevante voorstellen te honoreren wordt bijkomend 100 miljoen frank ingeschreven op jaarbasis. Dit zal door de Vlaamse regering worden bepleit binnen de VESOC-enveloppe.

– Naast deze tewerkstellingsmaatregelen wordt het werkingsbudget voor de eerste keer volledig berekend volgens het decreet. Dit betekent dat, naast de vroegere werkingsmiddelen, ook de administratieve ondersteuning hierin opgenomen wordt en dat de vrijkomende middelen ingevolge de natuurlijke afvloeiing van het AMVD-personeel van het gemeenschapsonderwijs a rato van het aantal leerlingen verdeeld worden over de drie onderwijsnetten. De indexatie van deze enveloppe gebeurt net zoals vorig jaar aan 100 %.

2. Secundair onderwijs

De minister stelt dat de hervorming van het secundair onderwijs grondig wordt voorbereid. De werkingsmiddelen worden, conform het programmadecreet 1994, geïndexeerd aan 75 % van de inflatie. De berekening gebeurt nog steeds volgens onderwijsdecreet-II.

3. Hoger onderwijs

– Het voorbije jaar is er m.b.t. de hervorming van het *hogescholenonderwijs* veel aandacht besteed aan de financiële aspecten van deze hervorming. In de toekomst zal de Vlaamse overheid haar aandacht verleggen naar de opvolging van de kwaliteit van het onderwijs zelf. De financiële enveloppe '98 wordt aan 100 % geïndexeerd. De sociale toelagen worden verhoogd. De hogescholen hebben in vergelijking met de universiteiten een grote achterstand op het vlak van financiering van de sociale voorzieningen (3000 frank versus 9000 frank per student). De volledige gelijkschakeling is (momenteel) budgettair onmogelijk en op korte termijn ook niet wenselijk. Een beperkte verhoging van het bedrag per student (van 3250 frank geïndexeerd naar 4000 frank) maakt de kloof kleiner en dus aanvaardbaarder. Bovendien geeft deze verhoging de "vzw's sociale voorzieningen" toch meer ruimte om zinvolle initiatieven te nemen. De kostprijs voor 1998 bedraagt 67,6 miljoen frank. De minister licht verder toe dat de hogescholen de voorbije jaren op verdienstelijke wijze gebruik hebben gemaakt van de sociale gelden. Hij meent dat naar de budgetcontrole toe de vraag zal rijzen om de gesloten enveloppe van de hogescholen te verhogen. Op basis van extrapolatie, gebaseerd op de voorlopige telling van begin oktober 1997, lijkt het dat het aantal HOBU-studenten voor het derde opeenvolgende jaar stijgt. Indien dit het geval zou zijn, waardoor men sinds 1994 een stijging zou hebben van 5%, dan zal bij de budgetcontrole een eventuele verhoging moeten gebeuren. De regeringscommissarissen hebben inmiddels ook hun jaarverslag afgerond. Uit dit verslag dat aan het Parlement zal worden bezorgd, blijkt alvast dat de financiële toestand van de hogescholen niet ongezond is.

– Voor het *universitair onderwijs* blijft de hoofdbekommernis het optimaliseren van het onderwijsaanbod als middel om dit onderwijs kwalitatief op peil te houden, zodanig dat het internationaal competitief blijft.

De werkingsuitkeringen worden aan 100 % geïndexeerd. Voor de overgang naar een nieuwe finan-

cieringsregeling wordt 300 miljoen frank extra ingeschreven. Hierdoor wordt tegelijkertijd een inhaalbeweging gerealiseerd voor de meest 'achtergestelde' universiteiten. Er is immers de groeiende spanning in de kostprijs per OBE tussen de universiteiten tengevolge van de ongelijke groei. Als men voor de goedkoopste universiteit het cijfer 1 neemt per OBE, dan bedraagt dit voor dezelfde OBE bij de duurste universiteit 1,8. Dit is 80% meer per OBE. Dit spanningsveld is niet meer verdedigbaar en zal ook geen discussie voor het Arbitragehof kunnen weerstaan.

De minister vervolgt dat naast het toelatingsexamen arts-tandarts voor de organisatie van een centraal examen voor kinesitherapie bijkomend 13,5 miljoen frank wordt ingeschreven. Met betrekking tot het toelatingsexamen arts-tandarts verduidelijkt hij dat men volgend jaar, wanneer de volledige proef zal moeten worden afgelegd, niet meer zal delibereren zoals dit de eerste maal nog wel het geval was. De toelatingsproef zelf zou dan kunnen volstaan als regulerend element wanneer ze streng genoeg wordt toegepast. Hij stelde bij het eerste examen, dat zijns inziens nog te gemakkelijk was, vast dat in één van de inrichtende universiteiten voor de tandartsopleiding er een instroom was van drie generatiestudenten. Dit is volgens hem alvast een aanleiding om de discussie over het aantal opleidingen geneeskunde in Vlaanderen aan te gaan.

Sinds 1996 wordt het belang van *samenwerking* tussen instellingen hoger onderwijs in de grensregio beklemtoond. Deze bestuurlijke en onderwijskundige samenwerking tussen instellingen uit Noord-West-Europa genereert een meerwaarde en leidt tot een betere benuttiging van de bestaande infrastructuur. Voor het bevorderen van deze samenwerking – in eerste instantie door vergelijkend beleidsonderzoek – wordt eenmalig 12 miljoen frank ingeschreven. Ook hier ervaart men een spanningsveld tussen de universiteiten en de HOBU-instellingen. De universitaire wereld neemt zijns inziens te gemakkelijk en te eenzijdig het leiderschap van bepaalde projecten.

Het cofinancieren van een aantal innovatieprojecten via samenwerking van twee of meer universiteiten of hogescholen, met als doel de ontwikkeling van elektronisch studie- en leermateriaal, moet de innovatie van het gehele onderwijs een belangrijke stimulans geven. In de lerende maatschappij wordt het omgaan met kennis immers steeds belangrijker dan het louter hebben van kennis. Voor 1998 wordt hiervoor een bedrag van 40 miljoen frank voorzien op de begroting van de minister-president, departement WIM.

– De *studietoelagen* hoger onderwijs worden vanaf het academiejaar 1998-1999 bijkomend met 2 % geïndexeerd. De minister signaleert in het verlengde van deze beslissing dat hij eerstdaags aan de Vlaamse regering een ontwerpbesluit zal voorleggen betreffende de automatische indexering van de studietoelagen in het hoger onderwijs. Daarenboven worden maatregelen genomen om de toelagen van de laagste inkomensklassen te verhogen. Gezien de minvermogendheid van een groot aantal gezinnen of studenten, bedreigt deze situatie immers hun participatiekansen in het hoger onderwijs en in de samenleving. De kostprijs van deze verhoging wordt geschat op 46 miljoen frank.

4. Niveau-overstijgende initiatieven

– In de sector *Basiseducatie* wordt gezorgd voor een extra middeleninjectie. Enerzijds wordt getracht om oplossingen te formuleren voor een aantal prangende problemen in deze sector in het algemeen : wachtlijsten specifiek voor Nederlands Tweede Taal, overblijvende witte vlekken, nieuwe doelgroepen zoals gedetineerden. Het bijkomend krediet 1998 bedraagt 50 miljoen frank. Anderzijds zullen er specifieke initiatieven genomen worden voor basiseducatie in Brussel ten bedrage van 25 miljoen frank, door de Vlaamse regering te bepleiten binnen de VESOC-enveloppe.

– In uitvoering van het decreet basisonderwijs dienen vanaf 1 januari 1998 ook de vervoersabonnementen van rechthebbende leerlingen buiten de zones terugbetaald te worden door de overheid. Het bijkomend budget voor het *leerlingenvervoer* 1998 bedraagt daartoe 12 miljoen frank.

– Het krediet voor financiering van *speciale leermiddelen* voor personen met een handicap wordt eenmalig verhoogd met 10 miljoen frank.

– Voor projecten in het kader van *Dynamo 2* wordt bijkomend 1,5 miljoen frank ingeschreven. Hierdoor wordt het mogelijk een accent te leggen op de lerarenopleiding, zonder vermindering van de middelen voor projecten basis- en secundair onderwijs.

– De *internationale samenwerkingsprojecten* met Rusland, Oekraïne en Zuid-Afrika worden uitge-

breid met een bijkomende injectie van 9,4 miljoen frank.

– Voor *anderstalige nieuwkomers* worden initiatieven ontwikkeld rond opvang en bijscholing zodanig dat deze nieuwkomers na één schooljaar kunnen doorstromen als 'gewone' leerlingen. Het globaal bijkomend budget voor 1998 bedraagt daartoe 30 miljoen frank. Ook dit dient de Vlaamse regering nog te bespreken binnen de VESOC-enveloppe. Dit houdt concreet in dat er 20 miljoen frank is voorzien voor het basisonderwijs. Op basis van een evaluatie van het gevoerde beleid en toenemende behoeften wordt voorgesteld om het minimum aantal leerlingen voor het lager onderwijs te verlagen, zodat er meer onthaalklassen georganiseerd kunnen worden en er voor dunbevolkte regio's ambulante leerkrachten voorzien kunnen worden. Het huidig budget bedraagt 16,6 miljoen frank.

Voor het secundair onderwijs is in dit kader 10 miljoen frank voorzien. Momenteel voldoen 15 scholen aan de nood. Om budgettaire beperkingen kunnen slechts 10 van de 15 scholen vanaf 1 september 1997 starten en de 5 andere vanaf 1 november 1997, na een bijzondere procedure. Het nieuw initiatief laat toe alle 15 scholen op 1 september 1998 te laten starten.

– Er werd 18 miljoen frank ingeschreven voor extra lestijden voor scholen van het basisonderwijs in de rand- en taalgrensgemeenten om het onlangs gestarte project te continueren.

– De ontwikkeling van *levenslang leren* aan de universiteiten en hogescholen staat nog in de kinderschoenen. De ontwikkeling van de kennis en de techniek noopt tot een versnelling van die ontwikkeling. De overheid moet hiertoe stimulansen geven. Met een beperkt stimuleringsprogramma worden een vijftal pilootprojecten gesubsidieerd om de behoeften en noden aan permanente vorming voor hoger opgeleiden in een aantal sectoren te verkennen en deze behoeften en noden te vertalen in opleidings- en vormingsvoorzieningen. Op die manier kan er een vraaggericht en probleemgericht aanbod worden gerealiseerd, rekening houdend met de verwachte ontwikkelingen in de sector. Het idee van "sectorconsulenten" lijkt een adequaat instrument om vraagzijde en aanbodzijde op elkaar af te stemmen. Het budget voor 1998 bedraagt 30 miljoen frank, aan te rekenen op de begroting van de minister-president.

– Tenslotte worden een aantal initiatieven genomen met betrekking tot *de nieuwe onderwijsmedia*. Enerzijds worden een aantal projecten, opgestart in 1997, voortgezet. Het betreft hier ondermeer :

- gratis internet aansluitingen en middelen om PC's aan te kopen. Het is de bedoeling om over een periode van 4 jaar alle secundaire scholen en de 3de graad van het basisonderwijs middelen ter beschikking te stellen om PC's aan te kopen a rato van 1 PC per 25 leerlingen ;

- sensibiliseringscampagnes en begeleiding van leerkrachten bij de introductie van multimedia in het leerproces ;

- ontwikkeling van een gemeenschappelijke informatieruimte voor onderwijs. Er wordt een afzonderlijke site ontwikkeld om de scholen in te lichten over de mogelijkheden rond ICT ;

- informatie over het aanbod aan educatieve software ;

- daarnaast moet er ruimte gecreëerd worden voor volledig nieuwe initiatieven :

  - provinciale expertisenetwerken : het is de bedoeling samenwerkingsverbanden tussen lerarenopleidingen en technologie – opleidingen te stimuleren ;

  - de ontwikkeling van een 'Virtual teacher's college' ;

  - het opstarten van samenwerking met Nederland ;

  - het ontwikkelen van initiatieven op het vlak van het deeltijds volwassenenonderwijs.

Op de begroting van de minister-president wordt hiervoor een budget van 200 miljoen frank ingeschreven, voornamelijk voor de aankoop van PC's. Daarnaast wordt ook een inbreng uit de privé – sector verwacht.

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

1. Algemene beschouwingen bij de onderwijsbegroting 1998

– De heer *Freddy Sarens* verklaart namens de CVP-fractie dat de voorliggende onderwijsbegroting een positief beleid laat zien mede omdat ze beheersbaar is gehouden en er geen besparingen nodig zijn. Hij stelt samen met de heer *René Swinnen* in het algemeen vast dat deze begroting tevens een politiek van continuïteit belichaamt.

Deze laatste spreker is met zijn fractie tevreden dat deze begroting ook sociale accenten legt, zoals de indexering van de studietoelagen hoger onderwijs, de verhoging van het bedrag van de sociale voorzieningen voor het hoger onderwijs buiten de universiteit en de noodzakelijke verhoging van het budget voor de basiseducatie.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* poneert namens de VLD-fractie dat over de begroting 1998 hetzelfde kan worden gezegd als over deze van 1997, namelijk dat er niets nieuws in terug te vinden is. Zo worden in de Beleidsbrief 1997-1998 een aantal decreten aangekondigd die ook reeds in de Beleidsbrief 1995-1996 stonden. Zij vervolgt dat haar fractie uitdrukkelijk wil stellen dat in onderwijs niet kan worden bespaard. Verscheidene gebeurtenissen in de samenleving, zoals de recente migrantenrellen, tonen aan dat men veel verwachtingen koestert met betrekking tot de taak en de opdracht van het onderwijs. De samenleving moet dan ook bereid zijn daarvoor de nodige middelen ter beschikking te stellen.

– De heer *Chris Vandenbroeke* vraagt zich af waarom men de onderwijsbegroting zo uitdrukkelijk beheersbaar wil houden. Hij stelt enerzijds vast dat de verhouding tussen het BRP en onderwijsbudget een dalende trend vertoont. Vandaag zou dit ongeveer 42% zijn van het BRP. Anderzijds moet hij vaststellen dat alle beleidsmensen hun mond vol hebben van de kenniseconomie en kennismaatschappij. Zijn fractie is van mening dat men daarom de beheersbaarheid niet meer voorop mag stellen.

Op de tweede plaats merkt hij op dat ook de continuïteit die deze begroting kenmerkt, in tegenspraak is met de visie waarmee de begroting opgesteld wordt. In dit kader verwijst hij naar de gedachtewisseling in de Commissie over de verhouding onderwijs-tewerkstelling-informatiemaatschappij[1]. Tijdens dat debat verklaarde de minister volgens de spreker dat een onderwijsbeleid met visie ook inhoudt dat men tegenover de surplussen van het verleden moet durven optreden en deze moet actualiseren. Cruciaal in dat debat was tevens het thema dat de onderwijsbegroting eigenlijk een weddebegroting is. De minister stelde ook hierover dat een onderwijsbeleid met visie inhoudt dat men hieraan zal moeten tornen.

– De heer *Ludo Sannen* is van mening dat de voorliggende begroting geen enkele begeestering met zich meebrengt. Hij merkt ook een discrepantie tussen de begroting en de Beleidsbrief op. In de Beleidsbrief worden vele intenties opgesomd, nieuwe decreten aangekondigd, enzomeer, waarvan niets terug te vinden is in de begroting. De Beleidsbrief bevat bij nader toezien ook vele intenties die reeds in de vorige waren opgenomen. Buiten de lerarenopleiding en het basisonderwijs is er naar zijn mening nog niet veel van de vorige Beleidsbrief uitgevoerd. Hij noemt de Beleidsbrief 1997-1998 dan ook een brief van het onvoltooid verleden.

– De heer *Joris Van Hauthem* ziet weinig of geen verandering in de onderwijsbegroting in vergelijking met deze van het voorgaande jaar. De budgetten zijn geglobaliseerd in de basisallocaties zodat hier weinig uit af te leiden valt. Dit heeft uiteraard vooral te maken met het feit dat de onderwijsbegroting vooral een tewerkstellingsbegroting is waarvan het grootste deel naar weddes gaat.

2. Basisonderwijs (BaO)

1) Extra-middelen voor het basisonderwijs : beleidsondersteuning, werkingsmiddelen, administratieve omkadering en de 876,6 miljoen frank binnen de ARGO-begroting

– *Alle fracties* wijzen erop dat reeds herhaalde malen, zowel bij de bespreking van het decreet

1 Vl. Parl., Stuk 759 (1997-1998) – Nr. 1, Gedachtewisseling over de resolutie van 30 april 1997 betreffende de werkgelegenheid in Vlaanderen, meer bepaald de rubrieken met betrekking tot de wisselwerking Onderwijs-Tewerkstelling-Informatie-economie, Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid uitgebracht door de heer André Van Nieuwkerke

basisonderwijs van 25 februari 1997[2] als bij de begrotingscontrole 1997[3], aangedrongen werd om de beleidsondersteuning en de werkingsmiddelen, met daarin de administratieve omkadering van het BaO, substantieel te verhogen. Zij merken op dat in de begroting 1998 hier niet aan wordt tegemoetgekomen.

– De heer *Freddy Sarens* werpt op dat het tekort aan beleidsondersteuning en werkingsmiddelen in het BaO extra middelen vergt. Bij de voorbereidende besprekingen van de hervorming van het secundair onderwijs stelden de betrokken partijen vast dat bij de opmaak van het decreet basisonderwijs de middelen van het ARGO-basisonderwijs onderraamd werden met 876,6 miljoen frank. De spreker vervolgt dat de afgesproken en gestemde verhouding van 76,2/100 van het decreet basisonderwijs niet werd toegepast op dit bedrag, omdat het niet in rekening werd gebracht, noch voor 1997, noch voor 1998. Zijn fractie vraagt nu dat dit bedrag omwille van logische en rechtvaardige redenen in de begroting 1998 in het programma basisonderwijs zou worden gealloceerd en verder verdeeld zou worden over het gesubsidieerd onderwijs en het gemeenschapsonderwijs. De toevoeging van dit bedrag aan de begroting zou ook een oplossing kunnen geven voor de reeds vermelde problemen in het basisonderwijs.

- De heer *Jos De Meyer* sluit zich volledig aan bij de voorgaande spreker. Hij is van mening dat elke school de beleidsondersteuning moet krijgen die haar toekomt op basis van het aantal leerlingen. Over de zogenaamde "vergeten" 876,6 miljoen frank in het ARGO-budget stelt de spreker dat bij het decreet basisonderwijs decretaal werd vastgelegd dat de werkingsmiddelen van het gesubsidieerd onderwijs zouden evolueren van de huidige 46% van het gemeenschapsonderwijs naar 76%. Op dat ogenblik werden de 876,6 miljoen frank niet ingebracht. Hij is van mening dat hoe sneller deze middelen zullen vrijkomen, hoe sneller deze verhouding bereikt kan worden. In 1997 moesten deze middelen volgens artikel 83 en artikel 195 van het decreet basisonderwijs reeds ingebracht zijn. Deze middelen moeten volgens de spreker zeker in de begroting 1998 worden ingebracht bij het basisonderwijs en lineair worden verdeeld. Hij besluit dat de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs een prangend probleem zijn en herinnert de Commissie aan de budgetcontrole 1997 waar door alle fracties erop werd aangedrongen dat in de begroting 1998 een belangrijke vooruitgang moest worden geboekt.

– De heer *René Swinnen* stelt vast dat de extra middelen die voorzien zijn voor beleidsondersteuning in het BaO vooral de grote scholen van meer dan 500 leerlingen ten goede zullen komen. De meerderheid van basisscholen in Vlaanderen telt echter tussen de 200 en 350 leerlingen. Deze scholen, maar ook vooral de kleine scholen waar de directeur nog dikwijls een klasopdracht heeft, hebben een grotere behoefte aan deze ondersteuning. Zijn fractie wenst dan ook dat de werkomgeving van de directeur in het BaO sterk verbeterd wordt om op die manier de pedagogische taken meer kansen te geven.

Zijn fractie heeft in die zin een voorstel klaar waarbij zij de werkingsmiddelen voor het BaO wil verhogen met 1,2 miljard frank. Deze bijkomende middelen kunnen, rekening houdend met de lokale autonomie van de scholen, zowel gebruikt worden voor administratieve ondersteuning, als voor werkingsmiddelen. Dit voorstel komt tevens tegemoet aan de herhaalde opmerking van de OESO dat een te klein aandeel van het onderwijsbudget naar werkingsmiddelen gaat.

De berekening van deze 1,2 miljard frank is gestoeld op de toepassing van 6 extra lestijden op alle BaO-scholen. Dit zou 700 miljoen frank kosten. Bij een optimale invulling tot een halve opdracht zou dit bedrag stijgen tot 1,2 miljard frank.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat haar fractie tevreden is dat er extra middelen voor de beleidsondersteuning voorzien zijn. Zij wenst meer aandacht voor de taak die het BaO heeft als detector van problemen rond kansarmoede en aangepast leergedrag. In deze zin vindt haar fractie het spijtig dat het schoolopbouwwerk (SOW), dat een middel is om allochtone en autochtone leerlingen en ouders nauwer bij de school te betrekken, ver-

2. Vl. Parl., Stuk 451 (1996-1997) – Nr. 11, Ontwerp van decreet basisonderwijs, Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid uitgebracht door de heer André Van Nieuwkerke

3. Vl. Parl., Stuk 19-A (1996-1997) – Nr. 4-F, Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997, Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid uitgebracht door de heer Jos De Meyer aan de Commissie voor Financiën en Begroting

wezen is naar de SIF-projecten. Daardoor wordt het afhankelijk van lokale gemeentebesturen en OCMW's die, in tegenstelling met de minister van onderwijs, niet goed geplaatst zijn om hierin te investeren.

Zij pleit vervolgens voor een differentiatie in het BaO als middel om leerlingen kansen te geven die zij verdienen. Met ITC-middelen is de toepassing hiervan gemakkelijk. De basisscholen moeten daarom over voldoende PC's en toebehoren kunnen beschikken.

– De heer *Ludo Sannen* herinnert de minister eraan dat hij bij de vraag van de Commissie naar meer middelen voor het BaO telkens antwoordde dat bijkomende middelen voor het BaO gevonden zouden worden bij de hervorming van het Secundair Onderwijs. Nu verneemt de heer Sannen dat de minister bijkomende middelen vraagt voor het SO. De spreker stelt dat de minister door deze houding zijn geloofwaardigheid sterk op de helling heeft gezet. Hij wijst er bovendien op dat de huidige 150 miljoen frank die voorzien zijn voor beleidsondersteuning zeker niet voldoende zijn.

Hij meent dat het basisonderwijs eigenlijk een dubbele inhaalbeweging nodig heeft. Enerzijds naar administratieve ondersteuning toe, maar ook naar beleidsondersteuning. Men mag niet kiezen tussen deze beide, ze moeten beide worden gerealiseerd. De spreker is van mening dat tal van directeurs in parochiale basisscholen ten aanzien van hun inrichtende machten immers weinig gehoor krijgen als zij om bijkomend personeel vragen. Men zal eerder middelen ter beschikking stellen voor herstellingswerken en dergelijke dan voor ondersteuning.

Over de zogenaamde verborgen 876,6 miljoen frank zou de minister volgens de spreker gezegd hebben dat dit bedrag helemaal niet verborgen is omdat ze bij het begin van de politieke onderhandelingen over de hervorming van het SO kenbaar werden gemaakt. Hij vindt dit bedrag nochtans niet terug in de begrotingsstukken die hem als parlementslid toch de nodige informatie moeten verschaffen. Dit bedrag was dus voor hem verborgen. In navolging van het decreet basisonderwijs moeten de middelen volgens hem toch duidelijk herkenbaar zijn, zodat de 75/100 verhouding kan worden toegepast. Indien deze middelen eventueel toch zouden vrijkomen voor de werkingsmiddelen van het basisonderwijs, dan is hij de mening toegedaan dat deze niet aan de vraag voor meer middelen voor de beleidsondersteuning mogen worden gekoppeld.

– De heer *Joris Van Hauthem* en zijn fractie zijn niet tevreden over de besteding van de extra middelen voor de beleidsondersteuning omdat deze alleen de grote scholen ten goede zullen komen. De oplossing voor het tekort aan werkingsmiddelen voor het BaO ligt volgens hem eerder bij een organieke oplossing zoals in het secundair onderwijs. Hij wenst tevens te weten waar hij het bijkomend bedrag voor de beleidsondersteuning in de begroting kan terugvinden. Verder stelt deze spreker dat de kleine vrije basisscholen bedreigd worden door de lange termijn die nodig is om tot een gelijkschakeling van werkingsmiddelen te komen tussen vrij en gemeenschapsonderwijs. Daarnaast wenst hij te vernemen hoe de minister zijn belofte om meer middelen te voorzien voor het BaO zal nakomen nu blijkt dat deze middelen zeker niet van een hervorming van het secundair onderwijs kunnen komen, en wat met de 876,6 miljoen frank van de ARGO zal gebeuren.

– De heer *Karel De Gucht* stelt dat iedere fractie ervan overtuigd is dat er zich een probleem stelt ten aanzien van de financiering van het onderwijsgebeuren. Het is echter nodig dat men dit onbevooroordeeld bekijkt. Het debat daarover wordt niet gediend door intellectuele oneerlijkheden. Hij is erover verbaasd dat men nu pas uitgekomen is op de 876,6 miljoen frank binnen de ARGO-begroting. De regeringscommissaris bij de ARGO en de eerste ondervoorzitter van de ARGO zijn van CVP-signatuur en ze hadden de CVP-fractie kunnen inlichten.

Hij meent dat de hele financiering van het decreet basisonderwijs, die volgens zijn fractie niet logisch is en daarom door hen ook voor het Arbitragehof wordt aangevochten, op de helling komt te staan als men het debat over een eventuele verdeling van deze ARGO-middelen zal starten. Hij verwijst daarvoor naar artikel 84 van het decreet basisonderwijs dat vermeldt dat "het werkingsbudget van het gefinancierd basisonderwijs een onderdeel vormt van de dotatie aan de ARGO." De dotatie aan de ARGO grijpt trouwens terug naar onderwijsdecreet-II. Het meest belangrijke artikel is echter artikel 83 van het decreet basisonderwijs waarin staat dat "Zodra de in artikel 80 bedoelde loonkost van het meester-, vak- en dienstpersoneel en van de rekenplichtige correspondenten volledig is vrijgekomen, mag het werkingsbudget per leerling in het gesubsidieerd onderwijs niet minder bedragen dan 75,8 % en niet meer dan 76,2 % van het overeenkomstig werkingsbudget per leerling in het gefinancierd onderwijs."

De spreker vervolgt dat als men deze twee elementen samen leest, dit tot gevolg heeft dat men in de praktijk moet kijken naar de bedragen die de ARGO in ongeveer 2010 zal gebruiken voor het basisonderwijs en dat men daarop dan de verhouding 76/100 moet toepassen. Elke andere interpretatie hoort hier niet thuis. De discussie over deze ARGO-middelen is dus hier niet op zijn plaats. Het bedrag dat men bij de hervorming van het secundair onderwijs in aanmerking heeft genomen, is ook slechts maar een deel van de 876,6 miljoen frank, namelijk het MVD-personeel. Over de rest heeft men gezwegen. Hij waarschuwt de minister ervoor dat een regeling via een amendement de hele financiering van het basisonderwijs op de helling zet.

– De heer *Kris Van Dijck* heeft bedenkingen bij de bijkomende middelen voor beleidsondersteuning die enkel gereserveerd zullen zijn voor de grote basisscholen. De spreker betoogt dat er nochtans een enorme taak op de schouders van alle directies rust. De ondersteuning van grote scholen is lovenswaardig, maar het grootste deel van de basisscholen, waar de klasopdracht van de directeur een belasting is op de pedagogische ondersteuning, zou daarbij over het hoofd worden gezien.

Vermits het voor iedere basisschool voorzien van de nodige administratieve hulp financieel zeer zwaar is, heeft zijn fractie een eigen voorstel uitgewerkt. Dit voorstel houdt in dat de directeurs BaO in eerste instantie klasvrij worden gemaakt. Er zijn vandaag vier soorten directeurs : er zijn directeurs die volledig klasvrij zijn, directeurs die nog 8/24 in de klas staan, directeurs die 14/24 in de klas staan en een zeer kleine groep die 18/24 in de klas staan. Al deze directeurs klasvrij maken is financieel niet haalbaar.

Daarom wil de spreker tot twee soorten directeurs komen : enerzijds full-time directeurs en anderzijds half-time directeurs met een 12/24 klasopdracht. De directeurs die nog 8/24 voor de klas staan, zouden daarbij klasvrij worden gemaakt. Dit zou voor 265 scholen het geval zijn die meer dan 130 leerlingen tellen. Al de andere directeurs uit scholen met minder dan 130 leerlingen zouden half-time directeurs worden. De huidige grens om directeurs klasvrij te maken wordt daarbij verschoven van 180 leerlingen naar 130 leerlingen. Op basis van dit idee heeft zijn fractie zowel een minimale als een maximale kostprijsberekening gemaakt :

– voor directeurs met een 8/24 klasopdracht, in casu 265 scholen, zou de kostprijs bij 0 jaar anciënniteit 83,6 miljoen frank zijn en bij 13 jaar anciënniteit 110 miljoen frank ;

– voor directeurs met een 14/24 klasopdracht, in casu 279 scholen, zou de kostprijs bij 0 jaar anciënniteit 21,8 miljoen frank zijn en bij 13 jaar anciënniteit 28,7 miljoen frank ;

– voor directeurs met een 18/24 klasopdracht zou de kostprijs bij 0 jaar anciënniteit 2,8 miljoen frank zijn en bij 13 jaar anciënniteit 3,7 miljoen frank.

De spreker komt in totaal met de maximale kostprijs op een bedrag van 142,4 miljoen frank, wat perfekct haalbaar moet zijn.

– De *minister* kondigt met betrekking tot de 876,6 miljoen frank, respectievelijk 617,8 en 258,8 miljoen frank, van de ARGO aan dat de Vlaamse regering een amendement over de verdeling van deze middelen zal indienen. Hij verduidelijkt dat deze 876,6 miljoen frank van de ARGO nooit expliciet in de ARGO-begroting teruggevonden kan worden, omdat het eindbedrag gegenereerd wordt door de toepassing van Onderwijsdecreet-II. Hij licht toe dat in het vrij onderwijs de werkingsmiddelen mechanistisch aan de scholen worden gegeven. De ARGO krijgt evenwel een globale dotatie die vervolgens volgens de interne reglementering van de ARGO dan verder verdeeld wordt over de scholen.

De minister legt verder uit dat deze middelen afkomstig zijn van de zogenaamde gemengde lorgo's waar BaO en SO-scholen tesamen in opgenomen zijn. De administratie moet nu eerst een inschattingsoefening maken om te bepalen hoeveel van dit budget eigen aan BaO en eigen aan SO is. Dit kan enkel bij benadering gebeuren. De benaderende berekening is momenteel 258,8 miljoen frank in functie van het Meester-Vak-en-Dienstpersoneel (MVD) en 617,8 miljoen frank in functie van werkingsmiddelen. Als de verdeling bij amendement geregeld zou worden, krijgt het vrij onderwijs uiteraard nu meer, omdat de vroegere verhouding van ongeveer 50/100 in het decreet op het basisonderwijs omgezet is in een 75/100 verhouding.

Hij vindt het voorstel van de heer René Swinnen om de werkingsmiddelen voor het BaO te verhogen met 1,2 miljard frank een interessante piste, op voorwaarde dat het over een aantal jaren gespreid wordt. Hij moet dit echter eerst voorleggen en bespreken in de Vlaamse regering. Hij gaat ermee

akkoord om deze middelen als werkingsmiddelen te beschouwen. Persoonlijk zou hij daarbij ten aanzien van de scholen, die weliswaar daarover autonoom kunnen beslissen, willen pleiten om deze middelen om te zetten in administratieve omkadering. Uiteindelijk zal dit een politieke keuze zijn. Verscheidene tussenkomsten wezen er immers op dat de meeste scholen zich situeren tussen de 220 en de 350 leerlingen. Deze groep van scholen krijgt nu geen beleidsondersteuning. Een andere keuze zou dan ook kunnen zijn dat men een deel van deze middelen zou kunnen reserveren voor beleidsondersteuning van deze scholen.

Ook het voorstel van de heer Kris Van Dijck vindt de minister zinvol. Dit voorstel werd ook in het verleden reeds aangehaald, maar is door het decreet BaO in de vergeethoek geraakt. Als men akkoord zou gaan over het voorstel van de heer Swinnen, zou men, weer op basis van een politieke keuze, ook een deel van deze middelen kunnen aanwenden voor het klasvrij maken van de directeurs, zoals de heer Van Dijck voorstelt.

Over de extra-middelen die voorzien zijn voor beleidsondersteuning verduidelijkt de minister dat deze in de omkaderingspost BaO zitten. In dit kader laat hij een cijfertabel aan het verslag toevoegen. Deze tabel toont de stijgende kostprijs aan wanneer de norm van 6 lestijden beleidsondersteuning voor scholen vanaf 500 leerlingen met een trapsgewijze sprong van 30 leerlingen naar beneden toe zou worden doorgetrokken (Bijlage I-2). Om bijvoorbeeld de grens van 389 te verlagen tot 350 heeft men 73,5 miljoen frank meer nodig. Verlaagt men nog eens tot 320 dan komt daar 51,3 miljoen frank bij, tot 290 nog eens 63,1 miljoen frank en tot 260 nog eens 60,5 miljoen frank.

Over de middelen die bij de hervorming van het secundair onderwijs zouden vrijkomen voor het BaO verklaart de minister dat een sanering van het aanbod in het secundair onderwijs in ieder geval tot een besparing zal leiden. Als men dit geld zou besteden aan het BaO en/of aan het HOBU, dan blijft echter de aparte vraag naar bijkomende werkingsmiddelen. Als men deze besparingen uit de omkadering zou herbesteden in werkingsmiddelen voor SO, dan blijft weer de algemene vraag naar meer werkingsmiddelen in de globale begroting voor BaO en HOBU. Uiteindelijk is het dus niet direct een financieringsprobleem. Men moet immers bij het vaststellen van de objectiveerbare verschillen opmerken dat het in het SO gaat om een verhouding 85 voor weddes versus 15 voor werkingsmiddelen. Als men met het eventuele teveel aan middelen binnen de 15% de rest wil opkrikken, zal men dus met een verhouding 1/6 geconfronteerd worden omdat de verhouding erg scheef getrokken is. Een tweede discussie-element dat hierbij komt kijken, is uiteraard de vaststelling van de OESO dat de werkingsmiddelen in het onderwijs algemeen te laag liggen. Als men deze dus wil optrekken, zal dit in een verhouding van 6/7 moeten gebeuren waardoor de betalingsfactuur zeer hoog wordt.

– Daarop dienen de heren *Freddy Sarens, René Swinnen, Jos De Meyer, Gilbert Vanleenhove, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh* en de heer *André Van Nieuwkerke* namens de meerderheidsfracties 6 amendementen in op het programmadecreet met betrekking tot het basisonderwijs (Stuk 788 (1997-1998) – Nr. 6). Deze amendementen strekken ertoe 6 nieuwe artikelen in te voegen. Daarnaast dienen dezelfde leden een reeks amendementen in die in de uitgavenbegroting onderwijs uitvoering geven aan de amendementen op het programmadecreet (Stuk 15/7).

De *minister* wenst daarbij een verklaring af te leggen. Voorafgaandelijk wenst hij op te merken dat inzake onderwijs er telkens een inhoudelijk luik en anderzijds een financieel luik van belang is. Voor het inhoudelijke luik van het basisonderwijs verwijst de minister naar het decreet betreffende de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, het decreet op de inspectie- en begeleiding en op het eigen pedagogisch project van de scholen zelf.

Daarnaast is er het financiële luik waarbij er zich twee problemen stellen met betrekking tot het basisonderwijs. Op de eerste plaats is er de juridische context van artikel 24 van de Grondwet en de vertaling hiervan in het decreet basisonderwijs. Ten tweede heeft de Commissie unaniem meer werkingsmiddelen gevraagd voor het basisonderwijs. Het amendement geeft volgens de minister op deze beide financiële problemen een antwoord.

Het amendement geeft op de eerste plaats aan wat het aandeel is voor het basisonderwijs van de middelen die voor de gemengde lorgo's bedoeld zijn. Over deze verdeling is men het eens : 258,8 miljoen frank voor Meester-, Vak- en Dienstpersoneel (MVD-personeel) en 617,8 miljoen frank wat de geldmiddelen betreft.

De amendementen strekken ertoe deze geldmiddelen te incorporeren via de toepassing van de Grondwet in het decreet basisonderwijs. Deze middelen worden conform het mechanisme van het

decreet basisonderwijs ingebracht en gespreid over een termijn van 10 jaar. In de praktijk wordt deze termijn teruggebracht tot 9 jaar omdat 1998 dubbel wordt geteld. Het decreet basisonderwijs was immers reeds van toepassing op 1997 zodat ook dit jaar in rekening wordt gebracht. Dit houdt in dat er op het einde 876,6 miljoen frank meer middelen zullen zijn die volgens het decreet basisonderwijs verdeeld zullen worden.

Voor de 258,8 miljoen frank MVD-personeel wordt de normale termijn gerespecteerd die in het decreet basisonderwijs staat. Bij het afvloeien van dit personeel wordt het geld gerecupereerd. Deze middelen worden lineair herverdeeld tot men aan de eindverhouding komt zoals het decreet basisonderwijs voorziet.

De 617,8 miljoen frank worden op identieke wijze verdeeld. Over een periode van 9 jaar moet deze operatie afgerond zijn. Ook hier worden tot de eindverhouding bereikt is, de middelen lineair verdeeld.

Op de tweede plaats strekken deze amendementen ertoe over een periode van 9 jaar een bedrag van 1,2 miljard frank bijkomende werkingsmiddelen in het basisonderwijs te voorzien. Ook deze bedragen worden lineair verdeeld conform het leerlingenaantal. Op het moment dat de eindverhouding van 75,8-76,2/100 bereikt zal worden via deze verschillende geldstromen (de bestaande decreetstroom, de 258,8 miljoen, de 617,8 miljoen en de 1,2 miljard frank), zal de rest van deze geldstromen verdeeld worden conform de decretaal voorziene eindverhouding.

De minister besluit dat men hiermee uiteindelijk trouw blijft aan het decreet basisonderwijs, maar dat de totaliteit aan middelen verhoogd wordt met 1,2 miljard werkingsmiddelen.

- De heer *Jos De Meyer* verklaart dat zowel bij het decreet basisonderwijs als bij de begrotingsaanpassing 1997 door verscheidene leden gepleit werd om binnen de onderwijsbegroting bijkomende middelen te voorzien voor het basisonderwijs. Hij is tevreden dat hier nu werk van wordt gemaakt. Hij is tevens verheugd over de inbreng van de zogenaamd vergeten 876,6 miljoen frank die op correcte wijze volgens het decreet basisonderwijs worden herverdeeld. En hij is op de derde plaats ook tevreden dat de bijkomende middelen lineair worden verdeeld zodat elke leerling als gelijk erkend wordt.

- De heren *Karel De Gucht, Ludo Sannen, Joris Van Hauthem en mevrouw Nelly Maes* protesteren tegen het feit dat de inhoud van de amendementen bij het programmadecreet niet strookt met het doel van een programmadecreet. Zij verwijzen daarvoor naar de resolutie betreffende de functie van een decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting die door het Vlaams Parlement op 27 november 1996 werd goedgekeurd.

De heer *Karel De Gucht* voegt hieraan toe dat in de Commissie Financiën en Begroting er een akkoord bestaat dat in het programmadecreet 1998 geen bepalingen zouden worden opgenomen die wijzigingen aanbrengen aan bestaande decreten. Hij vernoemt als voorbeeld de herfinanciering van de universiteiten die eerst voorzien was in het programmadecreet, maar in een afzonderlijk decreet zal worden geregeld. Hij stelt vast dat de voorliggende amendementen op het programmadecreet de bedoeling hebben om het decreet op het basisonderwijs te wijzigen. Deze amendementen moeten volgens hem dan ook onderwerp uitmaken van een afzonderlijk decreet. De spreker stelt bovendien dat de annaliteit van de begroting niet gerespecteerd wordt omdat de regeling niet alleen op 1998 van toepassing is.

De heer *Ludo Sannen* en mevrouw *Nelly Maes* stellen in dit verband dat deze amendementen op het programmadecreet de reglementering van de financiering voor de werkingsmiddelen voor het BaO, die pas begin 1997 werd goedgekeurd, fundamenteel wijzigen. Bovendien geldt dit voor een periode van 10 jaar, en niet voor de begroting 1998 alleen. Zij besluiten daaruit dat deze amendementen dus een uitbreiding van het decreet basisonderwijs omvatten.

– De *minister* repliceert dat de annaliteit van de begroting niet van toepassing is op het programmadecreet. De artikelen betreffende de financiering van de universiteiten werden uit het programmadecreet gelicht omdat hij met de rectoren een aantal afspraken had die nog niet werden afgerond.

– De heer *René Swinnen* stelt dat deze amendementen wel degelijk met de begroting te maken hebben omdat de 876,6 miljoen frank en de 1.215 miljoen frank lineair over een bepaalde periode worden ingebracht en bij de eindverhouding verder zullen worden verdeeld volgens het decreet basisonderwijs. In de amendementen staat bovendien een tabel die aangeeft welke bedragen in de begroting 1998 worden opgenomen.

– De heer *Johan De Roo* is er anderzijds van overtuigd dat de bedragen die ter gelegenheid van een begrotingsbespreking worden aangebracht, via amendementen in de begroting moeten worden ingebracht. De resolutie betreffende de functie van een decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting, die door het Vlaams Parlement op 27 november 1996 werd aangenomen vermeldt dat de maatregelen die geen rechtstreekse band hebben met de begroting niet in het programmadecreet thuishoren. De voorliggende amendementen hebben wel die band omdat zij de kredieten wijzigen.

– De heer *Karel De Gucht* gaat verder in op de inhoud van de amendementen op het programmadecreet en verwijst voor een eerste bezwaar naar het decreet basisonderwijs zelf. Artikel 79, §1, dat handelt over het werkingsbudget voor het gefinancierd onderwijs, verwijst voor de bepaling van dit bedrag uitdrukkelijk naar de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1996. Het bedrag dat in 1996 daarvoor ingeschreven was, bedroeg 1.955,900 miljoen frank. Dit is samengesteld uit de werkingsmiddelen gewoon onderwijs, buitengewoon onderwijs en MVD-personeel. Verder stelt artikel 83 van het decreet basisonderwijs een herverdelingsmechanisme voor waarbij men op basis van de afvloeiing van MVD-personeel, op termijn moet komen tot een eindverhouding van 75,8-76,2 voor het gesubsidieerd onderwijs tegenover 100 voor het gemeenschapsonderwijs.

Het amendement op het programmadecreet dat artikel 79 van het decreet basisonderwijs wil aanpassen, vermeldt, naast het bedrag van het begrotingsjaar 1996, een vermeerdering hiervan met een concreet bedrag, namelijk 617,8 miljoen frank.

De spreker wenst van de minister te vernemen hoe men aan dit bedrag van 617,8 miljoen frank geraakt is. Volgens de spreker heeft men daartoe de werkingsmiddelen voor het secundair gemeenschapsonderwijs genomen, zijnde 4.616,3 miljoen frank. Uit dit bedrag werden dan de internaten, het eigenaarsonderhoud en enkele andere posten gelicht. Vervolgens werd op het resterende bedrag een procentuele berekening van 22,6% toegepast. Dit uiteindelijke bedrag zou dan de middelen uitmaken die het gemeenschapsonderwijs niet voor het secundair, maar voor het basisonderwijs gebruikt in de gemengde lorgo's. Zijn vraag daarbij is hoe men aan het percentage van 22,6 is gekomen.

Hij vervolgt dat volgens het Bijzonder decreet op de ARGO en het onderwijsdecreet-II het gemeenschapsonderwijs met een globale dotatie wordt gefinancierd. De verdere verdeling van deze middelen naar de scholen toe gebeurt in het gemeenschapsonderwijs volgens eigen regels waar de ARGO zelf voor bevoegd is. Nu past men volgens hem een berekening toe op een bedrag dat uit het programma secundair onderwijs komt zonder dat men daar naar verwijst en zonder dat men verwijst naar objectiveerbare verschillen. Zijn besluit is dan ook dat deze aanpassing niet kan gebeuren via een begrotingspost wat men wel tracht te doen via amendering.

Een tweede bezwaar van de spreker op de inhoud van de amendementen betreft het financieringsmechanisme. De financiering die in de amendementen wordt voorgesteld, staat volgens hem haaks op het financieringsprincipe van artikel 24 van de Grondwet. Hij is ervan overtuigd dat de voorliggende aanpassingen daarom ook nooit zullen worden gerealiseerd.

De spreker is van mening dat de eventuele goedkeuring van de voorliggende amendementen een zwaar politiek incident vormen omdat de werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs zouden worden gehalveerd. Hij vindt het onbegrijpelijk dat een minister van Onderwijs zijn eigen gemeenschapsonderwijs op die manier behandelt. De organisatie van het gemeenschapsonderwijs dat borg moet staan voor een pluralisme in de samenleving, wordt daardoor naar de toekomst toe onmogelijk gemaakt. Hij begrijpt dat er naar het vrij basisonderwijs inspanningen worden gedaan, maar vindt het betreurenswaardig dat dit moet gebeuren met middelen die voor het gemeenschapsonderwijs bestemd waren.

Hij besluit dat zijn fractie alle middelen zal aanwenden om te voorkomen dat deze amendementen zullen worden goedgekeurd en indien dit niet lukt, zal men ze aanvechten voor de gerechtelijke instanties.

– De heer *René Swinnen* is tevreden omdat de werkingsmiddelen voor het basisonderwijs met 1,2 miljard frank zullen stijgen. Deze bijkomende middelen werden door alle fracties gevraagd en zullen over alle netten worden verdeeld. Bovendien maken deze bijkomende middelen de verdeling van de 617,8 miljoen frank van het gemeenschapsonderwijs voor een stuk draaglijker. Deze bijko-

mende middelen worden daarenboven structureel opgenomen in de begroting.

Voor wat de verdeling van de 876,6 miljoen frank betreft, steunt zijn fractie volledig de spreidingsperiode van 9 jaar, met een dubbele telling in 1998. Hij is er zich van bewust dat de verdeling van deze ARGO-middelen in het nadeel is van het gemeenschapsonderwijs, maar heeft geen enkele juridisch afdoende argumentatie gevonden noch gehoord om deze middelen niet in aanmerking te moeten nemen. Ook binnen de ARGO bevestigt men dat deze bedragen aangewend worden in gemengde LORGO's die instaan voor zowel basis- als secundair onderwijs.

– De heer *Karel De Gucht* ontkent dit en verwijst naar de persmededeling van de ARGO van 28 november 1997, waarin de ARGO zich unaniem tegen de aantasting van deze middelen heeft verzet.

– De heer *Ludo Sannen* meent dat via de voorliggende amendementen op het programmadecreet de toekomstige vermeerdering van de werkingsmiddelen van het basisonderwijs, zijnde 1.215 miljoen frank, wordt verankerd, terwijl hij betwijfelt of dit wel voldoende zal zijn voor de objectieve noden. Er wordt trouwens in de verantwoording bij deze amendementen nergens gesteld waarom juist 1.215 miljoen frank meer werkingsmiddelen nodig zouden zijn. Deze discussie reikt dus veel verder dan de begroting alleen.

De spreker wenst ook meer informatie over de verhouding tussen enerzijds de geleidelijke verdeling van de 617,8 miljoen frank en van de 1.215 miljoen frank, en anderzijds de middelen van het gemeenschapsonderwijs. Hoeveel zal de ARGO moeten inleveren en hoeveel zal de ARGO aan bijkomende middelen krijgen ? Daarmee zou men direct ook het effect hebben voor het gesubsidieerd onderwijs.

Hij stelt verder dat zijn fractie het financieringsmechanisme van het basisonderwijs bij de bespreking van dat decreet duidelijk verworpen heeft. Zijn fractie argumenteerde dat een dergelijk mechanisme tot een blijvende discussie zou leiden tussen het gemeenschapsonderwijs en het vrije net. Het voorstel van zijn fractie was toen om op zoek te gaan naar objectieve criteria waarop men zich verder kon baseren. Na zoveel jaren voorbereiding wordt dit decreet nu grondig gewijzigd.

– De heer *Karel De Gucht* gaat hierop in en stelt dat dit voor de ARGO in 1998, naast de effecten van het decreet basisonderwijs, een bijkomende besparing betekent van ongeveer 100 miljoen frank en in de daaropvolgende jaren telkens een besparing van ongeveer 90 miljoen frank tot men op een bedrag van ongeveer 700 miljoen frank uitkomt.

– De *minister* stelt dat het bedrag van 700 miljoen frank fout is. Hij reageert op de uitspraken van de heer Sannen dat in het decreet veel meer staat dan alleen de financiering. Het effect voor de ARGO bedraagt 101,7 miljoen frank, zonder de afvloeiing van het MVD-personeel in rekening te brengen. Met MVD-middelen bedraagt dit 111,7 miljoen frank, inclusief de toepassing van het decreet basisonderwijs.

– Er ontspint zich vervolgens een discussie tussen sommige leden en de minister over het verstrekken van de cijfers en de berekeningswijze die door de minister vermeld werden. De *voorzitter* vraagt op voorstel van mevrouw *Nelly Maes* aan de minister de informatie ter beschikking te stellen van de parlementsleden om met kennis van zaken te kunnen oordelen.

– Daarop deelt de *minister* mee dat er twee verdelingsmechanismen zijn. Op de eerste plaats is er een inhaalmechanisme dat gehanteerd wordt tot op het moment dat men aan de eindverhouding 76/100 zal zitten. Op het moment dat dit inhaalmechanisme bereikt is, treedt een tweede mechanisme in werking.

In het eerste inhaalmechanisme is de noemer 100 omwille van de lineaire toepassing. De verdeling hier is 14 voor het gemeenschapsonderwijs, 21 voor het officieel onderwijs en 65 voor het vrij onderwijs.

In de tweede fase treedt een gewogen verdeling in voege. Om hier de noemer te berekenen moet men rekening houden met de aantallen leerlingen die omgerekend worden in gewogen leerlingen. De verhouding in deze is als volgt : 14 voor het gemeenschapsonderwijs, aan 100% gefinancierd blijft 14 ; 21 voor het officieel onderwijs, aan 75% gefinancierd wordt afgerond 16 ; 65 voor het vrij onderwijs, aan 75% gefinancierd, wordt afgerond 49. Daarmee komt in de tweede fase de noemer op ongeveer 79. Wanneer de inhaalbeweging de eindverhouding zal hebben bereikt, treedt het tweede mechanisme in werking. De minister geeft aan de

hand van een overzichtstabel hieromtrent verder toelichting (Bijlage I-3).

– Mevrouw *Mia De Schamphelaere* besluit op basis van deze cijfers dat een nieuw financieringsmechanisme nodig is om het decreet basisonderwijs correct uit te voeren. Omdat iedereen erkent dat de 876,6 miljoen frank, die nu herverdeeld wordt, middelen waren voor het basisonderwijs, komt men met toevoeging van deze middelen tot een verhouding van één tegen drie. Wanneer het enige financieringsmechanisme tot herverdeling, zijnde het MVD-personeel, behouden zou blijven, zou de eindverhouding van 76/100 nooit bereikt kunnen worden.

Zij meent dat het verbod om via het programmadecreet het begrotingsvoorstel van de regering aan te passen, een ontkenning is van de parlementaire inbreng wanneer zich nieuwe feiten voordoen. Artikel 83 van het decreet basisonderwijs dat de herverdeling regelt, zegt niet dat de afvloeiing van het MVD-personeel het énige herverdelingsmechanisme moet zijn. Artikel 83 zegt enkel dat op een bepaald moment de eindverhouding moet worden bereikt.

– De *minister* weerlegt deze stelling. Door de bijkomende middelen van 258,8 miljoen frank bij de MVD-middelen op te nemen wordt de aftelling tot het punt van de eindverhouding echter versneld. Door de inbreng van de 617,8 miljoen frank en de 1.215 miljoen frank, die beide verdeeld worden volgens de verhouding 14, 16, 49 (supra), wordt de inhaalbeweging opnieuw versneld. Onder de hypothese dat het MVD-personeel op 59 jaar afvloeit, wordt de eindverhouding van 76/100 bereikt in 2012.

– Mevrouw *Nelly Maes* onderkent volledig de behoeften van het BaO vooral voor wat de omkadering betreft. Uit ervaring als schepen van onderwijs in Sint-Niklaas weet zij dat de basisscholen ook te weinig werkingsmiddelen hebben om deze behoorlijk te besturen. Het gemeentelijk onderwijs gaat daarvoor aankloppen bij de gemeente als inrichtende macht, maar vele vrije scholen kunnen echter niet rekenen op die solidariteit met alle gevolgen vandien. Zij meent dat men daarom naar nieuwe wegen zal moeten zoeken. Zij stelt voor dat de solidariteit op het niveau van de gemeente zou worden gevestigd, door een overleg tussen de scholen op gemeentelijk niveau. De solidariteitsmiddelen moeten op dat niveau op basis van objectieve criteria verdeeld worden. Het basisonderwijs moet voor alle ouders, ongeacht de filosofische overtuiging, kosteloos zijn. Het onderwijs is voor haar fractie een openbare dienst die door de gemeenschap moet worden verstrekt. Dit onderwijs kan daarom niet ingericht worden door één filosofische overtuiging. Zij heeft de indruk dat de blokkering van de gesprekken over het secundair onderwijs meegespeeld hebben om tot het voorliggende financieringsmechanisme te komen. Uiteindelijk is ook deze discussie weer een centenkwestie geworden om tot een vergelijk te komen tussen de zuilen. Men heeft zich niet gebaseerd op de reële behoeften van het onderwijsveld.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* beaamt deze laatste opmerking van de vorige spreker. Zij verwijst naar de discussie over het decreet basisonderwijs tijdens dewelke door de voltallige oppositie een poging werd ondernomen om een inhoudelijke discussie te voeren rond het begrip vrije keuze. De voltallige meerderheid heeft deze discussie toen afgevoerd. Het argument van de minister om hier niet op door te gaan, was dat de meningen hiervoor nog niet rijp waren. Elke week worden in de Commissie onderwijsprincipes aangebracht die de kern van de zaak raken. Nu merkt men dat op een aantal dagen, wars van elk pedagogisch gegeven, op basis van centen en zuilenkwesties een politiek akkoord wordt gesloten.

– De heer *Joris Van Hauthem* is van mening dat het hier weer gaat om een politiek compromis om de respectievelijke achterban tevreden te stellen. Hij merkt dat men zowel voor wat het secundair onderwijs als voor wat het basisonderwijs betreft, zou kunnen verzeilen in een zelfde verhaal als dat van de financieringswet van gewesten en gemeenschappen. Ook daar vertrok men niet van de eigenlijke behoeften, maar moest de zwakste schakel toestaan dat er steeds meer middelen aan de anderen werden verdeeld. Hetzelfde verhaal is met deze amendementen ook van toepassing op het basisonderwijs. Het huidige debat gaat over politieke evenwichten tussen de zuilen, en niet over het onderwijs zelf. De verschillen daartussen worden daarbij telkens toegedekt met geld. Daarmee zit men met een wafelijzerpolitiek binnen Vlaanderen. Hij wenst te vernemen van waar de 34 miljoen frank die nu voorzien zijn voor 1998, eigenlijk komen. Dit strookt niet met de budgettaire orthodoxie waar de regering zich op beroept.

– De heer *Freddy Sarens* is tevreden omdat zijn fractie heeft bijgedragen tot het initiatief om meer middelen te voorzien voor het basisonderwijs. De

essentie van het decreet basisonderwijs is dat de verhouding tussen gesubsidieerd en gemeenschapsonderwijs geleidelijk moest groeien naar een redelijke verhouding van 76/100. De inbreng van de bijkomende middelen zal deze verhouding sneller realiseren. Het gemeenschapsonderwijs kan zich daar geleidelijk aan aanpassen. Deze regeling is ook vermeld in het decreet basisonderwijs en maakt uiteindelijk de grond van de zaak uit.

– De heer *Ludo Sannen* is ten zeerste verbolgen over deze redenering. Hij erkent de behoeften in het vrij onderwijs, maar dit wil niet zeggen dat het gemeenschapsonderwijs daarom een teveel aan middelen zou krijgen. De huidige middelen voor het gemeenschapsonderwijs zijn een minimum om degelijk onderwijs te voorzien. Door de voorliggende amendementen wordt het gemeenschapsonderwijs met 101 miljoen frank benadeeld. Dit is geen verantwoorde bezuiniging. De enig echte tegemoetkoming ten aanzien van het basisonderwijs zou een verhoging van de werkingsmiddelen moeten zijn die niet van het gemeenschapsonderwijs moeten komen.

– De heer *Freddy Sarens* reageert daarop dat deze redenering niet klopt omdat het verschil tussen de netten niet in rekening wordt gebracht. Ook zijn fractie is voorstander van een degelijk gemeenschapsonderwijs, maar dan in een redelijker verhouding met het gesubsidieerd basisonderwijs. Deze verhouding wordt nu versneld gerealiseerd, er wordt een perspectief op lange termijn geboden en men komt tegemoet aan de noden van het basisonderwijs.

– De *minister* repliceert dat er bij het aanhouden van de redenering van de heer Ludo Sannen, waarbij de 617,8 miljoen frank in de verhouding 76/100 zou worden gehandhaafd voor de ARGO, 2.865 miljoen frank extra nodig zou zijn.

– De heer *Karel De Gucht* meent dat de rekening van de minister niet klopt. De toepassing van de verhouding 14, 21, 65 (supra) op de 617,8 miljoen frank kan volgens hem pas gebeuren nadat men de verhouding 76/100 van het decreet basisonderwijs heeft toegepast op het MVD-personeel. Dit zijn communicerende vaten.

– De *minister* repliceert dat dit onjuist is. De 617,8 miljoen frank zijn bijkomende middelen waar men dezelfde verhouding op moet toepassen. Hij stipt aan dat de berekeningswijze van deze bijkomende middelen bovendien niet betwist wordt door de technische dienst van de ARGO.

Er is ook een verschil tussen de genese en de ontvangst van de middelen. Indien men, zoals de lorgo's, twee soorten onderwijs organiseert, zijnde SO en BaO, krijgt men twee financieringsstromen. De aanwending van deze middelen is in de ARGO echter totaal vrij. Zo heeft de ARGO bijvoorbeeld zelf beslist om sommige scholen met 80 leerlingen in het basisonderwijs een vrij hoog bedrag te geven. Dat is een interne kwestie.

– De heer *Karel De Gucht* vindt dat de minister hem met deze houding gelijk geeft. De 617,8 miljoen frank zijn dus geen middelen voor het basisonderwijs, maar komen toe aan het gemeenschapsonderwijs, waarbij deze op basis van interne herverdeling gebruikt worden. Dit kan dan ook van Lorgo tot Lorgo verschillen. De Lorgo beslist immers zelf over de manier waarop zij deze middelen aanwendt.

– De *minister* repliceert dat de spreker een deel van de redenering over het hoofd ziet. Hij heeft gesteld dat de middelen gegenereerd worden conform basisonderwijs en secundair onderwijs. Achteraf komen ze bijeen bij de inrichtende macht. De ARGO past dan centraal een verdelingsmechanisme toe. De middelen staan bij het secundair onderwijs ingeschreven omdat het gemengde Lorgo's betreft die als secundair worden genotuleerd.

– De heer *Johan De Roo* wijst erop dat zijn fractie het decreet basisonderwijs heeft goedgekeurd. Andere fracties hebben dat niet gedaan. De verhouding 76/100 die in het basisonderwijs is ingeschreven, is een rechtvaardige verhouding. Als men vaststelt dat in de verdeling van het totaal aantal middelen in het basisonderwijs een verhouding geldt van 32/100, kan men niet anders stellen dat dit onrechtvaardig is. Hoe sneller men tot de meer rechtvaardige verhouding van 76/100 komt, hoe correcter het Parlement zich opstelt. Daarom is zijn fractie voorstander van de voorliggende regeling. De *leden van de oppositiefracties* protesteren daarop en stellen dat de objectieve berekening van de 76/100-verhouding nergens terug te vinden is.

2) <u>Uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs</u>

– De heer *Freddy Sarens* brengt aan dat de Beleidsbrief 1997-1998 vermeldt dat een verdere implementatie van het decreet basisonderwijs uit een tweede reeks uitvoeringsbesluiten bestaat. In dit kader wenst hij te vernemen om welke uitvoeringsbesluiten het hier concreet gaat en welke uitvoeringsbesluiten reeds operationeel zijn.

– De *minister* overloopt de eerste reeks uitvoeringsbesluiten die reeds in het Belgisch Staatsblad verschenen zijn. Het gaat hier om :

- de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs ;
- de personeelsformatie in het buitengewoon basisonderwijs ;
- programmatie en rationalisatie in het gewoon basisonderwijs ;
- programmatie en rationalisatie in het buitengewoon basisonderwijs ;
- erkenning, financiering en subsidiëring in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs ;
- laakbare praktijken en de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van de commissie voor het basisonderwijs ;
- onderwijs aan huis ;
- opdracht van het personeel in het basisonderwijs ;
- de bevoegdheid, de samenstelling en de werking van de commissies van advies voor het buitengewoon onderwijs ;
- indeling van de ambten in het buitengewoon onderwijs ;
- de bekwaamheidsbewijzen, de weddeschalen en de bezoldigingsregeling in het buitengewoon onderwijs ;
- over de wijze van verdeling en de aanvraagprocedure om personeelsleden te krijgen die ten behoeve van het basisonderwijs met verlof zijn voor de ondersteuning van de lokale comités.

Een tweede reeks van uitvoeringsbesluiten is volgens de minister momenteel in voorbereiding. Al deze besluiten worden afgewerkt voor het einde van het lopende schooljaar. De eerste twee zullen voor het einde van het tweede trimester worden afgerond om het volgende schooljaar tijdig te kunnen voorbereiden :

- de regels voor het uitreiken van het getuigschrift basisonderwijs en het vastleggen van de norm ervan ;
- de tijdelijke projecten ;
- erkenning van de instanties die het inschrijvingsverslag voor toelating tot het buitengewoon onderwijs kunnen opmaken ;
- de keuze tussen levensbeschouwelijke vakken in het officiële lager onderwijs ;
- het geïntegreerd onderwijs ;
- de organisatie van het schooljaar in het basisonderwijs ;
- bepaling van de begrippen gezondheidstoezicht en sociale voordelen ;
- speciale onderwijsleermiddelen ;
- toekenning van vrijstellingen voor gehandicapte leerlingen ;
- terugvorderingen ;
- sancties.

3) Zorgverbreding

– De heer *Ludo Sannen* verheugt zich over de toegenomen middelen vanuit het VESOC voor de zorgverbreding. Hij hoopt dat de minister bij de opmaak van het nieuwe model rond zorgverbreding en onderwijsvoorrangsbeleid rekening zal houden met de opmerkingen van de ad hoc Commissie Armoede en Uitsluiting. Deze gaan er immers van uit dat zorgverbreding een integrale aanpak vereist waardoor andere elementen betrokken worden om tot een effectief resultaat te komen.

Op de tweede plaats haalt dezelfde spreker aan dat het tijdelijk project zorgverbreding, dat langer duurt dan drie jaar, volgens het decreet basisonderwijs enkel kan worden verlengd met een gemotiveerde verklaring van de minister bij het Vlaams Parlement. Hij heeft nergens deze gemotiveerde verklaring gevonden. Hij veronderstelt dat de minister het nieuwe vermelde model niet als een

verlenging, maar als een totaal nieuw project zal lanceren waardoor deze verklaring niet nodig is. Toch hoopt hij dat het bestaande project geëvalueerd zal worden om bij een eventueel nieuw project de tekortkomingen van het verleden te vermijden.

– De *minister* vermeldt dat het budget voor de projecten zorgverbreding op het programma basisonderwijs in 1997 657 miljoen frank bedroeg. Hij bevestigt dat het de bedoeling is om dit bedrag via de VESOC-enveloppe op kruissnelheid met 100 miljoen frank te verhogen. Dit betekent 25 miljoen frank voor 1998. Het doel hiervan is om zinvolle projecten die anders uit de boot vielen door een gebrek aan middelen, toch een kans te geven.

De versmelting van de programma's zorgverbreding en onderwijsvoorrangsbeleid wordt voorzien voor 1 september 1998. De budgettaire vertaling zal zichtbaar worden in de begroting 1999, eventueel in de begrotingscontrole 1998. De minister besluit dat het uitgangspunt daarbij één integraal kansarmoedebeleid zal zijn waarin de verschillende doelgroepen aan bod komen en waarbij uit beide programma's de positieve ervaringen met verschillende inhoudelijke thema's, zoals verbeterde communicatie met de ouders via schoolopbouwwerk, intercultureel onderwijs en taalvaardigheidsonderwijs worden verwerkt.

4) Convenant met betrekking tot de functiebeschrijvingen

– De heer *Freddy Sarens* vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot de opstelling van de convenant tussen vakbonden en inrichtende machten ter voorbereiding van de invoering van de functiebeschrijvingen ten behoeve van het basisonderwijs.

– De *minister* deelt mee dat op 15 oktober 1997 een eerste informeel overleg met de koepels, ARGO en vakbonden over deze convenant heeft plaatsgevonden. De overheid zelf is begeleider en stimulator bij het afsluiten van de convenant. Daarnaast dient de overheid ook de informatie over de regelgeving te verstrekken. Eénmaal de convenant is afgesloten, waarbij onder andere afspraken over opleiding, evaluatie en het implementatieritme worden vastgelegd, komt de overheid niet meer tussen, behalve indien één van de partijen erom verzoekt. De overheid komt niet tussen in conflicten tussen personeel en schoolbesturen en controleert achteraf niet of er functiebeschrijvingen zijn gemaakt. De vakbonden moeten zelf instaan voor de opleiding van het personeel als zij menen dat het personeel beter gewapend moet zijn bij de invoering van de functiebeschrijvingen. Hij voegt hier nog aan toe dat de scholen die in een eerste fase in het convenant worden opgenomen, tegen 1 september 1998 functiebeschrijvingen opmaken voor hun personeel. Sommige scholen zijn hierin trouwens al ver gevorderd.

3. Secundair onderwijs (SO)

1) De hervorming van het secundair onderwijs

– De heer *Freddy Sarens* merkt op dat de Beleidsbrief 1997-1998 uitdrukkelijk veel aandacht besteedt aan de hervorming van het secundair onderwijs. Hij wenst hier enkel te stellen dat zijn fractie achter de uitvoering van het regeerakkoord blijft staan. De uitgangspunten van zijn fractie zijn ook nog steeds dezelfde. Deze houden in dat de hervorming van het secundair onderwijs moet leiden tot : 1. het realiseren van pedagogische doelstellingen, inzonderheid een betere oriëntatie van de leerlingen en het creëren van gelijke kansen ; 2. het uitwerken van een budgettair beheersbaar stelsel ; 3. een grotere lokale autonomie en responsabilisering ; 4. de opvolging van de afspraken van de Staten-Generaal over het BSO en TSO ; 5. een gelijke behandeling van alle leerlingen ; 6. een koppeling met de hervorming van de ARGO.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* brengt aan dat er nog heel wat onduidelijkheden bestaan omtrent de hervorming van het SO. Het verwonderde haar fractie dan ook toen kenbaar werd dat de minister van onderwijs op zoek was naar meer middelen voor het onderwijs. Hierdoor krijgt men de indruk dat eerst over meer middelen moet worden gesproken en dan pas de onderhandelingen kunnen worden voortgezet. De inhoudelijke en structurele elementen komen daarmee op de tweede plaats. Zij trekt daarbij in twijfel of het toekennen van meer werkingsmiddelen aan het vrij onderwijs een fundamentele oplossing biedt en kan leiden tot een ernstige hervorming. Volgens haar fractie moet er eerst werk gemaakt worden van de netoverschrijding. De schoolkeuze wordt vandaag immers vaker ingegeven door kwaliteit en afstand, en niet meer op basis van de keuze voor een ideologie. Dit netoverschrijdend samenwerken is de enige manier om

in Vlaanderen betaalbaar en kwalitatief onderwijs te blijven organiseren.

De hervorming van het SO kan volgens de spreker beter gefaseerd gebeuren, met eerst een reductie van de studierichtingen en een uniforme rechtspositieregeling. De middelen die hieruit vrij komen zouden dan voor inhoudelijke bijsturingen in de scholen zelf gebruikt kunnen worden. Zij denkt daarbij onder andere aan drugleraren, ombudsleerkrachten, de ondersteuning en vorming van participanten van leerlingenraden, enzovoort.

– De heer *Chris Vandenbroeke* herinnert eraan dat zijn fractie in het verleden steeds werd teruggefloten als zij de onderwijsbegroting bespreekbaar wilde maken. Vandaag merkt hij dat de minister zelf meer werkingsmiddelen voor het SO vraagt van de minister voor Begroting. In eerste instantie was zijn fractie daar verheugd over, omdat zij meende dat hier een visie van de minister van Onderwijs zou achtersteken, tot duidelijk werd dat het er enkel om ging om tegemoet te komen aan een zuilgebonden opbod. Zijn fractie wenst hier dan ook tegen te protesteren. Hij heeft ondertussen echter vernomen dat mevrouw Wivina Demeester, Vlaams minister van Begroting en Financiën, in de Commissie voor Financiën en Begroting gesteld heeft dat er geen bijkomende middelen zouden zijn voor het SO. Hij besluit daaruit dat de minister daardoor zal moeten kiezen voor rationalisatie of voor de gelijke behandeling, maar dat beide samen niet kunnen.

De heer *Jos De Meyer* gaat hierop in en beaamt dat er meer middelen moeten komen voor onderwijs. Volgens hem zal een eventuele hervorming van het secundair onderwijs trouwens pas ingaan op 1 september 1999. Daaruit besluit hij dat uitspraken over het vrijmaken van bijkomende middelen voor het SO geen impact kan hebben op de begroting 1998.

– De heer *Ludo Sannen* vraagt zich af of het nog zinvol is om door te gaan met het globale debat over de hervorming van het SO. Binnen het SO moet en kan er alvast heel wat veranderen. Hij verwijst daarbij naar de Staten Generaal over TSO en BSO van 1993. Ook de vereenvoudiging en het transparanter maken van studierichtingen kan op korte termijn gerealiseerd worden, zonder een globale hervorming. Ook een lineaire financiering kan geleidelijk worden doorgevoerd. Dit geldt ook voor de attestering bij de oriëntering van de leerling, of voor een meer gedecentraliseerde ARGO, of voor een modularisering van een gekwalificeerd onderwijs. Van deze zaken kan op korte termijn werk worden gemaakt.

De spreker vervolgt dat men de grote hervormingen ook achterwege kan laten, omdat bepaalde elementen, zoals de oriëntering van de leerlingen, niet rijp zijn. In die zin verwijst hij naar het advies van de VLOR over de Beleidsbrief 1997-1998 (Bijlage ...). Dit advies vermeldt namelijk dat een middenschool de beste manier is om tot een kwalitatieve oriëntering te komen. Hij beseft wel dat het onderwijslandschap daar op dit moment nog niet rijp voor is, maar wijst erop dat het advies van de VLOR toch eenduidig is, zonder enige restrictie.

Dezelfde spreker vreest dat de definiëring voor de vrije keuze uit het BaO ook zal worden gebruikt bij de hervorming van het SO. Hij is van mening dat men eerst een debat moet voeren over de toepassing van artikel 24 van de Grondwet waarbij een vrije-keuzeschool een nieuwe definitie zou krijgen, alvorens over te gaan tot de hervorming zelf. Op deze manier zal ook de netoverschrijdende samenwerking gemakkelijker kunnen worden gerealiseerd. Een lineaire doorvoering van een hervorming van het SO veronderstelt trouwens dat men objectieve criteria heeft. Is het op dit moment niet wenselijker om het debat over de financiering niet te laten rijpen zodat men kan vermijden dat men een gelijkaardige arbitraire verhouding creëert zoals in het decreet basisonderwijs.

– De *minister* repliceert dat wanneer de hervorming van het SO niet in zijn geheel kan worden doorgevoerd, de werkzaamheden niet helemaal verloren zullen zijn geweest. Grote pakketten van de hervorming zijn toepasbaar en ook onmiddellijk bruikbaar. Als voorbeeld vermeldt hij de hervorming van de studierichtingen. Ingaand op de opmerking van de heer Ludo Sannen over de oriëntering van de leerlingen, stelt de minister dat de spreker zich geen illusies moet maken. Sommige zaken zullen ook zonder hervorming nooit rijp zijn om gewijzigd te worden. Het onderwijslandschap laat dit zelf nu eenmaal niet toe.

De rationalisatie van de studierichtingen zou op zich ook een besparing met zich meebrengen waarvan de middelen naar de werkingsmiddelen zouden kunnen gaan. Dit is een politieke keuze om dit al of niet te doen. Binnen de Vlaamse regering is er bovendien nog geen beslissing genomen over eventueel bijkomende middelen.

Met betrekking tot de objectivering van de verschillen stelt de minister dat hier ook alternatieve technische mogelijkheden voor bestaan. De minis-

ter heeft voor het secundair onderwijs zelf deze oefening gemaakt. De moeilijkheid is echter telkens een criterium te vinden dat mathematisch vertaalbaar is en dat enigszins overeenstemt met het verschil. Een totale overeenstemming is mogelijk voor bijvoorbeeld de organisatie van godsdienst/zedenleer. Voor bijvoorbeeld het criterium "toegang van elkeen tot" zal men zich met een "benaderend criterium" moeten tevreden stellen.

2) Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO), de leerplicht en modularisering van het beroepsonderwijs

– De heer *Freddy Sarens* wenst te vernemen hoeveel leerlingen gebruik maken van het Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO) ? Hoeveel leerlingen maken gebruik van de industriële leercontracten ? En hoever staat het met de evaluatie van het DBSO in zijn geheel ?

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* en haar fractie vinden het voorstel van de minister om het deeltijds leren uit te breiden positief. Een verkorte leerplicht zonder meer kan niet, maar wel een aangepaste leerplicht, met oog voor de interesses van de jongeren. Vermits de beschikbare arbeid voor deze groep eerder beperkt is, zouden samenwerkingscontracten afgesloten moeten worden met de industrie.

– De heer *Ludo Sannen* sluit zich hierbij aan en merkt op dat er over het DBSO niets terug te vinden is in de beleidsbrief. Het grote probleem bij het DBSO is dat deze jongeren tijdens hun opleiding niet voldoende werkgelegenheid krijgen. Hij stelt in dit kader voor om VESOC-middelen te gebruiken om het probleem van het industrieel leercontract-onderwijs en van de BRUG-projecten in het kader van het DBSO op te lossen. Een financiële stimulans naar de bedrijfswereld toe zou hen er toe kunnen aanzetten om deze jongeren de nodige werkvloerervaring te laten opdoen. De sociale partners hebben immers in het kaderakkoord over de VESOC-middelen gezegd dat deze middelen, naast het versterken van de economie, ook voor sociale doelen moeten worden aangewend. Dit zou de langdurige werkloosheid waar dergelijke jongeren anders in verzeilen, kunnen vermijden.

– De *minister* repliceert op de laatste opmerkingen dat het kernprobleem van het DBSO ligt in de verhouding tussen de vakbonden aan Vlaamse zijde en de vakbonden op federaal niveau. De vakbonden aan Vlaamse zijde, gesteund door het VEV, menen, net zoals de minister zelf, dat de huidige verloning van deze leerlingen een afradend effect heeft ten aanzien van de bedrijven om deel te nemen. Op federaal niveau stelt men echter dat er aan deze arbeidsrelatie niets mag worden gewijzigd.

Hij geeft toe dat deze vorm van opleiding zeer positieve effecten teweegbrengt bij de jongeren, zowel naar prestaties als naar attitudes toe. Ook naar toekomstige tewerkstelling schept deze vorm van opleiding grotere mogelijkheden.

Ingaand op het voorstel om middelen van het VESOC-akkoord daarvoor te benutten, verduidelijkt hij dat dit kan kaderen in het luik deeltijdse arbeid dat nog aan bod zal komen. Hij vreest echter dat de overheid met dergelijke maatregelen een circuit van subsidiëring zal ontwikkelen ten voordele van de werkgevers. Hij is eerder voorstander van een regeling voor verlaging van de arbeidskosten waarbij de werkgevers minder moeten betalen voor deze jongeren. Maar dit is zoals reeds gesteld ook een federale bevoegdheid. Als dit gebeurt, dan is de minister bereid om de bedrijven te stimuleren hieraan iets te doen.

Ingaand op de vragen naar cijfergegevens over het DBSO, antwoordt de minister dat het aantal leerlingen in het DBSO in het schooljaar 1996-1997 4.814 bedroeg. Dit cijfer is ook stabiel over de jaren heen. Het gaat dus om een kleine groep in vergelijking met de ongeveer 280.000 jongeren die voltijds secundair onderwijs van de tweede of derde graad volgen. Het grote probleem is hier uiteraard dat deze jongeren geen werk vinden. Hij meent dat de werkgevers moeten beseffen dat zij hier een sociale taak te vervullen hebben. Daarvoor vraagt hij van het Vlaams Economisch Verbond (VEV) een inspanning. Uiteraard speelt voor de bedrijven vooral de kostprijs mee. Grote bedrijven kunnen dit makkelijker aan en zien dit ook als een maatschappelijke doelstelling, maar voor kleinere KMO's is deze kostprijs te hoog. Hij zal een poging doen om met de sociale partners hieromtrent tot een akkoord te komen..

Naast het DBSO nemen ongeveer 200 jongeren deel aan het systeem deeltijdse vorming dat ingebed zit in het programma Jeugdwerk (Cultuur) en voldoen ongeveer 9500 jongeren aan de leerplicht via het stelsel van de middenstandsopleiding. Van deze laatste groep kan uitdrukkelijk gesteld worden dat er zich hier nagenoeg geen problemen voordoen met tewerkstelling. Buiten het leerplichtonderwijs volgen nog ongeveer 550 jongeren het

experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan.

– De heer *Jos De Meyer* betoogt dat zijn fractie helemaal niet akkoord kan gaan met het voorstel van de heer Leman om de leerplichtleeftijd te verlagen. Hij verwijst daarbij naar zijn interpellatie over het deeltijds onderwijs[4]. Dit onderwijs is waardevol als het gecombineerd wordt met tewerkstelling. Diegenen die werk hebben in het deeltijds onderwijs blijken immers nadien ook veel meer kans te hebben op werk. Het zou daarom een sociale en morele plicht moeten zijn voor werkgevers en vakbonden om hieraan iets te doen. Het zou totaal onverantwoord zijn en het zou getuigen van onvermogen van het Vlaams Parlement als men in de begrotingsbespreking 1999 deze discussie opnieuw zou moeten aangaan.

– De *minister* stelt dat het probleem van de migrantenjongeren in het onderwijs niet te vereenvoudigen is tot een probleem van leerplicht, noch tot een probleem van het beroepsonderwijs. Het gaat om een probleem van schoolmoeheid waar migranten deel van uitmaken, maar dat in se veel algemener is. Een van de pistes is onder andere het aantrekkelijker maken van het beroepsonderwijs. Daarbij zal ook de discussie over de algemeen vormende vakken in het beroepsonderwijs moeten worden gevoerd. Volgens de minister zijn de problemen hier te situeren omdat de pedagogische bekwaamheid bij vele leraren ontbreekt om deze vakken geïntegreerd te brengen vaak ontbreekt. Oplossingen moeten dan ook gezocht worden in de lerarenopleiding, alsmede in de modularisering en in het deeltijds beroepsonderwijs. Hij is dan ook geen voorstander om de leerplicht te verlagen.

Hij bevestigt dat het DBSO een prioriteit moet zijn omdat het inderdaad gaat om de zwaksten die falen in het onderwijs en de eerste slachtoffers zullen zijn van de dualisering van de samenleving.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wenst de opmerking van de minister over de algemene vorming toch enigszins te nuanceren. Algemene vorming is haar insziens ook belangrijk in het beroepsonderwijs en heeft positieve resultaten als men de leerlingen kan motiveren. Eén van de redenen waarom de algemene vakken niet door deze leerlingen geaccepteerd worden, is dat deze vakken meestal aan te grote groepen moet worden onderwezen.

– De *minister* vindt deze nuance terecht, maar wijst erop dat het geven van algemene vakken in het beroepsonderwijs toch veel pedagogische kwaliteiten vergt. De grote klassen zijn uiteraard het gevolg van de houding van de scholen die te veel richtingen willen handhaven, waardoor vele kleine klassen voor de algemene vakken worden samengevoegd.

– De heer *Joris Van Hauthem* verwijst naar de uitlatingen van de minister waarin deze met betrekking tot een mogelijke aanpassing van de leerplicht stelde dat hij voorstander is van een attestering en modularisering. De spreker is hier geen tegenstander van, maar beweert dat een modularisering juist kan leiden tot schoolmoeheid omdat men het einddiploma niet meer moet halen. De leerlingen gaan zich snel tevreden stellen met de module-attesten.

– De *minister* stelt dat het grote voordeel van modularisering is dat jongeren met leermoeheid opnieuw interesse kunnen krijgen voor een bepaalde opleidingsmodule. Daardoor kunnen zij zich toch met attesten van modules op de arbeidsmarkt aanbieden. Bovendien zal dit erkend deelcertificaat dat bij een succesvolle beëindiging van een module wordt behaald, de jongere motiveren om het volledige traject af te leggen.

3) Buitengewoon Secundair Onderwijs (BusO) : opleidingsvorm 3

– De heer *Ludo Sannen* brengt aan dat in onderwijsvorm 3 van het BuSO de leerlingen na de leeftijd van 21 jaar niet verder naar school kunnen gaan. In het kader van de aanpasbaarheid aan de arbeidsmarkt en het levenslang leren is de maatregel dat men geen tweede kwalificatie meer kan behalen na zijn 21 jaar in dit onderwijs, totaal achterhaald. Het gaat hier bovendien om een beperkt aantal leerlingen.

– De *minister* licht toe dat hij op eenduidig advies van de Commissie van Advies voor het Buitengewoon Onderwijs (CABO) een jongere van meer dan eenentwintig jaar een verdere opleiding kan laten volgen als die jongere in het schooljaar dat hij deze leeftijd heeft bereikt een eerste kwalificatiegetuigschrift van opleidingsvorm 3 kan bekomen. Daarmee wordt hij in staat gesteld om tijdens de volgende schooljaren een tweede kwalificatie te behalen. De minister beaamt de bekommernis van de spreker, maar wenst te wijzen op eventuele misbruiken die hier kunnen opduiken. Enerzijds stelt zich het probleem ten aanzien van de ouders, maar ook van de scholen om deze jongeren zo lang mogelijk in de school te houden.

4. Vl. Parl., Hand. 1995-1996, C 38 – C-OND 6, Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de kwaliteit van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de kansen op werk na deze opleiding.

De heer *Ludo Sannen* twijfelt of er wel misbruiken zouden zijn omdat deze jongeren evengoed een beroep kunnen doen op werkloosheidsvergoedingen. Hij is er dan ook van overtuigd dat de keuze van de ouders om deze kinderen in de school te houden voor een tweede kwalificatie, een zeer bewuste keuze is. Hun doel is daarbij deze jongeren nadien enige kans te geven op de arbeidsmarkt. Het gaat hier trouwens om zeer weinig leerlingen.

De *minister* getuigt dat iemand uit opleidingsvorm 3 tien jaar geleden gemakkelijker in het arbeidscircuit geraakte dan vandaag. Vandaag is er trouwens veel meer vraag vanwege de beschutte werkplaatsen naar deze mensen, waar men bovendien vooral bekommerd is om financiële en productiviteitsredenen. In vele gevallen is het dus een uitstel van zoeken naar tewerkstelling. Hij vreest echter dat het niet bij dit kleine aantal leerlingen zal blijven als deze scholen de kans zouden krijgen deze jongeren bij zich te houden. Hij belooft dat hij dit probleem in ieder geval verder zal onderzoeken om toch vanuit sociale overwegingen hieraan iets te doen.

De heer *Ludo Sannen* merkt daarbij op dat als deze jongeren in de beschutte werkplaatsen terechtkomen, deze opleidingsvorm zijn doel voorbij schiet. De werkgevers die dergelijke jongeren werk aanbieden zijn zeer tevreden over hun prestaties omdat het hier vooral gaat om zeer gemotiveerde werkkrachten.

4) Leerlingenparticipatie

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* werpt op dat de reductie van studierichtingen in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs niet alleen mag leiden tot het schrappen van opties, maar eerder tot het verbreden van de gemeenschappelijke stam in de 2de graad. Naast wiskunde en talen dient men de echte algemene vorming bij te sturen. Dit kan men bereiken door het aanleren van attitudes. In die zin is het verplicht maken in elke school van een leerlingenraad een uitstekend middel om jongeren te laten kennis maken met democratie. Haar fractie heeft dan ook daarover een voorstel van decreet ingediend[5]. De scholen hechten vandaag immers te weinig aandacht aan het leren luisteren en het gevoel van ernstig genomen te worden. Zij heeft nog vernomen dat het project van de Koning Boudewijnstichting rond leerlingenraden dit jaar afloopt. Daarom wenst zij te vernemen hoe de ondersteuning van scholen die hierrond willen werken in de toekomst zal gebeuren.

– De *minister* verwijst naar het Bijzonder decreet betreffende de ARGO dat in artikel 14, 62 bepaalt dat leerlingen van de laatste twee jaren van het secundair onderwijs bij de werking van de lokale schoolraad moeten worden betrokken. Deze bepaling heeft in alle ARGO-scholen met een derde graad SO geleid tot de oprichting van leerlingenraden. Dit is dus niet het geval in het vrij en in het officieel onderwijs. Mede dankzij het initiatief van de Koning Boudewijnstichting zijn de leerlingenraden ook in deze netten opgestart. Hij verklaart dat hijzelf een grote voorstander is van leerlingenraden, maar vindt dat men dit niet decretaal moet opleggen. Een decretale verplichting leidt zijns inziens tot een bureaucratie waarbij de leerlingenraden niet verder zullen komen dan het opvolgen van de decretale regels. Uit het project van de Koning Boudewijnstichting is althans gebleken dat een leerlingenraad enkel goed kan functioneren wanneer de school er zelf achter staat en er een participatiecultuur bestaat. Vermits het project dit jaar afloopt zijn er momenteel gesprekken met de Koning Boudewijnstichting opgestart om een voortzetting van het project te bewerkstelligen.

4. Hogeschoolonderwijs

1) Verhoging sociale toelage, de hogeschoolenveloppe en inschrijvingsgelden

De heer *Freddy Sarens* en zijn fractie staan positief tegenover de verhoging van het budget van de sociale toelagen voor de hogescholen. Daardoor wordt de kloof met de universiteiten enigszins verkleind. Bovendien blijkt de hervorming van het hogescholenonderwijs een positieve evolutie te kennen. In dit kader vraagt hij meer duidelijkheid bij de eerder negatieve berichten dat de hogeschoolenveloppe toch eerder krap zou zijn of juist voldoende om werkbaar te zijn. Geven de regeringscommissarissen in hun verslagen daar meer uitleg over ? En welke uitvoeringsbesluiten moeten er nog genomen worden voor het HOBU-decreet?

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* merkt op dat de toestand van de hogeschoolgebouwen soms te wensen overlaat. Daarnaast brengt zij nog aan dat de inschrijvingsgelden aan de hogescholen sinds de

5 Vl. Parl., Stuk 761(1997-1998) – Nr. 1, Voorstel van decreet van mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt en de heer Roland Deswaene betreffende de gewaarborgde inspraak van leerlingen in het secundair onderwijs

hervorming bijna overal even hoog zijn als aan de universiteiten. Bovendien vragen sommige hogescholen bij de inschrijving een extra atelier- of labogeld. Is het departement Onderwijs op de hoogte van deze uitwassen en kan hiertegen worden opgetreden?

– De heer *Ludo Sannen* is tevreden over de aankondiging van de minister om op basis van de toename van het aantal studenten aan de hogescholen een eventuele uitbreiding van de enveloppe in bespreking te nemen bij de volgende begrotingscontrole. Hij hoopt dat deze belofte ook nagekomen wordt.

In het kader van het programmadecreet (Stuk 788/1) verwijst de spreker naar artikel 3 dat een recuperatiefonds opricht voor de terugvorderingen uit de enveloppe hogescholen. Hij had hier graag wat meer informatie over.

– De *minister* verduidelijkt met betrekking tot het recuperatiefonds hogescholen dat het hier gaat om een begrotingstechniek teneinde onterechte betalingen binnen het hogescholenonderwijs terug te kunnen vorderen en deze binnen het HOBU-programma te houden.

Hij vervolgt dat het jaarverslag van de commissarissen bij de hogescholen op de Vlaamse regering van 2 december 1997 wordt meegedeeld en tegelijkertijd bezorgd wordt aan de leden van de Commissie. De conclusies van dit verslag komen erop neer dat de financiële situatie van de hogescholen, omwille van de weliswaar stringente politiek, over het algemeen vrij goed is. Hij besluit dat dit eerste jaarverslag van de regeringscommissarissen een zeer degelijk verslag is.

Ingaand op de vraag over de uitvoeringsbesluiten vermeldt de minister dat er nog twee zaken bij uitvoeringsbesluit moeten geregeld worden. Van de verlofregeling dat in twee besluiten, verlof en TBS, zal worden geregeld, zal eerstdaags een ontwerp overgemaakt worden aan de inspectie van financiën en van het besluit over het jaarverslag is inmiddels het advies van de minister van Financiën ingewonnen en is sinds 18 november 1997 het advies gevraagd van de minister van Begroting.

Over eventuele wantoestanden met het inschrijvingsgeld van de hogescholen repliceert de minister dat hij tot nu toe daarover geen enkele klacht heeft vernomen. Uiteraard vragen bepaalde hogescholen bijkomend ateliergeld. Ook universiteiten vragen trouwens soms bijkomende kosten. Als daar toch problemen over zouden zijn, zal hij de regeringscommissarissen de opdracht geven dit te onderzoeken.

2) Kine-opleiding

– De heer *Ludo Sannen* wenst dat op zeer korte termijn duidelijkheid zou worden gecreëerd rond de kine-opleidingen. Daarmee zouden de eventuele gevolgen van deze wijzigingen voor de hogescholen snel kunnen worden ingeschat. De mogelijkheid zou overwogen worden dat de hogescholen die geen kine-opleidingen meer zouden mogen geven, het jaar daarop mogen uitpakken met een nieuwe opleiding. De spreker stelt dat dit in het kader van het pleidooi voor kwaliteitsonderwijs uitdrukkelijk getuigt van een totaal verkeerde aanpak.

– De heer *Joris Van Hauthem* werpt op dat de minister ongeveer 18 miljoen frank voorzien heeft voor de resttoelagen van de hogescholen. Is dit een compensatie voor de hogescholen ? Moet deze begrotingspost op termijn uitdoven ?

– De *minister* antwoordt dat de besprekingen over het decreet betreffende de kinesitherapie nog steeds aan de gang zijn. Hij heeft zelf een revolutionaire piste ontwikkeld die hij bij de gesprekken met de rectoren in het kader van de optimalisering van het universitair aanbod heeft ingebracht en waarover binnenkort verder zal worden onderhandeld.

Hij verduidelijkt dat het bedrag van 18,1 miljoen frank dat in de begroting werd opgenomen, bestemd is voor de salariskost van de personeelsleden die geen tewerkstelling meer hebben in de opleiding kinesitherapie. Deze personeelsleden worden opgenomen in een kinefonds. De wedertewerkstelling van deze personeelsleden wordt gestimuleerd door aan de instelling die hen tewerkstelt een lager salaris aan te rekenen.

3) Rondetafel over verpleegkunde

– De heer *Jos De Meyer* verklaart dat hij grote bedenkingen heeft bij een aantal voorstellen van federaal minister Marcel Colla over de opleiding verpleegkunde. De opleiding verpleegkunde is nog maar vrij recent hervormd, waarbij geopteerd werd om twee opleidingsmogelijkheden te voorzien. Het is zijns inziens dan ook onverantwoord dat een federaal minister die wel bevoegd is voor de toegang tot het beroep, maar niet voor de opleiding, vandaag voor grote onrust zorgt in deze sector. De spreker blijft vragende partij voor een debat ten

gronde over deze problematiek in de commissie Onderwijs.

– De *minister* deelt mee dat de rondetafel van federaal minister Colla helemaal geen succes is geweest. Hij beaamt bovendien volledig de houding die de spreker verwoord heeft.

5. Universiteiten

1) Het voortgangsrapport-Dillemans[6]

– *Verscheidene leden* vragen naar een stand van zaken met betrekking tot het voortgangsrapport-Dillemans over de optimalisering van het universitair aanbod in Vlaanderen. Welke stappen worden nu verder genomen ? Zullen er tussentijdse beslissingen genomen worden of niet, enzovoort ? Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* werpt hierbij op dat naast een optimalisering van het universitair onderwijsaanbod en de kwaliteitszorg, voor haar fractie een democratisch toegangsbeleid even belangrijk is. De heer *Joris Van Hauthem* vraagt in dit kader wat het budgettair oogmerk is van dit plan.

– De heer *René Swinnen* heeft bedenkingen bij het rapport-Dillemans omdat dit de indruk wekt dat schaalvergroting hét wondermiddel zou zijn voor een kwalitatiever universitair aanbod dat bovendien nog kostenbesparend zou zijn. Studies tonen aan dat tal van gerenommeerde buitenlandse universiteiten juist niet grootschalig zijn, maar een studentenpopulatie van 6.000 tot 11.000 studenten hebben. De volwaardige universiteiten in Vlaanderen behoren tot diezelfde grootte-orde.

– De *minister* repliceert op deze laatste opmerking dat deze kleinere gerenommeerde universiteiten ook maar een beperkt aanbod van richtingen hebben. Hij vervolgt dat de opdracht van de ere-rector Dillemans een looptijd heeft van in totaal vijf jaar. Het eerste voortgangsrapport ligt momenteel ter tafel van de Vlaamse rectoren. In drie bijeenkomsten met de rectoren en de administratie, waarvan er één reeds heeft plaatsgevonden, wordt overleg gepleegd over de optimaliseringsvoorstellen. Het is zijns inziens op dit moment voorbarig om conclusies over deze gesprekken te formuleren. Hij stelt wel dat deze gesprekken alleszins in een uiterst constructieve sfeer verlopen.

6. Optimalisering universitair aanbod in Vlaanderen, Bijzondere opdracht ere-rector Roger Dillemans, Eerste vooruitgangsrapport voor de minister vice-president en minister van Onderwijs Luc Van den Bossche (december 1996-1997), Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, Afdeling Informatie en Documentatie, 1997

2) Toelatingsproef arts-tandarts

– De heer *Freddy Sarens* vraagt of de minister de officiële cijfers van de toelatingsproef arts-tandarts en van het aantal inschrijvingen aan de betreffende faculteiten van de universiteiten kan bezorgen.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* deelt mee dat haar fractie zich ergerde door de toelichting bij de begroting voor de toelatingsproef arts-tandarts (Stuk 13/1, p. 136). Daarin lezen zij dat "de resultaten van het centraal toegangsexamen veelbelovend zijn". Bedoelt de minister dat hij tot zijn vreugde erin geslaagd is het universitair onderwijs minder toegankelijk te maken ? Of meent hij hét middel gevonden te hebben om de beste potentiële artsen te selecteren?

– De *minister* verklaart dat de inschrijvingen eind oktober in de eerste kandidatuur arts en tandarts aan de Vlaamse universiteiten aantonen dat de instroom van nieuwe studenten in de kandidaturen arts en tandarts drastisch is teruggelopen. Rekening houdend met het feit dat de eerste toelatingsproef slechts uit één proef bestond en in de mogelijkheid van deliberatie was voorzien, verwacht hij van de volgende toelatingsproef in 1998, die uit twee proeven zal bestaan en waar geen deliberatie zal worden toegepast, dat men hiermee dicht bij het vooropgestelde aantal zal kunnen komen. Hiermee zal men dan ook kunnen voorkomen dat een numerus clausus moet worden toegepast.

Hij stelt nu vast dat voor de studie tot arts er 40% minder generatiestudenten zijn ingeschreven terwijl het dalingspercentage voor tandarts 41% is. Een ander opmerkelijk resultaat is dat van de 966 geslaagden in de twee zittijden van de toelatingsproef, er eind oktober nog 181 geslaagden niet in één van beide studierichtingen waren ingeschreven. Op dit moment zijn er 713 nieuwe studenten ingeschreven in de eerste kandidatuur arts, tegenover 1182 vorig academiejaar. Voor de eerste kandidatuur tandarts zijn deze getallen respectievelijk 72 en 122.

Bovendien blijkt dat de universiteiten de dalende aantallen studenten niet allemaal in dezelfde mate opvangen. Van de 785 geslaagden voor de toelatingsproef hebben zich 42% ingeschreven bij de KU Leuven, tegenover 41% aandeel in vorig academiejaar. Bij de RUG schreven zich 25% in tegenover 20% vorig jaar, bij het LUC 11% tegenover 12% vorig jaar en bij de VUB 5% tegenover 7% vorig jaar. Bij de RUG moet men rekening houden met de algemene significante stijging van de studentenpopulatie. Bij de generatiestudenten

arts daalt het aantal studenten aan de KU Leuven met 38%, aan de RUG met 25%, aan het RUCA met 43%, aan het LUC met 51% en aan de VUB met 59%. De minister zal een overzicht van deze statistieken aan het verslag laten toevoegen (Bijlage I-4).

De minister wenst te weerleggen dat hij met deze resultaten een triomfalistische mededeling heeft willen doen. Hij heeft enkel de cijfers meegedeeld met het bericht dat het examen goed is verlopen. De rechtsgedingen zijn nu achter de rug, zodat het decreet de volgende keer ten volle kan spelen. Deze resultaten geven bovendien een indicatie dat men niet te snel moet overgaan tot een numerus clausus omdat de toelatingsproef zelf al de nodige selectie kan doorvoeren.

3) De financiering van de universiteiten

– De heer *Chris Vandenbroeke* meldt dat de inschrijvingen aan de universiteiten tijdens de afgelopen drie jaar met 10% zijn gestegen. Anderzijds stelt hij vast dat de basismiddelen voor de universiteiten die in 1997 nog verminderden, voor 1998 weer omhoog gaan. Als hij de middelen van 1995 vergelijkt met deze voor 1998 stelt hij een nominale toename vast van 2%. In reële termen wordt de enveloppe voor de universiteiten dus verkleind, want de studentenaantallen stegen met 10%. Hij vindt deze reële daling van middelen niet verantwoord, temeer omdat de universiteit dé onderwijsvorm van de toekomstige kennismaatschappij zal zijn.

– De heer *René Swinnen* ziet de verhoging van het universiteitsbudget met 300 miljoen frank als een positief signaal voor de toekomstige basisfinanciering. Universiteiten zullen hierdoor onafhankelijker kunnen optreden zonder een beroep te moeten doen op sponsoring en dergelijke. Vermits dit budget op een aparte basisallocatie staat, informeert hij naar het verdelingsmechanisme van dit budget en naar de timing daarvan. Is de verdeling van dit budget een afspiegeling van de basisfinanciering zoals deze zal worden herzien ?

De concrete plannen van de herziening van de basisfinanciering hebben blijkbaar tot doel om het eenheidsbedrag per OBE over al de universiteiten gelijk te stellen en de bestaande verschillen weg te werken. Men zal zich bovendien moeten bezinnen of de bevriezing van het historisch forfait nog verder wenselijk is, wat de grootste universiteiten benadeelt. Dit hangt nauw samen met de uitdaging betreffende de toekomst van het universitair onderwijs in Vlaanderen, namelijk in Europese context aan de concurrentie weerstaan.

– De heer *Karel De Gucht* beweert dat de herziening van de financiering van de universiteiten wellicht ingegeven is door artikel 24 van de Grondwet omdat men wil komen tot een financiering op basis van het aantal studenten. Deze redenering is zijns inziens niet rechtlijnig omdat de basisfinanciering van de universiteiten in het decreet van 1991 pas van na de invoering van artikel 24 dateert, dat bij de Grondwetsherziening van 1989 werd ingevoerd. Was dan de financiering zoals ingeschreven in het decreet van 1991 niet in overeenstemming met artikel 24 van de Grondwet ? In hoeverre kan men trouwens spreken van een stabiele financiering van de universiteiten als deze financiering reeds na 5 jaar wordt herzien ? Hij twijfelt er bovendien aan dat men na 5 jaar reeds kan spreken van ernstige blijvende breuken. Bovendien pleit dit niet voor een continu beleid naar de universiteiten toe. De universiteiten hebben immers een aantal aanpassingen gedaan en een planning opgezet in functie van het decreet van 1991. De spreker meent dat de logica van 1991, waarbij men een forfaitair bedrag voorziet voor de universiteiten, in vraag wordt gesteld.

De *minister* repliceert dat de financiering van 1991 wel in overeenstemming was met de Grondwet, maar dat het studentenaantal sindsdien zeer ongelijkmatig is geëvolueerd. Daardoor is de verhouding per OBE ondertussen in de meest extreme gevallen gekomen op 1 versus 1,8. Na een periode van stabiliteit groeide plots één universiteit enorm aan waardoor de verhouding doorbroken werd. Als een stijging jaar na jaar aanhoudt, dan is er na vijf jaar volgens de minister sprake van een significante stijging. Het gaat hier om een stijging van het aantal studenten met 60%. Het financieringssysteem van het decreet van 1991 wordt verder toegepast. De continuïteit werd voorzien door de helft van de financiering vast te leggen en de andere helft te laten bepalen door het aantal studenten. Dat systeem is perfect voor zover de studentenaantallen stabiel blijven. Hij wil enkel dit systeem, waar hij nog steeds achter staat, herijken omdat de voorspellingen veel anders verlopen zijn dan verwacht.

Op de opmerking van de heer Chris Vandenbroeke dat de toelage aan de universiteiten zou dalen, repliceert de minister dat de daling van de kredieten tussen 1996, zijnde 21.581,1 miljoen frank, en 1997, zijnde 21.435,5 miljoen frank, een ogenschijnlijke daling is ingevolge kredietoverdrachten naar enerzijds een nieuw niveau-overschrijdend onderwijsprogramma 33.3, namelijk 61,5 miljoen frank,

en anderzijds naar het programma wetenschapsbeleid, namelijk 850 miljoen frank. Deze bedragen moeten dan ook bij de financiering van de universiteiten worden opgeteld. Tussen 1997 en 1998 is er dan een duidelijke stijging van 3,4%, terwijl de globale onderwijsbegroting gemiddeld gestegen is met 2,6%.

4) Transnationale universiteit (LUC-UM)

– De heer *Ludo Sannen* staat positief ten aanzien van de vooropgestelde samenwerking tussen de universiteiten in de grensregio's. Dit kan alleen maar de kwaliteit en de inventiviteit binnen de universiteiten vergroten. Vanuit Nederland is er aan Vlaanderen de vraag gesteld om samen een Europees project op te zetten met als doel de oprichting van een transnationale universiteit. Hij vraagt of de minister dit initiatief zal koppelen aan het rapport-Dillemans dat een lange-termijnvisie inhoudt. Indien dit gebeurt, zonder tussentijdse beslissingen, zal dit de opzet van een transnationale universiteit hypothekeren omdat de Nederlanders dit vrij snel verwezenlijkt willen zien.

De *minister* stelt dat de kwestie van de institutionele samenwerking met het oog op de eventuele vorming van een transnationale universiteit tussen het Limburgs Universitair Centrum (LUC) en de Universiteit Maastricht (UM) grondig bekeken wordt door een Vlaams-Nederlandse Adviescommissie. Vooraleer tot een advies te komen, werd aan Vlaamse zijde de kwestie ook besproken met de andere Vlaamse rectoren ter gelegenheid van de gesprekken over het rapport-Dillemans. Deze kwestie – en zeker de vraag tot uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid van het LUC – raakt immers ook de optimalisering van de Vlaamse universitaire ruimte. Vooral de uitbouw naar een tweede cyclus van de faculteit wetenschappen, die reeds viermaal in Vlaanderen ingericht wordt, is een knelpunt. De minister sluit niet uit dat door het eventuele samengaan van andere universiteiten op het vlak van de wetenschappen deze problemen eenvoudiger zouden worden. Iedereen is het er wel over eens dat een dergelijke discussie enkel kan gebeuren op basis van twee voorwaarden. Er zou eerst een structuur moeten worden opgezet die een eerste organieke samenwerking en een ingroeiverhaal bevat naar analogie met de Universiteit Antwerpen, en daarnaast zou in ditzelfde kader het dubbele aanbod moeten worden opgelost.

De minister heeft echter geen eenduidige signalen gekregen van de UM. Enerzijds heeft zij nog interesse voor een transnationale universiteit, omdat dit een boeiend Europees project kan zijn, maar andere geluiden wijzen op het tegendeel. De UM is immers de snelst groeiende universiteit in Nederland en heeft heel wat onderwijsbevoegdheden bijgekregen. Daardoor is de noodzaak om zich sterker op te stellen in samenhang met een andere universiteit niet zo prangend meer. Het probleem van de UM is dat zijzelf geen wetenschappelijke richtingen mag aanbieden, maar wel de richting geneeskunde. Deze richting zal men echter meer en meer moeten integreren in de richting wetenschappen om ervoor te zorgen dat ze in de toekomst nog degelijk kan blijven functioneren. In het licht van deze situatie is de UM uiteraard wel voorstander van een transnationale universiteit.

Verder bevestigt de minister dat er tussentijdse beslissingen zullen kunnen worden genomen over de voorstellen van het laatste hoofdstuk van het rapport-Dillemans vermits deze beperkt zijn in uitvoering, maar dat andere niet voor de hand liggend zijn. Het voorliggende probleem van de transnationale universiteit zal bovendien binnen enkele maanden nog moeilijker liggen. Het LUC mag immers niet van de gelegenheid gebruik maken om in deze discussie ook andere elementen aan te brengen die niets met de samenwerking met de UM te maken hebben. Anderzijds mag het LUC de andere universiteiten ook niet om de tuin trachten te leiden door richtingen te willen organiseren met andere afgeleide benamingen.

– De heer *Gilbert Vanleenhove* vraagt of studenten die zouden slagen in de toelatingsproef geneeskunde zich ook bij een eventueel op te richten transnationale universiteit voor geneeskunde kunnen inschrijven. De *minister* beaamt dit.

6. Open hoger onderwijs en innovatie van het hoger onderwijs

– De heer *Freddy Sarens* leest in de Toelichting bij de begroting (Stuk 13/1) dat voor het open hoger onderwijs en innovatie van het hoger onderwijs in totaal 60 miljoen frank ter beschikking is. Nu StOHO in vereffening is gesteld, vraagt hij hoe het open hoger onderwijs verder zal ontwikkeld worden en wat er bijvoorbeeld verder moet gebeuren met de afspraken en contracten die met de Open Universiteit van Heerlen werden gemaakt.

– De heer *René Swinnen* verwijst naar de toelichting bij de begroting waar vermeld staat dat universiteiten projecten kunnen indienen die voor cofinanciering vanuit de overheid in aanmerking kunnen komen. Welke projecten werden ingediend ?

Welke werden niet weerhouden en waarom ? Over welk bedrag gaat het hier ?

– De *minister* bevestigt dat met de vereffening van StOHO ongeveer 30 miljoen frank is vrijgekomen die vanaf 1997 besteed wordt aan de subsidiëring van innovatieprojecten in het hoger onderwijs. De studiecentra blijven voort werken zoals voorheen. De subsidiëring van de studiecentra blijft op basis van een forfaitair basisbedrag en een bedrag per module, in totaal ongeveer 22 miljoen frank. Voor de operationele uitvoering van de samenwerking met de Open Universiteit Heerlen staat de Stuurgroep van de Studiecentra in. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van de studiecentra en ressorteert onder de administratie. Op die manier blijft het open hoger onderwijs verder functioneren, zoals voorzien is in de overeenkomst met Nederland. Het enige wat concreet door het verdwijnen van StOHO niet meer gebeurt, is de cursusontwikkeling. De minister deelt hierover mee dat de administratie op dit moment naar ad hoc-oplossingen zoekt voor de enkele cursussen die door StOHO waren begonnen, maar nog niet gefinaliseerd werden. Ook voor toekomstige vragen naar updating van cursussen zal de administratie, bijvoorbeeld via aanbesteding door universiteiten of hogescholen, naar ad hoc-oplossingen zoeken.

Met betrekking tot de innovatieprojecten stelt de minister dat de beoordelingscommissie haar selectie voor 1997 afgerond heeft en dat het voorstel bij de inspectie van financiën ligt. De Vlaamse regering zal één van de volgende weken een beslissing over deze projecten nemen. De minister zal de lijst van innovatieprojecten na de beslissing van de regering aan de leden van de Commissie overmaken.

7. Onderwijs Sociale Promotie (OSP) – Volwassenenonderwijs

– De heer *Freddy Sarens* vraagt naar een stand van zaken met betrekking tot de nieuwe legistieke onderbouw die de minister voorbereidt voor het OSP.

– De heer *Ludo Sannen* vraagt hoe ver het staat met het decreet voor het volwassenenonderwijs. De voorontwerpen die hij heeft kunnen inkijken getuigen alvast niet van enige creativiteit omdat ze vertrekken van het traditionele schoolse systeem. Hij hoopt dat de minister inventiever zal zijn bij de invulling van het defintieve ontwerp.

– De *minister* antwoordt dat het voorontwerp van decreet op het volwassenenonderwijs in oktober 1997 aan een grondig informeel overleg met de onderwijskoepels en vakbonden werd voorgelegd. Op basis van deze besprekingen worden momenteel aanpassingen aangebracht aan het voorontwerp. Bovendien functioneert in de schoot van de Raad voor Volwassenenonderwijs van de VLOR een werkgroep die zich over de huidige teksten buigt.

Voor een aantal fundamentele aspecten wordt zoveel mogelijk parallellisme nagestreefd met de besprekingen in de hervorming van het secundair onderwijs. Hij denkt daarbij vooral aan het personeelsstatuut, de eindtermen en bekrachtiging van de studies, de studiegebieden, de regio's, enzovoort. Een werkgroep tussen de administratie volwassenenonderwijs en secundair onderwijs bewaakt voortdurend de afstemming tussen beide decreten.

De minister heeft de stellige indruk dat de meeste knelpunten in de informele besprekingen zijn weggewerkt. Er lijkt zich onder de onderwijskoepels en vakbonden een grotere aanvaardbaarheid dan voorheen af te tekenen. De nog resterende knelpunten betreffen vooral de financieringstechniek binnen de voorgestelde enveloppefinanciering en binnen de huidige budgettaire ruimte, de specifieke invulling van de vrije-keuzeproblematiek en de noodzakelijke rationalisatie van het aanbod.

8. Deeltijds Kunstonderwijs (DKO)

– De heer *Freddy Sarens* en de heer *Ludo Sannen* vragen welke initiatieven de minister zal ondernemen als gevolg van de evaluatie van het DKO die inmiddels is afgerond.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat de meeste lokale besturen vandaag al grote inspanningen leveren naar de academies voor DKO. Dit geldt vooral voor wat de gebouwen betreft. Bijkomende financiële verantwoordelijkheden afschuiven op de lagere besturen, onder het mom van autonomie, kan daarom volgens haar niet. Vermits DKO en het begrip krijgen voor artistieke uitingen een meerwaarde betekent in de permanente vorming, verdient het DKO de onvoorwaardelijke steun van haar fractie.

– De *minister* verklaart dat hij, zoals in de regeringsverklaring werd opgenomen, een eerste administratieve evaluatie van het DKO heeft doorgevoerd. Het betreft hier een evaluatie van de struc-

turen en de wetgeving. Het doel hiervan is geenszins een kwalitatief oordeel te formuleren. Deze evaluatie werd ondertussen aan al de betrokken partijen bezorgd. In de schoot van het OVSG en van de VLOR zijn er gesprekken gevoerd over dit verslag. Aan de koepels, inrichtende machten en schooldirecties zal gevraagd worden punctuele opmerkingen over dit evaluatieverslag en eventuele lacunes op het vlak van wetgeving en structuren aan te duiden. Deze bemerkingen zullen aan het ambtelijk verslag worden toegevoegd en opnieuw aan de Vlaamse regering en de Commissie worden bezorgd.

Over de relatie met de lokale besturen reageert de minister dat hij in de nabije toekomst geen initiatieven in die zin zal nemen. Op termijn zal men anderzijds wel moeten komen tot een gedeelde verantwoordelijkheid. Bepaalde gemeenten nemen daar nu al hun verantwoordelijkheid, maar dit is niet overal het geval.

9. Basiseducatie

– De heer *Freddy Sarens* stelt vast dat de Centra voor Basiseducatie een stijgend succes kennen, met weliswaar wachtlijsten tot gevolg. Hij vraagt hoe deze stijgende vraag ondervangen wordt.

– De *minister* beaamt dat er nog wachtlijsten zijn, vooral voor de vraag naar Nederlans Tweede Taal (NT2), maar deze verminderen. Er is in de begroting een verhoging van de subsidiëring van de basiseducatie opgenomen van 50 miljoen frank, plus nog eens 25 miljoen frank extra voor Brussel. Hij besluit dat deze sector een zeer degelijke werking heeft en zijn sociaal nut bewijst.

10. Studietoelagen

– De heer *Chris Vandenbroeke* stelt dat de overheid, met het oog op de kenniseconomie van morgen, de studietoelagen moet aangrijpen om de instapmogelijkheden voor het hoger onderwijs enerzijds te verbreden en deze anderzijds toekomstgericht aan te passen. Hij verwijst met dit laatste naar bissers in het universitair onderwijs die in het jaar waarin ze faalden recht hadden op een studietoelage, maar deze voor het bisjaar verliezen. Ook deze studenten moeten volgens hem in aanmerking kunnen komen voor een studietoelage. Hij vreest dat jongeren van lagere sociale klassen anders eerder uit faalangst zullen kiezen voor een lager niveau omdat ze schrik hebben dat men een eventueel bisjaar financieel niet zal aankunnen.

– De heer *René Swinnen* is verheugd over de indexatie van de studietoelagen voor het hoger onderwijs en over de 46 miljoen frank extra die de studietoelagen voor de zeer lage inkomens kunnen verhogen. Hij verwijst daarbij naar de resolutie die door de Subcommissie studietoelagen werd opgesteld waarin de automatische indexering die door de minister is aangekondigd, eveneens als prioriteit werd opgenomen. Dezelfde spreker vraagt tevens naar een stand van zaken van het onderzoek dat de Vlerick-school in opdracht van de Vlaamse regering deed over de mogelijkheid van de vereenvoudiging van de reglementering studietoelagen en de opportuniteit van de terugvorderingen.

– De heer *Pieter Huybrechts* verwijst naar het voorstel van resolutie betreffende de studietoelagen (Stuk 843 (1997-1998) – Nr. 1) van de Subcommissie Onderwijs waarin een aantal prioritaire maatregelen zijn opgenomen. Op basis van een raming van de dienst Studietoelagen met betrekking tot de kostprijs van deze prioritaire maatregelen, komt de spreker na een optelsom uit op een bedrag van 598,645 miljoen frank. Hij stelt vast dat in de begroting 1997 het budget voor de studietoelagen stijgt met 117 miljoen frank. Hij wenst te vernemen of de begroting nog ruimte geeft voor deze maatregelen.

– De *minister* antwoordt dat er geen ruimte is voor bijkomende maatregelen met betrekking tot de studietoelagen. Voor wat de toelagen voor de bissers betreft werpt de minister op dat dit een keuze is van middelen. Hij heeft geopteerd om de middelen te geven aan de grotere beurzen waar volgens hem de ergste problemen te situeren zijn.

11. Niveauoverstijgende initiatieven

1) Programmatie- en benoemingsstop en het zgn. mini-decreet

– De heer *Joris Van Hauthem* vraagt wat de budgettaire implicaties zijn geweest van het decreet van 16 april 1996 op de programmatie- en benoemingsstop.

– De heer *Karel De Gucht* vraagt wat de effecten zijn geweest van het decreet van 16 april 1996 op de programmatie- en benoemingsstop decreet op

de evolutie van de vaste benoemingen in de verschillende netten. Deze informatie is zijns inziens nodig om een juiste inschatting te kunnen maken van de impact van het aangekondigde zogenaamde mini-decreet voor programmaties en vaste benoemingen.

– De heer *Roland Deswaene* stelt dat er naast de benoemingsstop van 1996 ook nog een benoemingsstop bestaat van maart 1991 die een gevolg was van het decreet tot regeling van de rechtspositie. Het betrof hier vooral leerkrachten huishoudkunde, kleding, enzomeer. Hij vraagt of deze groep ook opgenomen is in het zgn. mini-decreet.

– De heer *Ludo Sannen* vraagt of de minister in het aangekondigde decreet ter opvolging van de programmatie- en benoemingsstop de programmatiestop in het DKO wil verlengen of ruimte zal geven om bijkomende programmatie van instrumenten toe te laten. Hij verwijst naar de bespreking van dit decreet waarin alle fracties stelden dat de interpretatie m.b.t. de instrumenten te verregaand was.

– De *minister* antwoordt de laatste spreker dat de programmatiestop voor het DKO zal worden opgeheven in het zgn. mini-decreet. Het zgn. mini-decreet zal zowel in het secundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie als in het DKO de benoemingsstop opheffen. Het voorstel is dat een eerste benoeming enkel kan, indien het om een halftijdse opdracht gaat en dat wie reeds deeltijds benoemd is, een uitbreiding van die benoeming kan krijgen op voorwaarde dat het tot minimaal een halftijdse opdracht gaat.

Ingaand op de vraag naar de effecten van het decreet van 16 april 1996, licht hij verder toe dat de budgettaire effecten van de benoemingsstop voor het ogenblik niet te berekenen zijn. Hij merkt daarbij op dat tijdelijke personeelsleden, omwille van de sociale wetgeving, duurder zijn dan benoemde personeelsleden. Hij laat aan het verslag een lijst toevoegen van cijfergegevens over de impact van de benoemingsstop op de verschillende netten (Bijlage I-5). De programmatiestop heeft geen budgettair effect : de omkadering wordt, zoals genoegzaam bekend, berekend op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van de aangeboden richtingen.

Voor wat de zogenaamde benoemingsstop van 1991 betreft, antwoordt de minister dat slechts voor 2 van de 3 categorieën kan worden overwogen om deze benoemingsstop op te heffen. Voor de derde categorie is er immers nog altijd boventalligheid.

2) Schoolgebouwen

– De heer *Chris Vandenbroeke* is van mening dat als tewerkstelling dan toch prioritair is voor de Vlaamse regering, dit op een perfecte manier kan ingevuld worden door het doorvoeren van investeringen in de schoolgebouwen. Via infrastructuurwerken aan het schoolpatrimonium, dat daar dringend aan toe is, kan men de tewerkstelling een handje toesteken.

– De heer *René Swinnen* houdt een pleidooi om in de begroting 1999, zoals in de begroting 1998 voor het HOBU, een bedrag van 800 miljoen frank in te schrijven voor de schoolinfrastructuur van het BaO en SO waar de nood zeer groot is.

In dit verband doet zijn fractie een suggestie met betrekking tot de VESOC-III-middelen. In totaal is in 1998 een uitgavenmogelijkheid voorzien van 6,8 miljard frank. Op pag. 18 van de Toelichting bij de begroting (Stuk 13/1) citeert hij :"De Vlaamse regering kan voorstellen doen, maar doet dit expliciet niet om sectoren aan te duiden binnen dewelke zij maatschappelijke uitdagingen ervaart en waar aanvullende tewerkstelling aan tegemoet kan komen." Ondertussen zou de regering 3,2 miljard frank geconcretiseerd hebben. De SP-fractie stelt voor een deel van het resterende budget aan te wenden voor nieuw- en verbouw van scholen. Deze bijkomende middelen zullen ongetwijfeld bijkomende tewerkstelling genereren.

– De heer *Jos De Meyer* verwijst in zijn tussenkomst naar het jaarverslag van de Dienst Infrastructuurwerken voor het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO) van 1996. Uit dit jaarverslag blijkt een enorm structureel probleem ten aanzien van de schoolinfrastructuur waar de Vlaamse regering op korte termijn een oplossing moet voor geven.

12. Andere

1) Project 'Jeugddemocratie en samenleving'

– De heer *Joris Van Hauthem* is van mening dat de overheid principieel geen geld mag uittrekken voor een project als "jeugddemocratie en samenleving" dat de jongeren wil indoctrineren door één bepaalde partij in een slecht daglicht te stellen. In de begroting is hier nochtans 2,5 miljoen frank voor voorzien.

– De *minister* meent dat de overheid wel degelijk een taak te vervullen heeft en dat er hier hoegenaamd geen sprake is van indoctrinatie. Na de dag van de Vrede heeft men binnen het onderwijs hierop gereageerd met de V-dag-projecten. Hij stelt vast dat deze projecten door de scholen vrij goed worden ingevuld en dat hieromtrent geen noemenswaardige problemen rijzen.

2) Controle ziekteverzuim

– De heer *Joris Van Hauthem* vindt het budget van 26 miljoen frank dat voorzien is voor de controle op het ziekteverzuim eerder aan de hoge kant.

– De *minister* vindt dit bedrag voor de controle van het ziekteverzuim voor 150.000 mensen eerder laag. De huidige overeenkomst met de firma Securex loopt af eind 1997. Een nieuwe aanbesteding werd uitgevoerd. Met het budget 1998 kunnen 18.400 controles worden uitgevoerd aan een forfaitaire eenheidsprijs van 1.435 frank per controle.

3) Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO)

– De heer *Joris Van Hauthem* informeert naar de personeelsformatie van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling.

– De *minister* antwoordt dat de personeelsformatie van de DVO geregeld wordt door artikel 10 van het Besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 1991. Daarin wordt 1 directeur, 6 adviseurs, 3 contractuelen en 10 gedetacheerden voorzien. In dit kader is 1 functie van adviseur vacant en 1 adviseur werd toegewezen aan de inspectie hoger onderwijs. Van de 10 gedetacheerden werd 1 personeelslid aan de inspectie hoger onderwijs toegewezen. Bijkomend werken er nog 2 gedetacheerden, via de VLOR, voor het volwassenenonderwijs en 1 boventallig inspecteur met opdracht.

4) Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten

– De heer *Joris Van Hauthem* wenst te weten hoeveel middelen voorzien zijn voor het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten. In de beleidsbrief staat bij de opvolging van de resoluties vermeld dat de talrijke pogingen van de minister om de pedagogische inspectie door de Vlaamse Gemeenschap te laten gebeuren, allemaal mislukt zijn. Vermits de Franstaligen blijkbaar het territorialiteitsbeginsel nooit zullen respecteren, pleit de spreker ervoor om hier geen middelen meer voor te voorzien.

Dezelfde spreker specifieert dat 6 van de 8 schoolhoofden van deze Franstalige scholen geen bekwaamheidsbewijs van de kennis van het Nederlands hebben kunnen voorleggen. Om deze toestand te regulariseren heeft de minister toen via de Vast Wervingssecretaris gevraagd om van deze 6 schoolhoofden een mondeling examen af te nemen. De secretaris heeft dit omwille van procedurele regels geweigerd. Vervolgens heeft de minister volgens de spreker de Commissie voor Taaltoezicht een advies gevraagd. De Commissie voor Taaltoezicht heeft daarop een verdeeld advies gegeven. De Franstalige afdeling meent dat deze schoolhoofden enkel een grondige kennis moeten hebben van de taal van de inrichting, zoals de wetgeving inzake het gebruik van de taal in onderwijszaken voorschrijft. De Nederlandstalige afdeling gaat er echter van uit dat deze schoolhoofden ook ambtenaren zijn en dat zij dus ook, volgens de wetgeving op het gebruik van de taal in bestuurszaken, een grondige kennis van het Nederlands moeten hebben. Hij wenst van de minister te vernemen welk advies de minister zal volgen.

– De *minister* meldt met betrekking tot de kostprijs van de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten dat de totale kostprijs van de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten voor de Vlaamse Gemeenschap (schooljaar 1996-1997) 221,9 miljoen frank bedraagt voor het basisonderwijs en 1 miljoen frank voor het secundair onderwijs. Dit is een raming gebaseerd op de kostprijs voor het schooljaar 1995-1996, aangepast aan de evolutie van de eenheidsloonkost.

Met betrekking tot de regularisatie van 6 directeurs van deze Franstalige scholen verklaart de minister dat hij een initiatief heeft genomen in afspraak met het Vast Wervingssecretariaat en de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Het examen zal zich zijns insziens meer moeten richten op taalgebruik in het onderwijs in de ruime zin, in plaats van het strikt ambtelijk taalgebruik. Hij meent dat dit zowel een schriftelijk als mondeling examen moet zijn. Hij volgt dus het advies van de Nederlandstalige afdeling.

5) Nieuwe onderwijsmedia

De heer *Chris Vandenbroeke* stelt dat het onderwijs vandaag meer en meer gericht moet zijn op kennisverwerking, in plaats van op kennisverwerving. Hij verwijst hierbij naar Nederland waar men vanuit een toekomstgerichte pedagogische aanpak voorziet dat elke leerling uit het BaO over een PC

zal kunnen beschikken. Hiervoor is 1 miljard gulden uitgetrokken. In Vlaanderen voorziet men slechts 1 PC voor 25 leerlingen en heeft men een budget van 2 miljard frank, gespreid over 5 jaar. Hij verwijst hier tevens naar het gevaar voor de dualisering van de samenleving. De intrede van de nieuwe technologieën zal er bovendien toe leiden dat oudere leerkrachten zich niet meer kunnen of willen bijscholen. Deze mensen moet de kans geboden worden om uit het onderwijs te stappen zodat zij vervangen kunnen worden door jongere krachten. Deze bekommernis ontbreekt volkomen in de Beleidsbrief 1997-1998. De heer *Ludo Sannen* sluit zich hierbij volledig aan.

– De heer *Karel De Gucht* betreurt dat de middelen voorzien voor de introductie van nieuwe onderwijsmedia niet te vinden zijn in de onderwijsbegroting, maar in het programma Innovatie waarvoor de minister-president bevoegd is.

– De *minister* benadrukt dat de nieuwe media een prioriteit in het onderwijsbeleid zijn en blijven. Hij verwijst daarbij naar de acties die tijdens het voorbije schooljaar 1996-1997 werden opgestart, zoals het beschikbaar maken van Internet-toegang aan alle studenten en docenten uit het HOBU, budget 30 miljoen frank, en het Internet-project van de Vlaamse regering dat zich als sensibiliseringsproject richt naar het basis-, secundair en volwassenenonderwijs, budget 15 miljoen frank. Bovendien werd recent het project "Multimedia, Internet en educatieve software als ondersteuning in de zorgverbreding in scholen" goedgekeurd door de Vlaamse regering met een budget van 7,6 miljoen frank.

Hij vervolgt dat ook initiatieven met verschillende partners worden ondersteund, zoals het Digi-Kids-project en een Internetproject dat momenteel ter studie ligt en uitgevoerd zal worden met de BRTN en de Koning Boudewijnstichting.

Naar de begroting 1998 toe zullen verscheidene initiatieven ontwikkeld worden met betrekking tot ICT in het onderwijs. In totaal gaat het om 375 miljoen frank waarvan 200 miljoen frank afkomstig zijn van de begroting wetenschapsbeleid. De minister is hierover van mening dat het voor hem niet belangrijk is waar deze middelen gealloceerd staan. Het belangrijkste voor hem is dat hij ze kan aanwenden voor zijn onderwijsbeleid.

De minister licht verder toe dat er ook gesprekken zijn met het de federale vice-eerste minister Elio Di Rupo in het kader van de diensten van algemeen belang. Daarbij wordt benadrukt dat een tussenkomst ten voordele van scholen, bibliotheken en ziekenhuizen nodig en nuttig is. In de eerste ontwerpen hieromtrent was trouwens enkel sprake van secundair en hoger onderwijs. De minister tracht nu via deze gesprekken te bekomen dat ook het basisonderwijs hiervan zou kunnen genieten. Ook met de providers die deze diensten zullen aanbieden, lopen gesprekken rond gunsttarieven voor scholen.

6) Klasse

– De heer *Joris Van Hauthem* heeft vragen bij het tijdschrift Klasse voor Jongeren dat volgens hem totaal onleesbaar is. Het is zijns inziens ook niet de taak van de overheid om een dergelijk tijdschrift te verspreiden. Hij vraagt tevens een overzicht van de middelen die voor Klasse bestemd zijn.

– Mevrouw *Mia De Schamphelaere* heeft vragen bij het voorzien van middelen voor de promotie van Klasse. Klasse is toch geen verplicht tijdschrift. Om de communicatie met de lezers op gang te houden, worden allerhande prijzen en dergelijke uitgereikt.

De *minister* wil duidelijk zijn over Klasse. Klasse is en blijft voor hem een succesformule, opgezet en uitgebouwd door een autonome redactie. Er worden vandaag drie verschillende publicaties verzorgd : Klasse voor leerkrachten met 150.000 ex., Klasse voor Ouders met 640.000 ex. en Klasse voor Jongeren met 220.000 ex. Klasse voor Jongeren is bedoeld voor de jongeren zelf en speelt met zijn lay-out en inhoud dan ook in op hun leefwereld en niet op die van de volwassenen.

Het budget voor 1998 bedraagt 43,5 miljoen frank begrotingskredieten en 7,6 miljoen frank middelen op het Fonds. Dit zijn vooral inkomsten uit reclame en advertenties. De uitbreiding van de middelen van het begrotingsfonds van algemene werking met vermogens uitgaven zoals in het programmadecreet is voorzien, dient voor een noodzakelijke actualisering van het computermateriaal van de redactie.

Op de geformuleerde kritiek op Klasse repliceert de minister dat deze kritiek slecht geplaatst is. Nu de overheid succes kent met een communicatiekanaal, wordt dit in vraag gesteld. Hij stelt dat dit een foute inschatting is omdat de redactie van Klasse goed werk levert. Deze redactie werkt volledig

autonoom zodat hijzelf hierin niets in te brengen heeft.

7) Migranten- en Kansarmoedebeleid

– De heer *Joris Van Hauthem* wijst erop dat er ongeveer 1 miljard frank voorzien is voor het migrantenbeleid en kansarmoede. Hij vraagt hoe dit bedrag opgesplitst is naar de beide segmenten toe. Beide vallen immers niet samen. Daarnaast wenst hij te vernemen of er een evaluatie is gebeurd over de resultaten van dit beleid.

Dezelfde spreker leest in de toelichting dat de programma's onderwijsvoorrang en zorgverbreding geïntegreerd zullen worden. Is hier voor elk programma telkens 150 miljoen frank voor voorzien ? Hij vreest dat door het samenvoegen van deze middelen er zich een verschuiving zal voordoen van de middelen voor zorgverbreding naar concentratiescholen toe. De andere scholen waar weinig migranten maar veel kansarmen schoollopen, dreigen daardoor vergeten te worden.

– De *minister* gaat niet akkoord met deze vrees. Het totale budget migranten en kansarmoede bedraagt voor 1998 1.070,5 miljoen frank. Deze middelen hebben verscheidene toepassingen. In 1997 werden aan deze onderdelen van dit beleid ongeveer de volgende bedragen besteed : 580 miljoen frank voor de extra omkadering migranten basisonderwijs en 200 miljoen frank aan de extra omkadering migranten secundair onderwijs. De extra omkadering wordt in het huidige systeem gealloceerd via het aantal doelgroepleerlingen die een school heeft, met als dubbel criterium kansarm én migrant zijn, dat een school heeft. Een school komt in aanmerking als ze 10% of 20 kansarme migrantenleerlingen telt. Scholen geven in een aanwendingsplan aan hoe ze deze middelen zullen besteden. De middelen moeten dus worden aangewend voor het geheel van de school, niet enkel voor de migranten.

Daarnaast werd in 1997 aan pedagogische en wetenschappelijke ondersteuning en begeleiding 152 miljoen frank besteed. Deze ondersteuning beperkt zich niet tot het migrantenbeleid maar werkt ook rond andere doelgroepen. Bovendien moet ze zich methodisch richten op de totaliteit van de school.

De projecten kansarmoede richten zich op bijzondere doelgroepen zoals trekkende bevolkingsgroepen, anderstalige nieuwkomers en kansarme volwassenen. Het bedrag voor deze projecten zal in 1997 ongeveer 110 miljoen frank bedragen.

Hij preciseert nog dat het krediet voor migranten- en kansarmoedebeleid in de begroting 1998 verhoogd wordt met een indexatie, plus nog eens 130 miljoen frank. Deze 130 miljoen frank betreft geen echte verhoging, vermits het om een overheveling gaat van middelen die sedert 1991 werden gebruikt voor dezelfde doelstellingen, maar verspreid stonden op de loonartikelen van het secundair en basisonderwijs. Via de VESOC-enveloppe wordt een verhoging voorzien met 30 miljoen frank die besteed zal worden aan het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers.

8) Het drugbeleid op school/ Geweld op school

– De heer *Joris Van Hauthem* beweert dat het federale gedoogbeleid ten aanzien van het drugsgebruik een ernstige impact zal hebben op het onderwijsbudget van de Vlaamse Gemeenschap. Het niet vervolgen van het drugsgebruik zal zijn inziens uitdrukkelijk merkbaar zijn in de scholen, waar de minister juist inspanningen doet om de jongeren van het gevaar van drugs te overtuigen. Dit is duidelijk een tegenstrijdig beleid. Kan de minister de gevolgen hiervan inschatten ?

Dezelfde spreker wijdt ook enige aandacht aan het geweld op school. Directies die met leerkrachten te maken hebben die geconfronteerd worden met geweld, negeren dit dikwijls om te vermijden dat de school in een slecht daglicht zou worden gesteld. Hij pleit om naar analogie met de opzet van het meldpunt voor ongewenste intimiteiten, ook een gelijkaardig meldpunt te creëren voor leerkrachten die met geweld worden geconfronteerd.

– Mevrouw *Mia De Schamphelaere* is van mening dat drugsvrije scholen het in de huidige gewijzigde mentaliteit van aanvaarding moeilijk krijgen. In die zin verwijst zij naar het informatieblad Klasse waarin vorig jaar een themanummer gewijd werd aan drugs. Daarin werd enerzijds wel de vraag gesteld naar hoe men kan vermijden dat drugsgebruik ontspoort, maar daarin werd anderzijds nergens de optie van een drugsvrije school vermeld. Zij meent dat de minister daarmee de mentaliteit van aanvaarding van het drugsgebruik bevestigt.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* herinnert zich dat federaal minister Vande Lanotte vorig jaar een voorstel lanceerde van drugleraren. Mevrouw

Wivina Demeester, Vlaams minister van Volksgezondheid, stelde in dat kader voor om daarover overleg te plegen. Is de minister daarbij betrokken geweest ?

– De *minister* bevestigt het contradictorische beleid waarmee het drugbeleid in het onderwijs vandaag geconfronteerd wordt. Hij heeft via het onderwijs het drugsprobleem in ieder geval willen aanpakken omdat hij van mening is dat het onderwijs dit in ieder geval moet signaleren. In die zin werd er getracht om contacten te leggen tussen parket, welzijnssector en scholen. De meeste parketten hadden reeds tot vandaag de gewoonte het gebruik van softdrugs niet te vervolgen. Als er zich toch iets voordeed, werden telkens afspraken gemaakt met de scholen over hoe men de betrokken jongeren zou aanpakken. In deze zin verandert er dus niet zoveel ten aanzien van de parketten. Alhoewel er vandaag dus wel een verschil is in de houding die men op federaal en gemeenschapsniveau aanneemt, blijft het beginsel van het drugbeleid in het onderwijs behouden. De grote vraag die men steeds voor ogen moet houden, blijft immers de drempel die men overschrijdt voor het gebruik van drugs.

Op de vraag over het themanummer van Klasse over drugs repliceert hij dat de redactie van Klasse autonoom is. Bovendien is dit volgens hem een genuanceerd verhaal. De wijze waarop men jongeren over dit probleem benadert, is van even groot belang. Zelfs deskundigen terzake zijn van oordeel om de jongeren toch te informeren over het drugsgebruik.

In antwoord op de vraag naar de drugleraren bevestigt hij dat er overleg is gepleegd, maar dat hijzelf daar niet bij betrokken werd. Hij is geen voorstander om aan één leraar deze opdracht te geven en de anderen daarvan te ontslaan. Een drugsbeleid moet door de hele school worden gedragen.

Voor wat de opmerking over het geweld op school betreft, verwijst de minister naar de recente oprichting van een meldpunt voor ongewenste intimiteiten. Het lijkt hem niet wenselijk een nieuw telefonisch meldpunt op te richten. Daarom zal hij onderzoeken in hoeverre de opdracht van dit meldpunt uitgebreid kan worden tot geweldmelding in het algemeen.

9) Centra voor leerlingenbegeleiding

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* merkt op dat een goede leerlingenoriëntatie en begeleiding noodzakelijk zijn om cascade en mislukking in het secundair onderwijs te vermijden en de overgang naar het hoger onderwijs de doen lukken. Zij vraagt hoever het staat met de hervormingsplannen van de PMS-centra.

– De *minister* antwoordt dat de hervorming van de PMS-centra tot Centra voor Leerlingenbegeleiding parallel loopt met de hervorming van het secundair onderwijs.

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

1. Decreetsbepalingen

Artikel 10

Een amendement van de heren Freddy Sarens en René Swinnen strekt ertoe een §4 en een §5 toe te voegen (Stuk 15/5). De indieners verwijzen naar de verantwoording bij het amendement.

Het amendement en het aldus geamendeerd artikel 10 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 11

Een amendement van de heren Freddy Sarens en René Swinnen strekt ertoe in §2 aan de tabel een aantal bedragen toe te voegen (Stuk 15/5). De indieners verwijzen naar de verantwoording bij het amendement.

Het amendement en het aldus geamendeerd artikel 10 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 13
programma's 32.1, 33.1, 33.2, 33.3, 34.1, 35.4, 39.2

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in programma 35.4 de basisallocatie 33.03 – Subsidiëring ondersteuningscentra en erkende verenigingen, in programma 39.2 de basisallocatie 33.01 – Toelage aan de vzw EPON te schrappen en in programma 39.2 de basisallocatie 34.05 – Toelagen in het kader van het Socrates, Da Vinci – en andere Europese samenwerkingsinitiatieven, toe te voegen (Stuk 15/2).

Het amendement en het aldus geamendeerd artikel 13, programma's 32.1, 33.1, 33.2, 33.3, 34.1, 35.4, 39.2, wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikelen 17 en 18

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen 17 en 18 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 19

Een amendement van de heren Johan Sauwens, Kris Van Dijck, Chris Vandenbroeke, Paul Van Grembergen, mevrouw Nelly Maes en mevrouw Gerda Raskin strekt ertoe het vermelde bedrag van 677.700.000 frank ten behoeve van het gesubsidieerd officieel onderwijs, te vervangen door het bedrag 1.377.700.000 frank. En het bedrag van 3.072.000.000 frank ten behoeve van het gesubsidieerd onderwijs wordt vervangen door het bedrag 3.372.000.000 frank (Stuk 15/5).

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 7.

Artikel 19 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikelen 26, 44, 48, 55, 64, 65, 66, 91, 93

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen 26, 44, 48, 55, 64, 65, 66, 91, 93 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

2.Begrotingstabel

Afdeling I

Programma 30.1

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Programma 30.1 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma 31.1

De voorzitter maakt melding van een druktechnische fout waarbij de basisallocatie 43.41 wat de tweede vermelding betreft moet gewijzigd worden in 43.47 (Stuk 15/1 – Erratum).

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in basisallocatie 11.19 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "3,8 miljoen frank" ; in basisallocatie 43.41 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "5,4 miljoen frank" ; het totaal van de niet-gesplitste kredieten "59.873,4 miljoen frank" te brengen op "59.898,4 miljoen frank" en het totaal van de niet-gesplitste kredieten "67.546,5 miljoen frank" te brengen op "67.571,5 miljoen frank" (Stuk 15/3).

Een amendement van de heren Freddy Sarens, René Swinnen, Jos De Meyer, Gilbert Vanleenhove, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh en de heer André Van Nieuwkerke strekt ertoe in basisallocatie 11.22 het niet-gesplitste krediet "716,2 miljoen frank" te brengen op "964,5 miljoen frank" ; in basisallocatie 41.11 het niet-gesplitste krediet "934,2 miljoen frank" te brengen op "1.380,5 miljoen frank" ; in basisallocatie 43.47 het niet-gesplitste krediet "1.329,9 miljoen frank" te brengen op "1.363,4 miljoen frank" ; in basisallocatie 44.67 het niet-gesplitste krediet "4.083,1 miljoen frank" brengen op "4.186,0 miljoen frank" en in het totaal programma 31.10 de niet-gesplitste kredieten "59.873,4 miljoen frank" te brengen op "60.704,4 miljoen frank" (Stuk 15/7). De indieners stellen dat deze amendementen de uitvoering zijn van de artikelen 4bis tot 4septies van Hoofdstuk I Onderwijs, van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998. Voor een verdere verantwoording verwijzen de indieners naar de bespreking van de begroting (supra).

Een amendement van de heren Kris Van Dijck, Chris Vandenbroeke, mevrouw Nelly Maes en de heer Ludo Sannen strekt ertoe het totaal niet-gesplitste kredieten van programma 31.10 "59.873,4 miljoen frank" te brengen op "59.909,4 miljoen frank" (Stuk 15/7). Voor een verdere verantwoording verwijzen de indieners naar de bespreking van de begroting (supra).

Een amendement van de heren Ludo Sannen, Karel De Gucht, Kris Van Dijck, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Cecile Verwimp-Sillis en de heer Chris Vandenbroeke strekt ertoe het totaal niet-gesplitste kredieten van programma 31.10 "59.873,4 miljoen frank" te brengen op "59.973,4 miljoen frank" (Stuk 15/7). Voor een verdere ver-

antwoording verwijzen de indieners naar de bespreking van de begroting (supra).

Het amendement van de Vlaamse regering wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Het amendement-Sarens c.s. wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 7.

Het amendement-Van Dijck c.s. wordt verworpen met 8 stemmen tegen 7.

Het amendement-Sannen c.s. wordt verworpen met 8 stemmen tegen 7.

Het aldus geamendeerde programma 31.1 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 7.

Programma 31.2

Een amendement van de heren Freddy Sarens, René Swinnen, Jos De Meyer, Gilbert Vanleenhove, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh en de heer André Van Nieuwkerke strekt ertoe in basisallocatie 41.11 het niet-gesplitste krediet "147,6 miljoen frank" te brengen op "218,2 miljoen frank" ; in basisallocatie 43.47 het niet-gesplitste krediet "73,0 miljoen frank" te brengen op "74,8 miljoen frank" ; in basisallocatie 44.67 het niet-gesplitste krediet "279,9 miljoen frank" te brengen op "287,1 miljoen frank". In het totaal van programma 31.20 worden de niet-gesplitste kredieten "67.546,5 miljoen frank gebracht op "68.457,1 miljoen frank" (Stuk 15/7). De indieners stellen dat deze amendementen de uitvoering zijn van de artikelen 4bis tot 4septies van Hoofdstuk I Onderwijs, van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998. Voor een verdere verantwoording verwijzen de indieners naar de bespreking van de begroting (supra).

Het amendement-Sarens c.s. en het aldus geamendeerde programma 31.1 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 7.

Programma 32.1

Een amendement van de heren Freddy Sarens, René Swinnen, Jos De Meyer, Gilbert Vanleenhove, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh en de heer André Van Nieuwkerke strekt ertoe in basisallocatie 11.20 het niet-gesplitste krediet "17.446,4 miljoen frank" te brengen op "17.439,6 miljoen frank" ; in basisallocatie 11.22 het niet-gesplitste krediet "1.124,0 miljoen frank" te brengen op "865,2 miljoen frank" ; in basisallocatie 41.11 het niet-gesplitste krediet "3.303,1 miljoen frank" te brengen op "2.685,3 miljoen frank" (Stuk 15/7). De indieners stellen dat deze amendementen de uitvoering zijn van de artikelen 4bis tot 4septies van Hoofdstuk I Onderwijs, van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1998. Voor een verdere verantwoording verwijzen de indieners naar de bespreking van de begroting (supra).

Een amendement van de heer Ludo Sannen strekt ertoe in het totaal van programma 32.10 het niet-gesplitste krediet "101.299,9 miljoen frank" te brengen op "101.599,9 miljoen frank". De indiener stelt dat deze 300 miljoen frank extra, die uit de VESOC-enveloppe kan komen, noodzakelijk zijn opdat de regering de nodige impulsen kan creëren om tot een groter aanbod van werkplaatsen te komen in het kader van de industriële leercontracten.

Het amendement-Sarens c.s. wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Het amendement-Sannen wordt verworpen met 8 stemmen tegen 7.

Het aldus geamendeerde programma 32.1 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma's 32.2, 33.1, 33.2, 33.3, 34.1, 34.2, 34.3

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 32.2, 33.1, 33.2, 33.3, 34.1, 34.2, 34.3 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma 34.4

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in basisallocatie 33.32 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "25,0 miljoen frank" (Stuk 15/3).

Het amendement wordt aangenomen met 9 stemmen bij 6 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde programma 34.4 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma 35.1

Een amendement van de heren Johan Sauwens, Kris Van Dijck, Chris Vandenbroeke, Paul Van

Grembergen, mevrouw Nelly Maes en mevrouw Gerda Raskin strekt ertoe in basisallocatie 34.01 het niet-gesplitste krediet "2.366,2 miljoen frank" te brengen op "2.466,2 miljoen frank en basisallocatie 35.10 het niet-gesplitste krediet "2.373,3 miljoen frank" te brengen op "2.473,3 miljoen frank (Stuk 15/5). Voor de verantwoording verwijzen de indieners naar de algemene bespreking.

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 5 bij 2 onthoudingen.

Het programma 35.1 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma's 35.2 en 35.3

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.2 en 35.3 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma 35.4

Een amendement van de heren Johan Sauwens, Kris Van Dijck, Chris Vandenbroeke, Paul Van Grembergen, mevrouw Nelly Maes en mevrouw Gerda Raskin strekt ertoe in basisallocatie 61.01 het niet-gesplitste krediet "854,2 miljoen frank" te brengen op "1.154,2 miljoen frank en basisallocatie 61.02 het niet-gesplitste krediet "2.943,8 miljoen frank" te brengen op "3.943,8 miljoen frank. Het totaal van programma 35.4 niet-gesplitste kredieten "6.956,1 miljoen frank" komt daarmee op "8.256,1 miljoen frank" (Stuk 15/5). Voor de verantwoording verwijzen de indieners naar de algemene bespreking.

Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 7.

Het programma 35.1 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma's 35.5 en 39.1

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 35.5 en 39.1 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma 39.2

Een eerste amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in basisallocatie 12.05 de niet-gesplitste kredieten "61,3 miljoen frank" te brengen op "30,3 miljoen frank" en een nieuwe basisallocatie 34.05 in te voegen die luidt "Toelagen in het kader van het Socrates-, Da Vinci- en andere Europese samenwerkingsinitiatieven", met de daarbijhorende codes en kredieten, zijnde 31,0 miljoen frank niet-gesplitste kredieten (Stuk 15/2).

Een tweede amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in basisallocatie 12.10 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "30,0 miljoen frank". Het totaal van de niet-gesplitste kredieten "1.433,9 miljoen frank" wordt gebracht op "1.463,9 miljoen frank" (Stuk 15/3).

De heer *Gilbert Vanleenhove* wenst te informeren naar het Huis voor Belgische Studenten in Parijs. De Franse overheid zou bereid zijn om de Cité Universitaire waar dit huis gelegen is, te renoveren, maar vraagt de steun van de landen die hier een studentenhuis hebben. Aangezien het Belgisch Huis zowel Franstalige als Nederlandstalige studenten huisvest, zou er een overeenkomst zijn om vanuit België in totaal 250 miljoen frank te investeren in de renovatie. Van die 250 miljoen frank zouden de federale overheid, de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap elk 1/3de op zich nemen. Tijdens het schooljaar 1996-1997 waren er 188 studenten, waarvan 103 Vlamingen en 85 Franstaligen. Deze logistieke voorziening herbergt dus heel wat Vlamingen. De spreker vraagt of de Vlaamse Gemeenschap bereidt is om haar bijdrage in te brengen.

De *minister* antwoordt dat hij over deze kwestie een gesprek heeft gehad met de heer Ylieff, federaal minister voor Wetenschapsbeleid. Hij heeft zich bereid verklaard om het deel van de Vlaamse Gemeenschap in te brengen, op voorwaarde dat er eerst een akkoord zou komen over het beheer van het Huis. Zolang er dit niet is, kan hij geen kredieten voorzien.

Beide amendementen en het aldus geamendeerde programma 39.2 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Afdeling III

DAB Hogere Zeevaartschool

De heer *Pieter Huybrechts* vraagt hoe de minister kan verantwoorden dat de kosten van de Franstalige studenten worden aangerekend op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het totaal van de kosten voor het onderwijzend personeel bedroeg

in 1996-1997 meer dan 38 miljoen frank, wat meer is dan de helft van het budget.

De *minister* antwoordt dat de Franstalige Gemeenschap de extra-omkadering betaalt, maar dit staat niet in verhouding met het aantal studenten. Dit instituut is echter ook eenzijdig onderworpen aan de Vlaamse regelgeving.

De begroting 1998 van de DAB Hogere Zeevaartschool wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 5 onthoudingen.

II. PERMANENTE VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Het deel permanente vorming en wetenschapsbeleid van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 werd in samenhang met de beleidsbrief "Wetenschaps- en Technologiebeleid Beleidsprioriteiten 1998" (Stuk 806 (1997-1998) – Nr. 1) ingediend door de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, besproken.

1. Toelichting door de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie

De minister verklaart dat hij zich zal beperken tot de activiteitenprogramma's 11.5 Permanente Vorming, 71.10 Algemeen Wetenschapsbeleid en 71.20 Academisch Onderzoek. Hij legt daarbij niet zozeer de nadruk op de concrete begrotingscijfers, dan wel op het globale beleidskader waarvan deze bedragen de vertalingen zijn. De minister maakt tijdens zijn toelichting gebruik van slides die het wetenschaps- en technologiebeleid schematisch weergeven (Bijlage II-1)

1. Wetenschapsbeleid

De minister stelt dat Vlaanderen door de regionalisering van het wetenschapsbeleid meer, zij het nog onvoldoende, ruimte heeft gekregen om een eigen beleid te voeren inzake Onderzoek en Ontwikkeling. De Vlaamse regering heeft deze mogelijkheid niet onbenut gelaten. In 1995 werden de globale beleidslijnen voor de komende vier jaren vastgelegd :

- de toenemende internationalisering van wetenschap en technologie ;
- de versterking van het niet-gericht onderzoek ;
- de toenemende impact van wetenschap en technologie op de maatschappij ;
- de noodzaak, binnen Vlaanderen, aan zwaartepuntvorming, concentratie en samenwerking ;
- de versterking en technologische opwaardering van de Vlaamse KMO's ;
- het Vlaamse wetenschapsbeleid in een federale staat.

Tegelijkertijd werd ook beslist om door een substantiële en volgehouden budgettaire inspanning het aandeel O&O in het BRP van Vlaanderen op het peil te brengen van dat van onze belangrijkste handelspartners. De jaarlijkse verhoging van het wetenschaps- en technologiebudget met 2 miljard frank. per jaar, waarover hier verantwoording wordt afgelegd, heeft Vlaanderen in de juiste koers gebracht om, mits volhouden, deze doelstelling te realiseren.

1. 71.10 Algemeen Wetenschapsbeleid

Het programma 71.10 voorziet een geheel van instrumenten voor de voorbereiding, realisatie en evaluatie van het wetenschaps- en technologiebeleid. Naar type onderscheidt men de volgende instrumenten :

- instrumenten voor de monitoring en de kwaliteitsbewaking ;
- instrumenten voor de conceptie en voorbereiding van het beleid ;
- acties en activiteiten rond wetenschapsinformatie, -popularisering en innovatie ;
- acties ter bevordering van de internationale samenwerking ;
- een specifiek actieprogramma m.b.t. de informatiemaatschappij ;
- een specifiek actieprogramma voor beleidsonderzoek ;
- een Vlaams Instituut voor de Zee.

Omdat de budgettaire inspanningen voor wetenschap en technologie zeer aanzienlijk zijn en sinds

1996 jaarlijks met ongeveer 2 miljard frank toenemen, is het nodig om instrumenten te ontwikkelen voor monitoring en kwaliteitsbewaking van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen. Hierbij wordt niet zozeer het onderzoek zelf geëvalueerd – dit gebeurt in daartoe opgerichte specifieke organen, zoals de Commissies van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen, de Onderzoeksraden van de universiteiten, enz... – maar wordt wel de effectiviteit van deze evaluaties en van de verschillende acties geëvalueerd. Het betreft hier instrumenten voor "meta-evaluatie". Dit is een evaluatie van de evaluatie. Het toepassen van bibliometrie en de ontwikkeling van instrumenten voor het zichtbaar maken van de onderzoeksprestaties in de humane wetenschappen, naast de recurrente doorlichting van de performantie van wetenschappelijke instellingen, horen in dit hoofdstuk thuis. Zij bieden tevens de mogelijkheid om Vlaanderen te positioneren in België, Europa en wereldwijd.

Daarnaast wordt een verzameling van kwantitatieve beleidsindicatoren uitgewerkt, die moeten toelaten om de evoluties zowel budgettair als inhoudelijk op te volgen in de tijd. Het systeem, dat inmiddels wat de software betreft, operationeel is, zal gegevens bevatten over :

– het lopend onderzoek

– de internationale samenwerking

– gegevens van FWO-Vlaanderen en IWT

– begrotings- en bestedingsgegevens

– gegevens uit de verslagen van de onderzoeksraden van de universiteiten

– geaggregeerde gegevens uit de bibliometrische analyses

Dit systeem, dat de naam BIWI draagt : beleidsinformatie over wetenschap en innovatie, zal verbonden worden met het indicatorensysteem dat momenteel door het IWT in het kader van het Vlaams Technologie Observatorium (VTO) wordt uitgewerkt.

Wat de acties rond wetenschapsinformatie en popularisering betreft : deze blijven onontbeerlijk in een samenleving die meer en meer naar een technotoop evolueert. Om te vermijden dat een nieuw soort van analfabetisme ontstaat, zijn gerichte acties noodzakelijk om zoveel mogelijk mensen, in het biezonder de schoolgaande jeugd, te wijzen op de rol en de impact van wetenschap en technologie, met alle voor- en nadelen. Met dit doel voor ogen wordt jaarlijks een gediversifieerd actieplan wetenschapsinformatie uitgevoerd. Een volledig nieuw initiatief in dit actieplan is de wetenschapsbus die vanaf 1998 de scholen zal aandoen om de jongeren in klasverband in contact te brengen met de wetenschappelijke technieken en denkmethodes. Tot slot moet ook het innovatiedeficit – het te weinig omzetten van onderzoeksresultaten in maatschappelijke of economische toepassingen – worden aangepakt. Daartoe wordt een specifieke bewustmakingscampagne binnen de wetenschapsvoorlichting opgezet.

De globalisering van cultuur en economie is a fortiori te merken in het wetenschaps- en technologiebeleid. Wat de internationalisering betreft, is het wetenschapsbeleid geaxeerd op twee assen de bilaterale samenwerkingsprojecten en de stimulering van de Vlaamse participatie in de EU-programma's. Voor de bilaterale wetenschappelijke en technologische samenwerking werd in 1996 een nieuw instrument opgezet met als doelstelling : het stimuleren van hechte en duurzame samenwerkingsverbanden tussen onderzoeksploegen in Vlaanderen en in zeven prioritaire landen. Van bij de eerste oproep bleek een grote interesse bij de Vlaamse onderzoekers. In totaal werden 38 projecten geselecteerd voor financiering. Deze selectie gebeurde in bilateraal overleg met de autoriteiten van de partnerlanden die tevens bijdragen tot de financiering van de projecten. Bij de tweede oproep is het aantal ingediende projecten die na evaluatie als zeer goed werden bevonden, toegenomen met 50%. Teneinde meer kwaliteitsvolle projecten te kunnen honoreren en aldus de bilaterale samenwerking verder te onderbouwen, wordt het budget met 40 miljoen frank verhoogd.

Wat participatie aan de EU-kaderprogramma's betreft, stelt de minister dat Vlaanderen het volgens een recente analyse goed doet. Mede dankzij de stimuleringsactie voor Vlaamse deelname is het aantal ploegen in Europese projecten toegenomen. Deze actie zal voortgezet worden om ook binnen het op stapel staande vijfde kaderprogramma een sterke Vlaamse aanwezigheid te garanderen. Daarnaast zal worden onderzocht of er naast de huidige initiatieven zoals Verkennende Internationale Samenwerking en de Cofinancieringsakties, ook geen kanaal kan worden geïnitieerd voor netwerken en samenwerking tussen Vlaamse onderzoeksploegen en gereputeerde onderzoeksploegen in Europa. Verder zal ook de mogelijkheid worden onderzocht tot allianties en netwerkvorming met Amerikaanse Universiteiten en onderzoeksinstellingen.

De recente evolutie inzake informatie- en kennismaatschappij vergt een biezondere inspanning om

Vlaanderen niet achterop te laten. Hierbij zullen twee opties worden onderzocht, met name de installatie van een "High Performance Network" voor de Vlaamse onderzoekswereld of een actie rond PC's in het onderwijs waarbij elke leerling van het secundair en basisonderwijs zal kunnen kennis maken met en gebruik maken van een PC op school.

De diagnose die in 1995 gesteld werd met betrekking tot het wetenschappelijk onderzoek in de sociale wetenschappen, onder meer in het VRWB-rapport "Wetenschap als Cultuur" en die aanleiding was tot het opstarten van het programma humane wetenschappen 1996, bracht eveneens aan het licht dat het beleidsonderzoek, naast onvoldoende in volume en valorisatie, op een niet erg coherente en transparante wijze, wordt toegewezen. De analyse van het horizontaal begrotingsprogramma wetenschapsbeleid toont eveneens aan dat de middelen voor het hier bedoelde onderzoek over het algemeen vrij beperkt zijn, het onderwijskundig onderzoek buiten beschouwing gelaten. Om hieraan te remediëren werd in 1996 het programma "humane wetenschappen" opgestart. In 1997 werd hieraan een omvangrijk onderzoeksprogramma voor beleidsgericht onderzoek toegevoegd.

Het programma en de modaliteiten voor oproep, kwalitatieve beoordeling en honorering van de projecten, werden op 23 juli 1997 door de Vlaamse regering goedgekeurd. De periode voor indiening van de projecten liep af op 31 oktober 1997.

De onderzoekslijnen die werden geïdentificeerd zijn :

– Kennisverwerving over het beleidsdomein ;

– Ontwikkeling van indicatoren en instrumenten ;

– Ontwikkeling van beleidsscenario's ;

– Analyse van de beleidsimpact.

Binnen elk van de onderzoekslijnen werden eveneens onderzoeksthema's geïdentificeerd. Het betreft hier 64 thema's. Deze thema's zijn van tijdelijke aard en zullen jaarlijks volgens de behoeften van de Vlaamse overheid worden bepaald.

Gezien het grote succes van het initiatief zal het programma ook in 1998 worden voortgezet. Bovendien blijft het programma net als in 1997 niet beperkt tot de hierboven aangehaalde 400 miljoen frank. De andere ministers hebben voor de thema's die specifiek tot hun sector behoren cofinanciering toegezegd.

Het programma zal in 1998 ook uitgebreid worden met een actie "Longitudinaal onderzoek" en dit voor een bedrag van 50 miljoen frank. Deze actie beoogt het opbouwen van beleidsrelevante data en informatie over meerdere jaren. Daardoor worden beleidsanalyses en prognoses mogelijk, hetgeen de planning van het beleid op langere termijn ondersteunt. Voorbeelden zijn : jongeren volgen gedurende een grote periode van hun jeugd, en demografisch onderzoek.

De oprichting van een Vlaams Instituut voor de Zee is gepland voor 1998. Dit instituut krijgt volgende taken toebedeeld :

– de coördinatie van het zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen ;

– het verzamelen van de verschillende types data over de zee en de Schelde die belangrijk zijn zowel voor het onderzoek zelf als voor het beleid ;

– fungeren als internationaal aanspreekpunt in fora die zeewetenschappelijk onderzoek stimuleren

– de samenwerking met Nederland inzake zeewetenschappelijk onderzoek op een duurzame manier vorm geven ;

– logistieke steun verlenen aan onderzoekers in zeewetenschappen ;

– de taken van het Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek in Oostende voortzetten.

2. 71.20 Academisch Onderzoek

De belangrijkste financieringsmechanismen voor het fundamenteel niet-georiënteerd onderzoek in Vlaanderen zijn :

– het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen ;

– de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten ;

– het systeem van onderzoeksmandaten van het FWO-Vlaanderen ;

– de specialisatiebeurzen van het IWT.

Zoals reeds vermeld in de Beleidsbrief 1995 is een verdere substantiële versterking van het fundamenteel onderzoek een absolute noodzaak. Deze argumentatie geldt onverminderd en zal hier niet worden overgedaan. Wel zal verderop een cijfermatige onderbouw worden gegeven aan de concrete acties.

Sinds 1 oktober 1996 treedt de Vlaamse Raad van Bestuur van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk onderzoek naar buiten onder de naam Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO). De wijziging van de naam is veel meer dan loutere symboliek. Zij veruitwendigt ook de nieuwe wijze van werken én samenwerken van het FWO met het academisch milieu en de overheid, die in de voorbije jaren gestalte kreeg. Zij staat eveneens voor een zich steeds kritisch bevragende instelling, die de resultaten van deze bevraging en reflectie uitwerkt in vijfjaarlijkse beleidsplannen en de effecten en eventuele bijsturingen in jaarlijkse actieplannen vertaalt. Een en ander werd vastgelegd in een beheersovereenkomst tussen de Vlaamse regering en het FWO, die op 1 juli 1997 getekend werd, waarin o.m. ook bepalingen inzake kwaliteitszorg werden opgenomen.

De verhoogde budgettaire inspanning ten behoeve van het FWO zorgde ervoor dat in de voorbije twee jaar telkens 50 aspirant-doctorandi en 70 postdoctorale onderzoekers meer konden worden aangetrokken. De streefcijfers liggen respectievelijk op 600 voor doctorandi en 360 voor post-doctorale onderzoekers.

Het IWT kent specialisatiebeurzen toe (2 x 2 jaar per mandaat) die doctorandi moeten ondersteunen die een meer toegepast-technologische loopbaan ambiëren. In de loop van 1996 en 1997 werd dit instrument nog versterkt op twee punten. Ten eerste werd bij elke beurs een projectkostenvergoeding van 108.000 frank of meer toegekend, maatregel die vanaf het academiejaar 1997-1998 systematisch zal worden uitgebreid. Ten tweede wordt de evaluatieprocedure voor de tweede termijnaanvragen gewijzigd.

Beide maatregelen hebben uiteraard een weerslag op het budget van de specialisatiebeurzen op de begroting van 1998. Om het IWT toe te laten het slaagpercentage bij de kandidaat-bursalen 1ste termijn en de beschikbare financiële middelen van alle bursalen te handhaven, wordt het budget voor de specialisatiebeurzen tot 604,4 miljoen frank opgetrokken.

De minister vervolgt dat niet-gericht fundamenteel onderzoek per definitie wordt uitgevoerd op initiatief van de vorser met de bedoeling nieuwe kennis te genereren. Hierbij dient een zo breed mogelijk spectrum van wetenschapsdomeinen te worden bestreken, aangezien niet kan worden voorspeld in welk domein nieuwe doorbraken of ontdekkingen zullen plaatsvinden. Het fundamenteel onderzoek vervult een zeer kritische plaats in het wetenschappelijk landschap als voedingsbodem en broeikas voor toegepast en beleidsondersteunend onderzoek, en dus van technologische innovaties en maatschappelijke ontwikkelingen op langere termijn.

Dit impliceert dat de universiteiten daadwerkelijk een langetermijnstrategie inzake onderzoek en daaraan gekoppeld een personeelsbeleid moeten ontwikkelen. Dit is echter pas werkelijk mogelijk indien de balans tussen externe financiering en eigen middelen in evenwicht is. Het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) kan hiertoe een fundamentele bijdrage leveren. Met dit doel voor ogen worden de middelen van het BOF opgetrokken met 250 miljoen frank in 1998. Bovendien wordt momenteel bestudeerd of de sleutel, waarbij de universiteiten zelf 20% eigen financiering moeten inbrengen, niet moet worden aangepast.

3. Het budget wetenschapsbeleid in globale cijfers

De minister wenst vooraf na te gaan waar Vlaanderen zich situeert ten aanzien van de andere Belgisch overheden. In 1996 spendeerde Vlaanderen vrijwel evenveel aan onderzoek en ontwikkeling als de federale overheid en aanzienlijk meer dan de andere Gemeenschappen en Gewesten. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat vrijwel 40 % van het federaal budget naar één actie gaat : de financiering van de ESA. Dit verschil wordt nog duidelijker in het licht van de evolutie van deze budgetten. Daarbij vertoont Vlaanderen, sinds 1994, de sterkste stijging.

Toegespitst op de Vlaamse begroting blijkt dat de bijkomende 2 miljard frank vrijwel gelijk verdeeld is over de programma's 71.10 en 71.20 enerzijds en het programma 71.30 anderzijds. Hierbij dient genoteerd te worden dat een aanzienlijk deel van de middelen van 71.30 zullen besteed worden aan technologisch basisonderzoek binnen de universiteiten.

De evolutie van de kredieten voor het programma 71.10 laat zien dat de stijging zich vooral voordoet binnen de niet-gesplitste kredieten. Dit laat toe acties op een wat langere termijn op te zetten die noodzakelijk zijn om duurzame effecten te genereren.

In het activiteitenprogramma 71.20 gaat het uisluitend om niet-gesplitste kredieten. Hun evolutie is te zien op de laatste transparant. (Bijlage II-1)

2. Permanente vorming en innovatie

De minister licht toe dat voor 1997 het begrotingsprogramma 11.50 in het leven werd geroepen om vernieuwende initiatieven te nemen op het vlak van permanente vorming en innovatie. In het begin van dit jaar heeft de minister hieromtrent een reflectienota voorgelegd aan de Vlaamse regering. Op basis van de krachtlijnen die in deze nota zijn vervat, is met de uitwerking van concrete maatregelen begonnen.

Het gros van de middelen voor "permanente vorming en innovatie" was en is bestemd voor de zo genoemde "vraaggestuurde" ondersteuning van het bedrijfsleven bij het opzetten van innovatie-opleidingen. Dit beleidsinitiatief was zelf zo vernieuwend dat men heel wat tijd en energie heeft moeten investeren in het uitwerken van een regeling die juridisch sluitend is, weinig administratieve rompslomp met zich brengt, en beloftevolle opleidingsprojecten doeltreffend kan ondersteunen. Bovendien past deze regeling in het werkgelegenheidsbeleid van de Vlaamse regering, zodat over de principes en de modaliteiten ervan ook met de sociale partners afspraken werden gemaakt. De minister heeft de regeling ten slotte ook moeten melden bij de Europese Commissie. De onverwacht lange fase van regelgeving is nu zo goed als achter de rug. Door de opname van een bepaling in het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen, wil de Vlaamse regering het Vlaams Parlement vragen om het hefboomkrediet voor innovatie-opleidingen definitief "operationeel" te maken. Het leek dan ook aangewezen om de middelen die hiervoor in 1997 voorzien waren over te hevelen naar 1998.

Voortbouwend op de reflectienota "permanente vorming" heeft de minister dit jaar ook een concept uitgewerkt van educatieve samenwerkingsverbanden op streekniveau, de zogenaamde *EduFora*. In juli en september 1997 is het concept van de EduFora toegelicht op informatiesessies in de verschillende STC-ambtsgebieden. Op dit ogenblik werkt de minister een regeling uit voor een professionele ondersteuning van de EduFora. Daarna zullen de eerste EduFora kunnen worden opgestart. Ook voor de EduFora zal men in 1997 slechts op een klein deel van het voorziene budget een beroep moeten doen. De overheveling naar 1998 wordt hier eveneens voorgesteld.

Een laatste luik van het programma 11.50 is allicht het meest opgemerkte, namelijk de lancering van *de Vlaamse Innovatiebeweging* onder het motto "Durf innoveren". De eerste fase van de communicatiecampagne die de Vlaamse regering hierrond voert, is goed onthaald. Volgend jaar zal men op die ingeslagen weg verder gaan.

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

1. Het stijgende budget voor wetenschapsbeleid

– Alle *fracties* die aan het woord zijn geweest, staan positief tegenover de verhoging van het budget voor het wetenschapsbeleid.

– De heer *Eric Matthijs* stelt namens zijn fractie vast dat het verhogen van het budget wetenschappelijk onderzoek een positief effect heeft op de ontwikkelingen en de perspectieven in Vlaanderen. Het ter beschikking stellen van jaarlijks twee miljard extra middelen is een belangrijke inspanning om het aandeel in het bruto regionaal product voor wetenschappelijk onderzoek op Europees niveau te brengen. De doelstellingen waarbinnen dit beleid wordt gekaderd dragen de goedkeuring van zijn fractie weg. Die doelstellingen zijn : 1. het onderhouden, het verbreden en het verdiepen van de basis van het wetenschappelijk onderzoek en het wetenschappelijk kennen en het technologisch kunnen ; 2. het efficiënt en verantwoord inzetten van de financiële middelen voor wetenschappelijk onderzoek ; 3. een goede coördinatie tussen de diverse onderzoeksinstellingen en het betrekken daarbij van de universiteiten voor toegepast en fundamenteel onderzoek ; 4. het optimaliseren door de overheid van de kennisverwerving, wat noodzakelijk is voor de voorbereiding en evaluatie van haar eigen beleid ; 5. het structureren en stroomlijnen van het wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van de beleidsvoering en de beleidsvoorbereiding ; 6. het scheppen van de voorwaarden en het gepaste referentiekader waarin alle actoren een maximaal effect of een maximale output krijgen. Het is tevens belangrijk voldoende aandacht te schenken aan het sensibiliseren en informeren van de brede lagen van de bevolking over het belang van technologie en ontwikkeling.

Zijn fractie vraagt een overzicht van concrete resultaten, zoals spin-off bedrijven of resultaten op het vlak van de biotechnologie, die het gevolg zijn van de continue toename van middelen voor het wetenschappelijk onderzoek. Een zelfde vraag wenst hij te stellen in internationale context.

Vlaanderen neemt deel aan verscheidene internationale onderzoeksinitiatieven. Zijn er op dit domein reeds belangrijke resultaten te noteren of in het vooruitzicht te stellen ? Hierop aansluitend vraagt de heer *Roland Deswaene* wat de stand van zaken is met betrekking tot het EUREKA-project.

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* sluit zich aan bij de vragen van de vorige spreker en wenst een verslag te krijgen van de besteding van de 2 miljard frank extra voor wetenschapsbeleid het afgelopen jaar. Zij leest in de beleidsbrief 1998 over het academisch onderzoek dat er voor wat het fundamenteel onderzoek betreft aan de universiteiten naar aanleiding van de federalisering een achterstand opgelopen is. De conclusie die men daaruit trekt is dat er een inhaalbeweging moet komen. Zij wenst te vernemen of de minister deze inhaalbeweging op gang heeft gebracht en wanneer die inhaalbeweging een feit zal zijn ?

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat haar fractie zich positief uitlaat over wetenschap met economische finaliteit, omdat hier bijzondere inspanningen worden geleverd om het Vlaamse onderzoeks- en ontwikkelingsbudget op te trekken. Zij waarschuwt echter dat het optrekken van de hoeveelheid van de middelen slechts resultaat heeft indien de kredieten gericht en adequaat worden aangewend, en de resultaten kwalitatief en effectief worden getoetst en gevaloriseerd.

– De *minister* dankt alle fracties, die zijn tussengekomen, voor de positieve benadering van het wetenschapsbeleid. Wetenschapsbeleid verdient, zoals in de afspraken van het regeerakkoord is vastgelegd, absolute prioriteit. De minister beseft dat deze budgettaire verhoging op de globale begroting weegt. Andere beleidsdomeinen met eigen concrete behoeften en uitdagingen die zich in de samenleving aftekenen, zouden deze middelen immers goed kunnen gebruiken. In die zin blijft het een moeilijke boodschap om te investeren in de kennisontwikkeling, omdat men niet direct de gekwantificeerde resultaten daarvan ziet. Zo heeft hij in het kader van de verhogingen van de budgetten voor bijvoorbeeld het FWO, in de vorige beleidsbrieven telkens gesteld dat hij geen gekwantificeerd beeld kan geven van wat dit precies betekent aan eenheden op het terrein. Dat is één van de redenen, zoals ook aangegeven in de 6 uitgangspunten die de basis vormen van het wetenschapsbeleid, waarom hij veel aandacht wil besteden aan de sensibilisering en het geïnteresseerd maken van jonge mensen.

De achterstand die Vlaanderen had ten opzichte van de federale overheid, is aan het verkleinen dankzij de jaarlijkse toename van het budget met 2 miljard frank extra. Zoals hij in de beleidsbrief 1998 reeds heeft gesteld, liggen de middelen voor O&O hoger dan de globale middelen die de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest, maar ook de federale overheid daarvoor uittrekken.

Het volstaat voor de minister niet dat er belangrijke meermiddelen worden voorzien in een geaccumuleerde benadering. Het is terecht en logisch dat men de vraag stelt naar het resultaat. Er zijn ongetwijfeld een aantal resultaten meetbaar. Het korte tijdsbestek laat hem echter niet toe om deze gegevens tijdig aan het verslag te laten toevoegen. Hij zal de gevraagde gegevens daarom zo spoedig mogelijk aan de leden van de Commissie overmaken.

Met betrekking tot de internationale onderzoeksinitiatieven vermeldt de minister dat de resultaten daarvan onder meer inhouden dat Vlaanderen een belangrijke participatie heeft in het vierde kaderprogramma. In die zin verwijst hij naar de cijfers in het Speurboek 1997. Dat is een eerste indicatie. Een tweede resultaat houdt in dat in de bilaterale internationale samenwerking Vlaanderen met 7 zogenaamde prioritaire partners 130 miljoen frank extra uitgeeft. Dit uit zich in de mogelijkheden met betrekking tot het vijfde kaderprogramma. Hij beaamt dat alle actoren bij de coördinatie moeten worden betrokken. In de beleidsbrief 1998 kan men in die zin lezen dat een gecoördineerde, geïntegreerde en doorzichtige actie als uitgangspunt moet worden vooropgesteld. Het Eurekaprojekt loopt vanzelfsprekend door.

Ingaand op de vraag over het EUREKA-project verduidelijkt de minister dat van de 16 Belgische projecten die goedgekeurd zijn, er 14 Vlaamse programma's waren. Dit bewijst dat men de zaken kwalitatief goed aanpakt. Hij weet dat er zich naar de vertegenwoordiging vanuit de regionale parlementen een probleem heeft gesteld. Hij zal dit laten onderzoeken zodat naar de volgende EUREKA-conferentie de aanwezigheid vanuit het Vlaams Parlement kan worden uitgebreid.

2. Academisch onderzoek

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* merkt op dat er

aan de universiteiten klachten zijn dat er te veel kredieten aangereikt worden voor het toegepast onderzoek. Het zuiver fundamenteel onderzoek, dat de minister zelf ook wel eens het "onderzoek om niet" noemt, raakt volgens de vorsers ernstig in de verdrukking. Het universitaire werkveld stelt volgens de spreker ook vast dat er, als gevolg van de toenemende middelen voor het wetenschapsbeleid, een toenemend aantal beurzen en projecten wordt toegekend aan de universiteiten. De vraag is of die universiteiten over een voldoende staf beschikken om al die beurzen en projecten degelijk op te volgen.

– De *minister* verwijst met betrekking tot de vragen en opmerkingen van de vorsers inzake het fundamenteel onderzoek en de beurzenprojecten, naar zijn toelichting bij de begroting (supra) en de slides die hij bij deze toelichting toonde (Bijlage II-1). Deze overzichten toonden heel duidelijk aan dat de meerkredieten voor academisch onderzoek, weliswaar niet op een apothekersschaal worden afgewogen, maar toch dat de evolutie van de middelen voor fundamenteel onderzoek en toegepast onderzoek een evenwicht vertonen. Dat de vrucht van fundamenteel onderzoek of van algemeen wetenschapsbeleid ook praktische toepassingen heeft, is voor hem niet een zaak van of het één of het ander. Het enige wat telt, is het genereren van gunstige gevolgen vanuit de algemene doelstellingen. De grondstoffen van Vlaanderen bewegen zich onder de vorm van mensen, mannen en vrouwen, die creatief met dingen bezig zijn. Daar komt het op aan.

– Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* en haar fractie staan volledig achter de extra inspanning van 200 miljoen frank voor het academisch onderzoek via FWO Vlaanderen. Het is al lang een verzuchting van de academische wereld om meer aandacht te krijgen voor het werk dat zij levert. Haar fractie steunt evenzeer het initiatief met betrekking tot de onderzoekseenheden en de rechtstreekse financiering van actieve onderzoekseenheden met een meetbaar wetenschappelijke output bij de bijzondere onderzoeksfondsen. Enige positieve competitie terzake kan alleen maar het beleid en het uiteindelijke doel ten goede komen. Een voorwaarde die zij wil stellen is dat de humane wetenschappen hier niet uit de boot vallen. De spreker wijst tevens op het belang van beleidsgericht onderzoek, maar stelt dat een groepering van de kredieten, die nu over verschillende departementen verdeeld zijn, een efficiënter en transparanter aanwending mogelijk maakt.

De *minister* werpt op dat 200 miljoen frank extra is voorzien voor het academisch onderzoek. Het pleidooi voor een competente aanpak is terecht, maar men moet er voor opletten dat de humane wetenschappen niet uit de boot vallen. Hij beaamt dat dit programma in het verleden het zwakke broertje is geweest binnen het fundamenteel wetenschapsbeleid. Hij stelt dan ook dat hij voor het eerst een herkenbaar programma humane wetenschappen heeft opgezet, dat hij ook wil versterken.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* gaat vervolgens in op de problematiek van de universiteiten. De universiteiten hebben twee grote financieringskanalen : enerzijds ontvangen ze basismiddelen uit de onderwijsbegroting, en anderzijds is er ook een budget uit de begroting wetenschapsbeleid. De onderwijsbegroting is de laatste decennia het voorwerp van constante budgettaire druk met rationaliseringen en beheersbaarheidsingrepen als resultaat. Dit heeft tot gevolg gehad dat de basisfinanciering van de universiteiten steeds is verminderd. Door de rendementsverhoging van de instellingen en de steeds groter wordende maatschappelijke uitdagingen, waarop geacht wordt in te spelen, is stilaan een kritische toestand ontstaan. Het is dus in se positief dat de Vlaamse regering heeft ingezien dat de basisfinanciering van de universiteiten – ook de financiering van het fundamenteel onderzoek – dringend moet worden opgetrokken. Maar of dat het in voldoende mate gebeurt, is helemaal niet duidelijk.

De spreker stelt met betrekking tot de verdeling van het wetenschapsbudget aan de universiteiten vast dat het zwaartepunt bij deze verdeling bij kortetermijnprojecten wordt gelegd. Het realiseren van kortetermijndoelstellingen wordt echter vaak bepaald door de opdrachtgever en niet door de onderzoekers. Daar schuilt volgens de spreker wel een gevaar in. Zij besluit dat de universiteiten eigenlijk geen ruimte hebben om hun decretale zending, namelijk het fundamenteel onderzoek, voldoende waar te maken.

De minister verwijst naar de 300 miljoen frank extra die voor de universiteiten voorzien wordt door de minister van Onderwijs en naar de meeruitgaven voor academisch onderzoek (supra). Hij wil duidelijk en klaar stellen dat het wetenschapsbeleid geen substituut is voor datgene wat niet zou kunnen in het universitair beleid. Het wetenschapsbeleid mag enkel via de tweede stroom werken.

3. Biotechnologie, duurzame ontwikkeling en de Europese patentregeling

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* leest in de beleidsbrief 1998 dat het wetenschappelijk onderzoek bijdraagt tot de duurzame ontwikkeling en dat het een religievorming moet tegen-gaan. Zij wenst te weten wat de zin is van het tegengaan van een religievorming op het vlak van wetenschappelijk onderzoek, wetenschapsbeleid en duurzame ontwikkeling.

Op de tweede plaats mist zij in de duurzame ontwikkeling de speerpuntprogramma's rond milieutechnologie, rond alternatieve technologie en rond alternatieve landbouw. De nadruk wordt nog altijd gelegd op informatietechnologie en biotechnologie die niet noodzakelijk de duurzame ontwikkeling ten goede komen. Als voorbeeld haalt zij de tegenstelling aan tussen de biologische landbouw en de biotechnologie. Voor de biotechnologie voorziet de minister een zeer ruim budget, voor biologische landbouw niet. Deze tegenstelling doet haar denken aan de vroegere tegenstelling tussen de kernenergie en de technologie van hernieuwbare energie. Er is een tijd geweest dat er zeer veel middelen gingen naar de kernenergie en dat de alternatieve en hernieuwbare energie zeer stiefmoederlijk werd bedeeld. Het huidige beleid gaat dezelfde weg op wanneer men enkel investeert in de biotechnologie en niet in de biologische landbouw. De biotechnologie is vandaag immers hoofdzakelijk gericht op genetische manipulatie in de landbouw, via soortenveredeling, onkruidbestrijding en schimmelbestrijding. Dit staat haaks op duurzame ontwikkeling en op biologische landbouw.

De *minister* repliceert dat de waarschuwing voor religievorming, figuurlijk is bedoeld. Zowel in de beleidsbrief 1998, maar ook op andere momenten, heeft de minister telkens gepleit voor een objectieve benadering en voor een aantal zorgen die hij met de spreker deelt. De bijdrage van de biotechnologie is zijns insziens buitengewoon belangrijk, maar moet genuanceerd gebeuren. Hij beaamt het pleidooi voor een aantal programma's die te maken hebben met alternatieve energie en met hernieuwbare energie. Hij verwijst daarvoor naar het programma "VLIED", met een krediet van meer dan 200 miljoen frank.

– Volgens mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* zijn er in het VIB, Vlaams Instituut voor Biotechnologie, wat inzake biotechnologie het paradepaardje zou zijn van de minister, ernstige spanningen tussen bioethiek enerzijds en patentering anderzijds. Men wil vanuit het wetenschapsbeleid de patentering sterk laten stijgen. Octrooieren of patenteren is volgens de spreker het economiseren van een uitvinding. Die octrooiering wordt nu ook gebruikt voor ontdekkingen van genetisch materiaal. Octrooien dienen om uitvindingen te beschermen. De ontdekking van het genetisch materiaal van mens, plant of dier is eigenlijk niet echt een uitvinding. In dit kader verwijst zij naar de Europese Ministerraad van 27 november 1997 waar de patentrichtlijn inzake biotechnologische uitvindingen ter stemming lag.

Het standpunt van het Belgische Interkabinettenoverleg was de richtlijn niet goed te keuren. In dit Interkabinettenoverleg was er tevens een consensus bereikt om de amendementen die hieromtrent waren ingediend, goed te keuren. Indien deze amendementen niet zouden worden goedgekeurd op de Europese Ministerraad, zou België tegenstemmen. Daarmee zou België doorwegen op de besluitvorming, want ook Denemarken en Nederland zouden dit wegstemmen. Zij heeft echter vernomen dat de Vlaamse regering dit heeft verhinderd, waardoor België niet heeft tegengestemd, maar zich heeft onthouden. Op basis van welke gegevens en van welke gronden heeft de minister de besluitvorming binnen het Interkabinettenoverleg beïnvloed, waardoor het Belgisch standpunt werd bijgestuurd ?

De *minister* wenst niet in termen als "VIB-paradepaardje" te spreken. Zijn optie was om de pijlers van het toegepast wetenschapsbeleid te versterken, wanneer ze reeds bestonden. Dit was het geval voor bijvoorbeeld het VITO en IMEC. Anderzijds heeft hij nieuwe pijlers zoals het VIB daaraan toegevoegd, omdat hij ervan overtuigd was dat de biotechnologie een aantal mogelijkheden in zich heeft.

De minister licht in het kader van de Europese Ministerraad over octrooien nader toe dat er twee belangrijke zaken voorliggen. Eén : er is de Conventie van de Raad van Europa over de bio-ethiek en wat er mee samenhangt. De Vlaamse regering en hijzelf hebben uitdrukkelijk gepleit om deze Conventie goed te keuren. Hij heeft aan de minister van Buitenlandse Zaken, de heer Eric Deryke, met nadruk gevraagd dat België deze Conventie zou goedkeuren. Hij verstaat ook niet waarom België het enige land is dat niet is toegetreden tot deze Conventie. Twee : daarnaast staat de richtlijn die op de Europese Ministerraad aan bod kwam. Over deze richtlijn is er een interkabinettenoverleg

geweest, drie dagen voor deze Europese Ministerraad. De Vlaams regering stond erop dat België deze richtlijn zou goedkeuren, omdat dit een buitengewoon belangrijke stap vooruit is. Hij verwijst hierbij als voorbeeld naar artikel 6 van de Europese richtlijn dat, met name op het vlak van de experimenten met embryo's en wat er daarmee samenhangt, een absoluut verbod instelt.

De Vlaamse regering stond hier met zijn standpunt niet alleen. Van de 15 landen waren er 12 die uitdrukkelijk vóór deze richtlijn zijn. Er waren 2 onthoudingen, niet Denemarken, maar wel uiteindelijk België en Italië. Ook Nederland heeft zich onthouden, maar om heel andere redenen. Dit wil dus zeggen dat de amendementen, die ingediend werden door het federale kabinet Buitenlandse Zaken, niet in verhouding stonden tot de grote ethische zorg die de Vlaamse Gemeenschap heeft om precies deze richtlijn goed te keuren. Hij aanvaardt het argument van de federale dienst voor Buitenlandse Zaken niet dat erop neerkomt dat men uit ethische bekommernis deze richtlijn niet heeft goedgekeurd. Het tegendeel is waar en het beste signaal dat men had kunnen geven, is dat de Conventie van de Raad van Europa door België zou worden goedgekeurd. De houding van de Vlaamse regering is dus niet ingegeven door welke druk dan ook, maar wel door stringente voorwaarden en de benadering om precies een ethisch verantwoorde Europese richtlijn te hebben.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* verwijst daarop naar het Beknopt Verslag van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 27 november waar mevrouw An Hermans, CVP, en de heer Frans Losie, Agalev-Ecolo, de aanwezige minister ondervraagd hebben over het ethisch standpunt van de Interkabinettenwerkgroep en de druk die daarna zou zijn uitgeoefend door Vlaams minister-president Van den Brande en premier Dehaene, om aandacht te vragen voor de economische belangen. Zij citeert daaruit wat mevrouw De Galan, de minister van dienst, daarop antwoordde : "Het ethisch standpunt werd niet afgezwakt. De Vlaamse regering vraagt de minder strikte tekst van de commissie goed te keuren. Wij bevinden ons dus in een constitutionele patstelling die ons tot een onthouding dwingt. De Vlaamse regering heeft de vrijheid haar standpunt autonoom te bepalen". Deze uitspraak komt volgens de spreker niet overeen met de verklaring die de minister hierboven heeft gegeven. Er was een concensus om, als de amendementen die het ethisch standpunt verbeterden niet werden goedgekeurd, de richtlijn niet goed te keuren. De minister-president heeft door zijn tussenkomst gezorgd voor een onthouding. Het evenwicht dat de minister beoogde is een evenwicht tussen een economisch en een ethisch standpunt. De spreker wenst te weten waarop de minister zich daarvoor heeft gebaseerd.

De *minister* antwoordt dat in het Interkabinettenoverleg dat aan de Europese Raad Interne Markt vooraf ging, met geen enkel woord gerept werd over de ethische dimensie van de amendementen die door Buitenlandse Zaken werden aangebracht. Dit is een verhaal dat nadien is geschreven. Er is op geen enkel moment over een ethisch surplus gesproken. Twee : de federale regering heeft nooit een negatieve houding aangenomen ten aanzien van deze richtlijn. Drie : er is geen punt van afweging tussen economische en ethische belangen, want die twee zijn van een totaal andere natuur.

Hij verduidelijkt dat het amendement op artikel 5.2 van de ontwerp-richtlijn over bepaalde sequenties van genen ging, die al of niet octrooieerbaar of patenteerbaar waren. De essentie daarvan zat in artikel 6. De oorspronkelijke tekst werd door alle betrokken overheden verworpen. Er werden trouwens in de eerste lezing in het Europees Parlement 175 amendementen ingediend. Van die 175 amendementen zijn er 174 goedgekeurd. Na amendering is de ontwerp-richtlijn om die reden door 12 van de 15 landen goedgekeurd. De vraag die zich hier stelt is wat de ware bedoeling zou kunnen zijn van bepaalde amendementen die ingediend zijn met betrekking tot de ontwerp-richtlijn.

4. Het innovatiedecreet

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* beaamt dat, zoals ook de beleidsbrief 1998 stelt, de innovatie in de bedrijven voor het Vlaams economisch weefsel cruciaal is. Zij merkt echter op dat zij nog steeds wachten op het innovatiedecreet dat al een aantal keren is aangekondigd. Het gevaar bestaat tevens dat de bedrijven door het voorzien van allerhande overheidssubsidies via verschillende instanties, verdeelsleutels en mechanismen, door het bos de bomen niet meer zien.

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* vervolgt dat de Vlaamse regering, op vraag van het Vlaams Parlement een regeling rond innovatie uit het programmadecreet heeft gehaald. Dit zou dan, samen met ook een regeling rond Technopolis, naar een zogenaamd verzameldecreet zijn versluisd dat binnenkort in het Vlaams Parlement zal worden ingediend. Zij vraagt of deze regeling met betrekking tot de innovatie nu het langverwachte innovatiedecreet omvat. Na een jaar heeft men toch al ruim de tijd gehad om over een innovatiedecreet te onder-

handelen en te debatteren in het Parlement. Nu wil men het blijkbaar snel via een verzameldecreet afhandelen.

De *minister* repliceert met betrekking tot het innovatiedecreet dat hij gekozen heeft voor een grondige voorbereiding. Hij is van mening dat men enkel een innovatie-engagement kon aangaan, wanneer hij ook met de sociale partners tot een consensus kon komen. Dat is de reden waarom hij ervoor gepleit heeft dat er een innovatiepact zou worden afgesloten, waar zowel werkgevers als vakbonden zich voor hebben geëngageerd. Hij deelt daarbij mee dat de Vlaamse regering op 9 december 1997 het ontwerp-innovatiedecreet zal behandelen. Hij hoopt dat hij dit ontwerp nog voor het eind van het jaar kan indienen.

5. Het Vlaams Instituut voor de Zee

– De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat het Vlaams Instituut voor de Zee hem nauw aan het hart ligt. Heel het wetenschappelijk werk dat hieromtrent gebeurt, kan daardoor een grotere uitstraling krijgen. Hij pleit ervoor om dit instituut in Oostende te vestigen wat een erkenning zou inhouden van de verdienste van het IZWO, het provinciaal Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek, dat tot nog toe met beperkte middelen bijzonder goed werk heeft geleverd. Is er al een uitspraak over de exacte locatie ? De spreker en mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* informeren naar het budget dat voorzien is voor het Vlaams Instituut voor de Zee. Zij vragen waar de dertig miljoen frank voor kan worden gebruikt. Wat dit betekent naar personeelssterkte, gebouwen en in welke mate dit in verhouding komt te staan met de bestaande onderzoekscentra rond het zeewezen?

De *minister* bevestigt dat het Vlaamse Instituut voor de Zee in Oostende zal komen. Dit Instituut voor de Zee heeft tot doel om het zeewetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen te coördineren. Het verzamelen van de verschillende types data over de zee en de Schelde fungeren als internationaal aanspreekpunt in fora die zeewetenschappelijk onderzoek stimuleren. De samenwerking met Nederland dient zich hier alvast aan. Bovendien wil men voortgaan op de expertise die er nu reeds in het provinciaal instituut aanwezig is. Het Vlaams Instituut voor de Zee moet geen instituut van veel bakstenen en veel gebouwen worden, maar een nieuw kenniscentrum waar alle expertise terzake samengelegd wordt. De bestaffing en wat daarmee samenhangt zal tegen eind januari 1998 in overleg met de provincie West-Vlaanderen worden ingevuld. De contacten zijn gelegd om precies na te gaan wat kan worden overgenomen en nadien kan worden versterkt.

6. Het Aids-programma

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* heeft van het IPAC, het Vlaams Aids-coördinaat, een brief gekregen waaruit zij het volgende citeert : "Helaas moeten wij vaststellen dat het Impulsprogramma Aids (wetenschappelijk onderzoek) afgebouwd is en geen vervolg kent. De toekomst van de Aids-projecten is op dit ogenblik heel onzeker. Er is geen enkele garantie dat de ingeslagen weg een vervolg zal kennen." Waarom wordt vanuit het wetenschapsbeleid Vlaanderen dit Impulsprogramma afgebouwd ? Aids is misschien minder een probleem in Europa en België, maar alleszins niet op wereldvlak.

De *minister* licht toe dat de aidsprogramma's worden ingediend volgens de normale regels van het FWO. Het REGA-instituut had daarin tot op heden een coördinerende opdracht. Men heeft tijdelijk een aantal programma's globaal doorgezet, maar alle kredieten zijn voorzien om dit in de toekomst te doen via de projectenprogramma's die worden ingediend.

7. Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB)

– Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* en haar fractie zijn opgetogen over de versterking van de autonomie van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB). Het advies van deze raad is immers zowel van grote waarde voor de regering als voor het Parlement. Daarom zijn de budgettaire verhogingen en vooral ook de ondersteuning door de administratie een goede zaak.

De *minister* bevestigt dat de VRWB door zijn decretale basis meer en meer een autonome functie opneemt. Hij neemt aan dat er rechtstreekse contacten zijn met het Parlement, wat ook voorzien is in het decreet zodat de VRWB ook ten aanzien van het Parlement als adviseur kan optreden.

8. De Vlaamse Archief- en documentatiecentra

– Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* vestigt de aandacht op het werk van de privaatrechterlijke Nederlandstalige archief- en documentatiecentra.

De aanleiding hiertoe is het werk dat het AMSAB sinds 1992 doet in Rusland, namelijk de microfichering. Dit project heeft tot op heden nog geen frank overheidssteun gekregen terwijl het toch een hoge kostprijs kent. Het verdere verloop van dit project hangt dan ook af van extra overheidssteun. Zij herinnert de minister eraan dat hij in antwoorden op vragen van parlementsleden zelf beaamde, hoe belangrijk dit onderzoekswerk van AMSAB is. De decretale subsidiëring die deze centra krijgen vanuit het departement Cultuur, is amper voldoende voor de gewone dagdagelijkse werking van personeel en middelen. AMSAB zit bijvoorbeeld met het project in Rusland ondertussen aan een extra-uitgave van bijna 4 miljoen frank. Een dergelijke meeruitgave is voor dit centrum stilaan onhoudbaar. Ook de andere archief- en documentatiecentra beginnen met heel belangrijk opzoekwerk, ook in het buitenland, en zullen voor dezelfde uitdaging komen te staan. Tijdens de begrotingsbespreking 1997 antwoordde de minister op dezelfde vraag dat dit werk niet direct als wetenschappelijk kan gecatalogiseerd worden. Anderzijds merkt zij op dat 4 miljoen frank in het licht van de 2 miljard frank per jaar extra, toch geen onoverkomelijke zaak mag zijn. Het project van het AMSAB heeft haar insziens wel degelijk een wetenschappelijke waarde. En wanneer sommigen deze wetenschappelijke waarde in vraag stellen, dan heeft dit project in ieder geval een cultuurhistorische waarde die ook voor Vlaanderen zeer belangrijk is.

De *minister* bevestigt dat hij vorig jaar gezegd heeft dat hij voor dit probleem een oplossing wilde zoeken. Hij zal in de begroting 1998 hieraan wel degelijk tegemoet komen. Op de ondezoekslijn Max Wildiers zal er daarom een krediet worden voorzien om aan de vier archief- en documentatiecentra tegemoet te komen. Daarbij zal men weliswaar ad hoc-criteria moeten bepalen om precies de stappen tot archivering te definiëren. De inventarisatie, zijnde de eerste stap tot archivering, ressorteert immers normaal gesproken niet onder het wetenschapsbeleid of het fundamenteel onderzoek. Hij zal in 1998 ongeveer 30 miljoen frank voorzien voor archivering.

9. Acties met betrekking tot de informatietechnologie

– *Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis* vindt met betrekking tot de popularisering van de wetenschap dat de slogan "Elke kadé zijn PC", zoals in de beleidsbrief uitgedrukt, terecht is. Als voorbeelden worden daarbij Nederland en Noorwegen opgesomd. Zij kan echter nergens terugvinden hoe men dit in Vlaanderen zal uitvoeren. In dit kader vraagt zij speciale aandacht voor het buitengewoon onderwijs waarin leerlingen zitten die met een handicap op de wereld komen en die daardoor al minder toegang hebben tot de technologie dan anderen. Een andere popularisering van het wetenschapsbeleid betreft het Uitvinderssalon. Naar aanleiding daarvan haalde de minister de krant omdat hij een subsidiëring of steun weigert aan de Vlaamse uitvinders. De reden daartoe zou zijn dat dit Uitvinderssalon in Brussel plaatsvindt. Het huren van de stands daar schijnt vrij duur te zijn. In hoeverre strookt dit met de waarheid en in hoeverre is een steun mogelijk ?

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat verschillende thema's uit het wetenschapsbeleid nauw verbonden zijn met het onderwijsbeleid. Zij verwijst in deze zin naar de begrotingsbespreking 1997 waar men het onder andere had over het dalend aantal ingenieurs en de terugval van het aantal studenten die de natuurwetenschappelijke richting kiezen. Haar fractie constateert dat de Vlaamse regering door gaat met het nemen van initiatieven op het gebied van de wetenschapsinformatie. Dergelijke initiatieven zoals de succesvolle Wetenschapsweek zijn positief. Toch meent zij dat er in de toekomst in het onderwijs zelf nog meer aandacht moet zijn voor de technologische begaafdheid van scholieren. Met dit probleem raakt zij de discussie aan rond de hervorming van het secundair onderwijs. Haar fractie wenst dat in dit debat aandacht zou worden besteed aan de plaats van het technisch secundair onderwijs in het algemeen en de plaats van de technologie in het algemeen vormend onderwijs. Hier stellen zich immers een aantal problemen zoals de kloof tussen ASO en TSO en de moeilijkheid die er voor scholen blijft bestaan om ouders tot een mentaliteitswijziging te brengen.

Haar fractie steunt ook de stijgende aandacht voor informaticamateriaal in het onderwijs. Zij meent dat daarbij voor de basisscholen extra inspanningen moeten gedaan worden. De basisscholen kunnen vermijden dat er een nieuwe groep van analfabeten zou ontstaan, namelijk diegenen die van thuis uit geen mogelijkheden hebben om met computers om te gaan. Zij betwijfelt bovendien dat het voorziene budget zal volstaan voor dit uitgebreid gegeven.

– De heer *Freddy Sarens* verwijst bij deze naar het werkbezoek dat de Commissie op 14 november 1997 bracht aan het bedrijf BARCO-Graphics. Dit bezoek heeft op de Commissieleden een bijzonder grote indruk gemaakt. De spreker heeft van dit bezoek ondermeer onthouden dat er een groot gebrek is aan technologische vorming in het algemeen vormend onderwijs, maar ook in de andere vormen van onderwijs.

– Mevrouw *Gracienne Van Nieuwenborgh* beaamt de opmerking dat er te weinig middelen zijn voor de informatiemaatschappij. De 200 miljoen frank die hier voor voorzien zijn, stellen in het licht van de uitdagingen waar men voor staat, niet veel voor. Het onderwijs heeft inzake de hoeveelheid middelen, een schoktherapie nodig om de trein van de informatiemaatschappij niet te missen. Deze 200 miljoen frank staan ook in schril contrast met de inhaalbeweging van 2 miljard frank die er jaarlijks, sinds '96, voor wetenschapsbeleid bijkomt. Voor beide opties, een high-performance netwerk voor de onderzoekers en de actie "Elke kadé zijne PC", zijn extra middelen broodnodig. Ook zij verwijst naar het Nederlandse programma dat hiervoor 1 miljard gulden voor de komende 4 jaar uittrekt.

– De heer *Gilbert Vanleenhove* werpt in dit kader op dat de Vlaamse regering op 12 november 1997 een initiatief nam om de 29 Vlaamse hogescholen in één beweging toegang te verschaffen tot Internet. Daarvoor is een budget van 30 miljoen frank voorzien op de begroting. In het voorbije jaar zijn er ook heel wat initiatieven ontwikkeld rond Internet, zoals in de bibliotheken, maar ook in het onderwijs. Zo werd er een actieprogramma opgezet dat aan scholen uit het basis- en secundair onderwijs en ook onderwijs van sociale promotie, de gelegenheid gaf om zich aan te sluiten op Internet. 379 scholen hebben hier hun kans gewaagd met een eigen projectvoorstel. Uiteindelijk zijn er 175 binnen het beschikbare krediet, dat toen 15 miljoen frank bedroeg, gehonoreerd. Krijgen degenen die net de kans gemist hebben nog een kans in de toekomst of is dit initiatief definitief afgesloten ?

De *minister* verwijst inzake de initiatieven voor de popularisering van het wetenschapsbeleid naar zijn beleidsbrief 1998. Daarin geeft hij aan dat hier meer inspanningen voor gedaan zullen worden zoals de Wetenschapsweek en Technopolis. Hij deelt de zorg van mevrouw Verwimp dat men een bijzondere inspanning moet doen naar de leerlingen met een handicap. Want als er al een probleem is van een kloof door de informatiemaatschappij als dusdanig, dan geldt dit zeker en vast naar die jongeren toe. Hij zal daarom in het globale programma aan deze groep extra aandacht besteden. "Elke kadé zijn PC" moet uiteraard op de eerste plaats tot doel hebben dat de leerlingen minstens de basisvaarigheden kennen van informaticatechnologie. Dit project moet men ook spreiden over een aantal jaren.

Met betrekking tot de ingenieurs stelt de minister dat er een kleine kentering merkbaar is. De inschrijvingen van de eerstejaars zijn opnieuw gestegen. Ook vanuit het economisch leven en de bedrijven is er ernstig aangedrongen om daar wat aan te doen. De hervorming van het secundair onderwijs vergt inderdaad een dubbele benadering. Het toegepast technologisch onderzoek en het wetenschapsbeleid moet men sterker linken aan het technisch onderwijs, maar ook aan het algemeen secundair onderwijs. Als voorbeeld vermeldt hij dat iemand die ingenieur wil worden, tussen zijn 12 en 22 jaar tijdens de opleiding op geen enkel moment met technologie te maken krijgt, welke richting hij of zij ook volgt. Gedurende 10 jaar heeft men dus een totale ontkoppeling met de technologie. Hij deelt de mening van de spreker over het risico van nieuwe analfabeten ingevolge die informatiemaatschappij. Ook dit verdient de nodige aandacht.

De minister vervolgt dat het programma informatietechnologie niet beperkt blijft tot de ondertussen gemeengoed geworden "Kadé-PC". Het programma informatietechnologie heeft een krediet van 1,3 miljard frank. Hij stelt, met betrekking tot het voorzien van PC's voor het onderwijs, dat hij gehoopt had dat het project "Elke Kadé zijn PC" een joint-venture was geweest tussen Wetenschapsbeleid en Onderwijs. Voor een aantal zorgen die zich aandienen, uitdagingen die zich stellen, was het misschien goed geweest mocht ook vanuit Onderwijs daartoe een bijdrage geleverd worden. De afspraak die hij met de minister van Onderwijs gemaakt heeft, houdt in dat de 200 miljoen frank die nu voorzien zijn bij wetenschapsbeleid, inderdaad vanuit het extra van 2 miljard frank worden genomen. Bovendien worden onderhandelingen opgestart met de privé-sector, die zelf daartoe een aanbod heeft gedaan, om deze 200 miljoen frank minstens te verdubbelen en zelfs te verdriedubbelen. Hij benadrukt dat dit geen verhaal zal zijn van oude PC's die in klaslokalen terechtkomen. Uiteraard zal zoiets maar gebeuren na upgrading en nadat deze PC's ten volle kunnen worden benut door de betrokken leerlingen van het basisonderwijs. Bovendien is het de bedoeling om dit in een meerjarenprogramma te zetten. Het zal dus geen eenmalig initiatief zijn omdat hij het absoluut

nodig vindt dat de leerlingen dit als vaardigheid meehebben.

Als antwoord op de vraag van de heer Vanleenhove, stelt de minister dat de bijkomende inspanning, die de Vlaamse regering heeft gedaan met betrekking tot Internet naar het onderwijs, de bibliotheken, en dergelijke toe, tot doel heeft eigenlijk alle scholen te voorzien van informaticamateriaal en een aansluiting. De scholen die de vorige keer uit de boot zijn gevallen, moeten volgens de minister terug de mogelijkheid krijgen om aan het project deel te nemen.

10. Permanente Vorming

– De heer *Freddy Sarens* verwijst ook hier opnieuw naar het werkbezoek dat de Commissie op 14 november 1997 bracht aan het bedrijf BARCO-Graphics. Opvallend daarbij was dat de innovatie in dit bedrijf om de 18 maanden moest gebeuren. Daarmee legden zij de link met de noodzaak aan goede permanente vorming. In die zin herinnert hij eraan dat de Commissie al lang vraagt naar een coördinatie tussen heel het aanbod van permanente vorming en het ontwikkelen van een visie daarop. De Edufora zijn een goede eerste aanzet, maar er moet zijns inziens veel meer gebeuren omdat de permanente vorming dé grote behoefte zal zijn van de toekomst.

– De heer *Roland De Swaene* sluit zich aan bij de vorige spreker en vraagt meer duidelijkheid over het programma permanente vorming. De toelichting bij de begroting lijkt veeleer een opsomming van allerlei intentieverklaringen, meer dan een omschrijving en verantwoording van cijfermateriaal. Het programma's van de begroting zijn zelf ook niet duidelijk. In de begroting van 1997 was 743,6 miljoen frank initieel ingeschreven voor permanente vorming. Bij de begrotingsbespreking 1997 werd toen gesteld dat het grootste gedeelte van die kredieten, ongeveer 700 miljoen frank, herschikt werd naar twee nieuwe basisallocaties. Niettegenstaande die herschikkingen, bleef er toch nog altijd een aangepast krediet van 43,6 miljoen frank. In de begroting 1998 is er niets meer voorzien. De spreker wenst te weten waar het aangepaste krediet van 43,6 miljoen frank van 1997 naar toegaat.

In de toelichting bij het programma permanente vorming staat over de operationele omschrijving van het programma : "Er wordt gesteld dat de beoordeling van de projecten en het globale beheer van het programma wordt toevertrouwd aan een tijdelijke task-force met een minimale bestaffing". Is die task-force vandaag al operationeel ? Hoe groot is de bestaffing ? Wie zit er concreet in die task-force ? Op grond van welke objectieve criteria worden projecten aanvaard of geweigerd ?

De spreker merkt ook op dat er bij de begrotingsbespreking 1997 sprake geweest is van een koepeldecreet over permanente vorming. Wat is de stand van zaken hiervan? Er wordt immers in het departement Onderwijs op dit ogenblik hard gewerkt aan het nieuwe decreet Volwassenenonderwijs. Is er samenwerking op dat vlak of niet ?

Een laatste punt van de spreker betreft de aanstelling van 9 externe begeleiders, die bij de begroting 1997 in het vooruitzicht werd gesteld. Deze begeleiders moesten betere samenwerkingsverbanden creëren in de subregionale tewerkstellingsdiensten. Hiervoor werd een krediet van 35 miljoen frank voorzien. Zijn deze externe begeleiders reeds aangesteld en wat zijn de resultaten van hun inbreng ?

– Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* verwijst naar de begrotingsbespreking 1997 waar de minister verklaarde om via een hefboomkrediet, het zogenaamde Doornroosje, in de verschillende sectoren fondsen los te weken en Europese middelen te genereren. Zij vraagt hoe ver het daarmee staat.

– Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* vraagt in het kader van de permanente vorming wat men concreet verstaat onder de term "burgerschapsvorming". Hoe en waar wordt dit ingevuld ?

De minister is ervan overtuigd dat permanente vorming een globaal gegeven is waarin, onafgezien van de leeftijd, de opleiding of de beroepsmogelijkheden, ook de burgerschapsvorming een belangrijke plaats heeft. Een aantal initiatieven en organisaties kunnen op dit vlak de opzet van permanente vorming mee ondersteunen.

De Edufora moeten het omkaderingsgegeven zijn om die permanente vorming eigenlijk in te vullen en gestalte te geven. De kredieten die hij als hefboomkrediet voor permanente vorming wil inbrengen, zullen vraaggericht en niet aanbodgestuurd worden aangewend. De vertrekbasis is dus de nood aan permanente vorming op het terrein zelf, zowel voor werkzoekenden als voor werkenden. De optie is dus duidelijk niet het louter verdelen van de

middelen aan de VDAB, het VIZO en de anderen. Uiteraard zullen deze instellingen essentiële partners zijn in deze permanente vorming, maar vanuit een vraaggestuurde houding.

Merkwaardig is evenwel dat dit programma de goedkeuring nodig heeft van de Europese Commissie. Normaal kan men ervan uitgaan dat al wat vorming betreft, geen concurrentieel probleem is tussen ondernemingen en bedrijven. Hij verwacht eerstdaags de goedkeuring van de Europese Commissie om dit programma operationeel te maken. Het programma is als volgt samengesteld : de post allerhande uitgaven met betrekking tot de permanente vorming : 43,6 miljoen frank ; de uitwerking van het samenwerkingsverband met de Edufora : 35 miljoen frank ; subsidies met betrekking tot de permanente vorming : 665 miljoen frank. Bij de begroting 1997 werd in het vooruitzicht gesteld dat wat niet gebruikt werd, overgeheveld zou worden naar 1998 zodat er een herallocatie gebeurd is.

In de begroting 1998 zijn naast de kredieten voor de eerste twee posten, supplementair dezelfde bedragen voorzien.

Voor wat de begeleiders voor de STC's betreft, was de regering van oordeel dat de begeleiding in de subregionale tewerkstellingscomités moest worden versterkt. De daarvoor voorziene begeleiders zijn ondertussen aangesteld door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Tewerkstelling, die daarvoor de machtiging heeft gekregen.

11. Evaluatie van de beheerscontracten

– De heer *Gilbert Vanleenhove* heeft bij een bezoek aan het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek ervaren dat de mensen daar zeer tevreden zijn met de middelen die zij krijgen. Bovendien heeft hij vastgesteld dat die middelen ook efficiënt worden aangewend. De toelagen die voor het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek voorzien zijn, zijn in wezen ook tewerkstellingcreërend. Zo merkt hij dat het aantal aspiranten, dus beloftevolle onderzoekers, op jaarbasis gemiddeld 114 mensen betreft en dat men dit aantal probeert op te voeren tot 150 mandaten. Op kruissnelheid, omdat zo'n mandaat over 4 jaar loopt, zou dit aantal tot 600 aspiranten kunnen oplopen. Hetzelfde geldt voor postdoctorale onderzoekers. Ook daar wil men het vroegere aantal van 140 verhogen tot 360 onderzoekers. Samengeteld zit men daarmee aan een tewerkstelling van een duizendtal mensen, op kruissnelheid. Vandaag is het zo dat van de voorgestelde kandidaten voor postdoctorale onderzoekers – 115 gemiddeld – er maar 61 effectief toegekend worden. En voor wat aspiranten betreft : van de voorgestelde 196 gemiddeld 114. Het is volgens de spreker dan ook terecht dat het FWO meer toelagen krijgt om die mensen meer armslag te geven. In dat verband heeft de Vlaamse overheid met deze instituten, en dan niet alleen met het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, maar ook met het IWT, en met het BOF, beheersovereenkomsten afgesloten waarin de Vlaamse overheid zich garant stelt voor een betoelaging. De spreker vraagt hoe men dit evalueert ? Wie doet dat ? Bestaan er evaluatierapporten waarover het Vlaams Parlement kan beschikken ? Dezelfde vragen gelden ook voor de drie topinstituten voor het technologisch georiënteerd en beleidsondersteunend onderzoek, namelijk IMEC, VITO en VIB.

De *minister* bevestigt het pleidooi van de spreker voor een efficiënte aanwending van de middelen. Tegelijkertijd dient men met de bijkomende middelen en instrumenten immers ook te waken over de kwaliteit van het onderzoeksgebeuren. In het kader van het stijgende aantal jobs bij het FWO verwijst de minister naar pagina 81 van de Speurgids 1997 waarin alle elementen daaromtrent zijn opgenomen. Uit deze gegevens blijkt dat er een verschil zou kunnen zijn tussen het theoretisch kader en de invulling daarvan. Hij geeft toe dat men de opvulling moet kunnen versnellen. Met betrekking tot de beheersovereenkomsten licht de minister toe dat hij twee jaar geleden een nieuwe beheersovereenkomst heeft afgesloten met IMEC die inging op 1 januari 1997. De nieuwe beheersovereenkomst met VITO moet ingaan per 1 januari 1999 en dient nog genegocieerd te worden. De AWI, de Administratie Wetenschap en Innovatie, evalueert samen met internationale experten deze beheersovereenkomsten. Hij is er immers van overtuigd dat men op het Europese en internationale domein pas geloofwaardig kan zijn, wanneer dat dit ook in internationaal perspectief wordt beoordeeld. De evaluatie gebeurt uiteraard op basis van de parameters die in de beheersovereenkomst zijn opgenomen en op basis waarvan men tot resultaten moet komen.

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

1. Decreetsbepalingen

Artikel 13, programma 11.5

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd

Artikel 13, programma 11.5, wordt aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Artikel 13, programma's 71.1 en 71.2

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe om in programma 71.2 de basisallocaties 33.04 en 41.01 te schrappen (Stuk 15/2).

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel 13, programma's 71.1 en 71.2, worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

2. Begrotingstabel

Programma 11.5

Een amendement van de Vlaamse regering strekt ertoe in programma 11.5, in de basisallocatie 12.01 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "43,6 miljoen frank" en in de basisallocatie 12.02 de niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" te brengen op "35,0 miljoen frank". Het totaal van programma 11.50 niet-gesplitste kredieten "0,0 miljoen frank" wil men daarmee brengen op "78,6 miljoen frank".

Het amendement en het aldus geamendeerde programma 11.5 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

Programma's 71.1 en 71.2

Bij deze programma's worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's 71.1 en 71.2 worden aangenomen met 8 stemmen bij 7 onthoudingen.

III. BEROEPSOPLEIDING

Het deel beroepsopleiding van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 werd in samenhang met de beleidsbrief "Tewerkstelling. Beleidsprioriteiten 1998" (beroepsopleiding) ingediend door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling (Stuk 805 (1997-1998) – Nr. 1), besproken.

1. Toelichting door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

De minister verklaart dat de dotatie voor de beroepsopleiding die door de VDAB wordt ingevuld, 3.294,4 miljoen frank bedraagt. Dit bedrag wordt conform de beheersovereenkomst aan de VDAB toegewezen.

Vooraleer deze beheersovereenkomst af te sluiten, wenste de regering meer inzage te krijgen in de werking van de VDAB. Er vond dan ook een externe doorlichting van de VDAB plaats en binnen de SERV werd een discussie gevoerd waar een aantal krachtlijnen werden vastgelegd waaraan de toekomstige werking van de VDAB moest beantwoorden.

Wat is de opdracht van de VDAB ? Het behoort tot de kernopdracht van de VDAB om vooral voor de werkzoekenden een goede oplossing te zoeken. Hiervoor moeten een aantal aandachtspunten worden gerespecteerd. Ten eerste moet er een evenwicht worden bereikt tussen het curatieve en het preventieve beleid. Ten tweede moet de doelgroepenbenadering sterker worden uitgebouwd. Een meer gedifferentieerd opleidingsaanbod moet tot stand komen. Ten derde werd er een afspraak gemaakt over de sectorialisering. De minister probeert middelen te genereren uit de opleidingsfondsen van de verschillende sectoren. Minister Van den Brande beschikt hiervoor over 650 miljoen frank als hefboomkrediet. Ten vierde werden efficiëntie-indicatoren ingevoerd.

Wat is de samenhang tussen de audit en de doelmatigheidsonderzoeken enerzijds en het beheerscontract anderzijds ? De minister verwijst naar zijn beleidsbrief waarin hij een aantal evoluties heeft beschreven. Ten eerste evolueert het beleid naar de introductie van trajectbenadering. Er zal worden gewerkt op maat van de werkloze. Ten tweede wil men komen tot een betere positionering van de merit-diensten binnen het VDAB-organigram. Deze krijgen een eigen management. Ten derde worden de activiteiten verder gedecentraliseerd, zodat het belang van de STD's en STC's groter wordt. Dit gaat gepaard met een schaalvergroting. Ten vierde streeft men naar de optimalisering van de efficiëntie van het personeelsbeleid en een verbetering van de beslissingsstructuur. De minister wil tot een meer uitgekiende verhouding komen

tussen de opdracht van het beheerscomité en die van het management.

Deze accenten van het VDAB-beleid vindt men terug in de praktische organisatie. Het beleid wordt gekenmerkt door een marktgerichte opstelling op basis van het profiel van de werkloze. Een belangrijke rol werd hierbij gespeeld door de informatisering, die heeft gezorgd voor projecten met een zeer lage drempel. Door deze informatisering heeft men ook veel meer tijd voor individuele trajectbegeleiding en bemiddeling.

Hier kan ook het VESOC-akkoord grote gevolgen hebben. De sociale partners hebben onderling een kaderovereenkomst afgesloten waarin ze een aantal aanbevelingen doen aan de overheid met betrekking tot bijkomende inspanningen voor de werkgelegenheid. In deze overeenkomst zitten twee luiken : het sociale en het economische.

Voor de minister betekent dit een voortzetting van de inspanningen van vorig jaar : ongeveer 1,7 miljard frank aan bijkomende middelen voor rechtstreekse werkgelegenheid. Deze tewerkstelling wordt steeds aangevuld met opleiding.

Op de Europese top werden de inspanningen van de lidstaten en de regio's voor opleiding steeds sterk beklemtoond. Een vergelijking met de buurlanden leert dat Vlaanderen een inhaaloperatie moet uitvoeren. De SERV heeft erop gewezen dat België een achterstand inzake investeringen in opleidingen kent ten opzichte van Nederland, Frankrijk en Duitsland. In deze kaderovereenkomst hebben de sociale partners dit erkend en hebben ze zich ertoe verbonden om via de meerjarenplannen een inhaaloperatie uit te voeren.

De Europese Commissie zegt dat 20 percent van alle werklozen bij een dergelijk opleidingsproject moet worden betrokken. De minister benadrukt dat Vlaanderen het beter doet dan Wallonië. Vlaanderen zit momenteel aan 13 tot 14 percent. Die 6 percent extra vraagt om een enorme inspanning. Hier is een belangrijke taak weggelegd voor de VDAB. Dit kan alleen worden gerealiseerd, als er ook wordt gewerkt aan het werkaanbod. Daarvoor moet er ook in de commerciële sector ruimte worden gemaakt voor dergelijke projecten. Zo zou men in Vlaanderen naast in loonsubsidie, eventueel ook in een opleidingsvergoeding voor de aanwerving van risico-werknemers kunnen voorzien.

En dat hangt volgens de minister samen met de discussie over het vormingsrecht en de vormingsplicht en de vraag of een werkzoekende die een vorming weigert al dan niet mag worden gesanctioneerd. Een sanctie is volgens de minister geoorloofd als de werkzoekende een VDAB-opleiding weigert die een tijdelijke of langdurige tewerkstelling tot doel heeft. Momenteel is het aanbod ter zake te beperkt. Er zijn slechts drieduizend mensen tewerkgesteld in werkervaringsprojecten. Dat aantal kan volgend jaar worden verdubbeld.

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

– De heer *Roland Deswaene* merkt op dat het totale krediet voor de beroepsopleiding in vergelijking met de begroting van 1997 met 20 miljoen frank is verminderd. Deze vermindering zou slechts eenmalig zijn. Ze is niettemin verwonderlijk : er waren immers heel wat miljarden frank meer ter beschikking. De verklaring die hiervoor wordt gegeven, is vrij ingewikkeld. Kan de minister die toelichten ? Heeft de vermindering gevolgen voor de beroepsopleiding ?

In het kader van de permanente vorming wenst de spreker te vernemen wat het koepeldecreet precies inhoudt. Is er overleg tussen de verschillende betrokkenen ? Voor 1997 was een krediet uitgetrokken voor de aanstelling van negen externe begeleiders in de subregionale tewerkstellingsdiensten (STC's). Zijn die inmiddels aangesteld ? Ook werden voor 1997 bijzondere inspanningen aangekondigd voor opleidingsprojecten in ondernemingen en sectoren. Wat is er inmiddels op dat vlak gebeurd ?

– De *minister* antwoordt dat de vraag over het koepeldecreet aan de minister-president moet worden gesteld, vermits deze de permanente vorming coördineert. Voor de samenwerking tussen de VDAB, het onderwijs en eventueel ook anderen zijn de Edufora voorzien. Dat zijn ontmoetingsplaatsen van onderwijs en arbeid. In die fora wordt met de onderwijs- en opleidingsverstrekkers, de werkgevers en de werknemers de strategie gedefinieerd.

De heer *Eddy Verschueren*, directeur van de financiële directie van de VDAB, voegt hieraan toe dat volgens het besluit van 21 mei 1997 over de aanrekenregels de budgetrapporten van de VOI's moeten worden opgesteld volgens een bepaalde classificatie die vergelijking met federale en Europese diensten mogelijk maakt. Het verschil met vroeger is dat de RSZ-bijdragen van het vierde kwartaal, die in januari van het volgende jaar worden betaald, volgens de nieuwe aanrekenregel behoren tot het nieuwe jaar en niet tot het jaar waarbij ze

bedrijfseconomisch thuishoren. Daardoor is er dit jaar een eenmalige minderuitgave van tachtig miljoen frank. Daarna moet dat bedrag er terug worden bijgevoegd.

– De heer *Chris Vandenbroeke* vindt het positief dat het beleid inzake beroepsopleiding in de loop der jaren is geëvolueerd van een passief naar een actief arbeidsmarktbeleid. Ook in een recent nummer van KB-berichten wordt gewezen op de veelheid aan goedbedoelde initiatieven. Het bewuste artikel heeft het wel vooral over het federale beleid ter zake. Het stelt tegelijkertijd echter de efficiëntie van een aantal initiatieven in vraag. Op federaal vlak zouden ze een bijkomende jobcreatie van 10 tot 15 percent hebben veroorzaakt. Ze wijzen ook op een aantal gevaarlijke neveneffecten. Geldt dit ook voor het beleid in Vlaanderen ?

– De *minister* antwoordt dat een werkzoekende die een opleiding volgt in Vlaanderen, 20 percent meer kans heeft om werk te vinden dan elders. Studies van het HIVA wijzen dit uit.

De heer *Chris Vandenbroeke* reageert dat het contrast met de federale cijfers, waarvan de Vlaamse cijfers deel uitmaken, toch groot is. Van waar komt dit grote verschil tussen het Vlaamse en het federale beleid ?

De *minister* vervolgt dat er een groot structureel verschil is tussen de Vlaamse en de Waalse werkloosheid. In Vlaanderen zijn er minder jongere werklozen, maar meer langdurige. Toch hebben ze 20 percent meer kans op succes. Maar liefst 70 percent van alle personen die tussen de 6 maanden en één jaar werkloos zijn worden op één of andere manier begeleid. Deze begeleiding is eigenlijk nog preventief.

De Belgische cijfers moet men volgens de minister ook relativeren, omdat in Vlaanderen anders wordt gewerkt dan in Wallonië en bovendien werkt men in Vlaanderen voor een ander publiek. Een OESO-doorlichting heeft de Vlaamse aanpak goed bevonden, in tegenstelling tot de algemene van België. De OESO zegt namelijk dat het Vlaamse beleid actiever is dan dat in de rest van België.

Volgens de minister investeert de privé-sector bijna 1 percent van de totale loonmassa in vorming. De investering van de overheid is ondermaats : Frankrijk, Nederland en Duitsland investeren 0,38 percent van hun bruto binnenlands product in vorming, terwijl Vlaanderen amper 0,28 percent investeert.

– De heer *Chris Vandenbroeke* is van mening dat dit inhoudt dat de minister aanspraak kan maken op Vesoc-geld om deze investeringen op te drijven. Uiteindelijk heeft zijn beleid recht op een surplus.

De spreker wil ook hier nog maar eens terugkomen op de dualisering. Hij is van mening dat 70 tot 80 percent van de jongeren in de toekomst zullen slagen, maar dan blijft er nog de vraag wat er met de overige 20 tot 30 percent zal gebeuren. Zij zijn de minderheid, maar wel een grote. Hij was aangenaam verrast door het voorstel van de heer Candries om die mensen niet langer laaggeschoolden te noemen, maar wel verkeerd of slecht geschoolden. In dit kader moet men zorgen voor een nieuwe dimensie en een nieuwe definitie van arbeid. PWA-klusjes worden bijvoorbeeld nu als minderwaardig beschouwd. Als men dit vooroordeel kan wegwerken, dan zullen meer mensen bereid zijn in dit systeem te stappen.

Het beleid legt soms ook de verkeerde nadruk, aldus de spreker. De maatschappij voorbereiden houdt in dat men die 70 of 80 percent zo dient voor te bereiden dat men hun opbrengst kan verdelen onder de overige 20 of 30 percent. Nu draait men – weliswaar goed bedoeld – de zaken om door de sociaal zwakkeren op te waarderen. Op die manier legt men een hypotheek op de toekomst.

– De *minister* reageert dat het Vlaamse beleid op het vlak van werknemersopleidingen, goed scoort. Die werknemersopleidingen zijn in zekere zin ook een onderdeel van het preventiebeleid. De vraag is of het beleid niet al te eenzijdig met een beperkt aantal doelgroepen werkt en het duale karakter van de samenleving in de hand werkt. Hij is van mening dat men, precies om dat te vermijden, probeert om vraaggericht te werken. Daartoe is de werking van de VDAB geheroriënteerd.

De Vlaamse regering heeft middelen voor werkgelegenheid uitgetrokken die in die prioriteiten passen. De lastenverlagingen voor werkgevers die werknemers uit de doelgroepen aanwerven, zijn daarvan een voorbeeld. Er moet worden samengewerkt met de federale overheid. De uitbreiding van het principe van activeren van uitkeringen – de zogenaamde Smetbanen – kunnen ook een bijkomende dimensie geven. Daarbij moet men ervoor zorgen dat het aspect opleiding en begeleiding niet uit het oog wordt verloren. De minister geeft toe dat tot op heden daaraan bij de organisatie van de PWA's nog geen aandacht is geschonken.

De minister beaamt de stelling dat een aantal beroepen erg worden ondergewaardeerd. Dat probleem moet in de Edufora worden behandeld. Oplossingen liggen vooral op het sectorale niveau, op het niveau waar de marketing van de werving gebeurt.

– De heer *André Van Nieuwkerke* poneert dat de VDAB geconfronteerd wordt met het probleem van 250.000 niet-werkende werkzoekenden. Een groot gedeelte van hen – ongeveer drie op vijf – zijn laaggeschoold. De werkervaringsprojecten zijn een belangrijk instrument om deze doelgroep te bereiken. Hoe gebeurt de selectie van werklozen voor deze projecten ? Worden ze voor die projecten uitgekozen op het moment dat hun schorsing nakend is, teneinde hen uit het sukkelstraatje te halen ? Of is dat niet het geval ?

In de beleidsbrief 1997-1998 las de spreker ook een zin over de niet-uitkeringsgerechtigde werklozen. Deze categorie van werklozen heeft het dikwijls nog moeilijker dan de uitkeringsgerechtigde werklozen. Dikwijls wordt hen de toegang tot allerlei werkgelegenheidsstelsels ontzegd. En wat het bedrijfsleven betreft, wordt veeleer de aanwerving van uitkeringsgerechtigde werklozen gestimuleerd.

De spreker verwijst naar de toeristische sector die heel wat mogelijkheden biedt voor de uitbouw van werkervaringsprojecten. Het gaat om een arbeidsintensieve sector die een grote nood heeft aan personeel voor de uitvoering van allerlei klusjes. Hij denkt daarbij aan afwassers en dergelijke. Precies dat soort werknemers behoort tot de doelgroep van de projecten. Kan er terzake iets worden gedaan ?

– De *minister* antwoordt dat de beslissing over wie wat volgt in samenspraak tussen de VDAB en de werkzoekende wordt genomen. Als iemand een vooropleiding voor een passende betrekking niet aanvaardt, dan wordt dat gemeld aan de RVA. Daarover is een protocol tussen de VDAB en de RVA afgesloten. Die melding gebeurt niet als de directe band tussen vorming en werk er niet is. De VDAB mag echter niet degenereren tot een openbare dienst voor bezigheidstherapie. Zo ondergraaft men ook de zin van een aantal opleidingen.

Dat is de reden waarom bepaalde systemen niet uitsluitend mogen gericht worden op uitkeringsgerechtigde werklozen. In de nieuwe projecten om werkloosheidsvergoeding actief in te zetten, zijn er ook mogelijkheden voor de toeristische sector. Dit moet ook door de federale overheid worden georganiseerd. Op dit ogenblik zijn al deze projecten veel te ingewikkeld. Hij pleit voor een relatief eenvoudig werkgelegenheidsbedrijf op lokaal niveau. Daarbij kunnen werknemers en werkgevers worden betrokken. Ook de controle op eventuele verdringingseffecten moet op lokaal niveau gebeuren. Dit zou de werkervaringsprojecten sterk kunnen bevorderen. Onder meer projecten die met dienstverlening te maken hebben, kunnen niet van bovenaf worden vastgelegd.

– De heer *Jos De Meyer* verwijst naar het Jaarverslag 1996 Samen sterk in werk van de VDAB. Op basis van dat document zou hij de minister en zijn diensten moeten feliciteren. Anderzijds haalt de spreker ook het themanummer "Leren, een leven lang" van De Gids op Maatschappelijk Gebied aan. In het hoofdartikel van dat nummer schrijft de heer Serroyen dat de basis nog niet is gelegd voor een samenhangende en dynamische visie op permanente vorming. Hij besluit zijn hoofdartikel met de stelling dat over de toekomst van het volwassenenonderwijs geen fundamenteel debat wordt gevoerd. Er worden verkeerde keuzen gemaakt en de voorkeur gaat naar de directe subsidiëring van bedrijven. Hij zou graag de mening van de minister over dit artikel vernemen.

– De *minister* haalt aan dat in de heroriëntering van de VDAB bepaalde zaken die de spreker signaleert, al opgenomen zijn. Zo moet er vraaggericht worden gewerkt in plaats van aanbodsgericht. Voor de opleidingen aan werknemers zitten we goed, maar niet voor die aan werkzoekenden. Dit bijsturen wordt één van de grote opdrachten voor de komende jaren.

– De heer *Ludo Sannen* vermeldt dat men het tijdens de bespreking van de onderwijsbegroting ook uitvoerig gehad heeft over het deeltijds beroepssecundair onderwijs (infra : I. Onderwijs). Het grote probleem hierbij is dat er onvoldoende werkervaring wordt aangeboden aan deze leerlingen. Diegenen die deze werkervaring wel kunnen opdoen, vinden vrij makkelijk definitief werk wanneer ze achttien of negentien jaar oud zijn. Meer dan vijftig percent van de leerlingen in het deeltijds onderwijs krijgt echter niet de kans werkervaring op te doen, omdat er niet genoeg beschikbare arbeidsplaatsen zijn. Hieraan verhelpen zou een belangrijke preventieve maatregel tegen langdurige werkloosheid zijn.

Hij is van mening dat er in het kader van het VESOC daarvoor toch middelen beschikbaar zijn. Moet er binnen dat kader geen budget worden vrijgemaakt om meer werkervaring voor de zestien- tot achttienjarigen in het deeltijds onderwijs te organiseren ? Er is voor de werkgevers een zekere kostprijs verbonden aan het creëren van een arbeidsplaats voor deze groep. Moeten de werkgevers daartoe niet gestimuleerd worden ? Dit is een verantwoordelijkheid van de sociale partners die ze zelf hebben erkend in hun kaderakkoord. Ze hadden dit echter ook in 1993 al gedaan. Edufora en de STC's kunnen helpen de werkgevers te stimuleren om dergelijke arbeidsplaatsen ter beschikking te stellen.

– De *minister* wijst de spreker erop dat voor het gebruik van Vesoc-geld om de werkgevers te stimuleren om arbeidsplaatsen voor het deeltijd beroepssecundair onderwijs ter beschikking te stellen, een structurele regeling nodig is. Dit hoort niet thuis bij de Vesoc-middelen. Vesoc-middelen zouden eventueel kunnen worden gebruikt, wanneer men voorziet dat er later structurele middelen uit kunnen getrokken worden. Hij is van mening dat dit geregeld moet kunnen worden binnen de begroting onderwijs.

– De heer *Chris Vandenbroeke* verneemt de voorbije dagen en weken dat de sociale partners bereid zijn om in het Vesoc tot concrete afspraken te komen. Tegelijk hoort hij ook dat ze helemaal niet willen horen van een flankerend beleid door de overheid. Hij heeft de indruk dat de wereld van de ondernemers niet wil weten van de zeer laaggeschoolden.

De *minister* wenst de uitspraak van de spreker dat de werkgevers niet geïnteresseerd zijn in de laaggeschoolden, enigszins te nuanceren. Sommige werkgevers hebben via het sociaal-economisch forum belangstelling gekregen voor de projecten voor laaggeschoolden. Een verandering in handelwijze gebeurt echter slechts langzaam. De doorstroming vanuit de werkervaringsprojecten in de publieke sector bewijst echter dat er mogelijkheden zijn. Indien men dit kan invoeren in de commerciële sector, dan zullen ook daar laaggeschoolden kunnen bewijzen dat ze de juiste man op de juiste plaats zijn.

3. Bespreking van de begrotingstabel en indicatieve stemming

Begrotingstabel

Afdeling I

Programma 52.10 Beroepsopleiding

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het programma 52.10 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING

Het deel middenstandsopleiding en landbouwvorming van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1998 werd in samenhang met de respectievelijke "Beleidsbrief Economie. Vlaanderen, Ondernemend land. Van beleidsvisie naar realisatie. Een terugblik en een vooruitblik. Beleidsprioriteiten 1998" (middenstandsopleiding) (Stuk 816 (1997-1998) – Nr. 1) en "Beleidsbrief Landbouw, Tuinbouw en Visserij. Beleidsprioriteiten 1998" (landbouwvorming) (Stuk 818 (1997-1998) – Nr. 1), beide ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media.

1. Toelichting door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media.

1. Middenstandsopleiding

De minister verklaart dat voor de middenstandsopleiding een krediet van 1,825 miljard frank ter beschikking is. Dat is volgens hem een heel belangrijk krediet. Vorming en opleiding van ondernemers en beroepskennis van zelfstandigen worden steeds belangrijker voor de economie. De laatste 15 jaar werken er 150.000 mensen minder in grote ondernemingen, maar 250.000 mensen meer in KMO's. Een stijgend aantal mensen vestigt zich als zelfstandige. De laatste jaren stagneerde de groei :

er is een tekort aan mensen die met een onderneming starten. Vorming, opleiding en begeleiding bij het opstarten van KMO's zijn dus heel belangrijk.

Door de regering werd bovendien een amendement ingediend om 50 miljoen frank uit de vorige VESOC-enveloppe structureel te integreren in de basisallocatie van het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO).

De minister stelt dat minister Kelchtermans er terecht op wijst dat de Europese Unie meer vormingsinspanningen vraagt. Vlaanderen moet een bijkomende inspanning voor langdurige werklozen doen. De EU kan ook vragen naar bijkomende vorming voor ondernemers en zelfstandigen.

Voor het VIZO en de vormingscentra formuleert de minister de volgende doelstellingen : de bekendheid van VIZO en de centra en de toegankelijkheid van de opleidingen moeten vergroot worden. De cursussen moeten beter op de markt worden afgestemd. Evaluatie is dus belangrijk. De CMO-vormingspakketten worden elk jaar grondig geëvalueerd. In de toekomst moeten opleidingsadviseurs voor de KMO's worden ingeschakeld. Om faillissementen tegen te gaan, is beroepskennis heel belangrijk.

De minister geeft vervolgens voor de verschillende opleidingen en de leertijd de volgende cijfers. In 1996 waren er 8.800 cursisten, nu zijn er 9.449. In de ondernemingsopleidingen (bedrijfsleven) worden er 816 cursussen gegeven aan 15.500 cursisten, voor de beroepskennis zijn er 22.000 cursisten. Voor de voortgezette vorming zijn het er 15.000. Belangrijk is dat de mensen die de voortgezette opleiding volgden, na 3 tot 4 jaar bijna allemaal werk hebben. Vaak gaat het om blijvende jobs.

De resultaten van de vormingscentra zijn dus spectaculair. De inzet van de lesgevers is heel groot. Sommigen werken er voltijds, maar anderen werken er deeltijds en ontvangen slechts een kleine vergoeding. Er zijn evenwel regionale verschillen. De regio Mechelen-Turnhout groeit momenteel heel sterk ; andere regio's hebben al jaren een goede werking.

De minister probeert overlappingen te voorkomen en taakafspraken tussen de verschillende betrokken instellingen te bevorderen. Op 18 maart 1997 keurde de Vlaamse regering een aanzet tot een algemeen beleidsplan permanente vorming goed. In een eerste fase moet worden gestreefd naar een protocol tussen de betrokken instellingen over de coördinatie. Later kan dan worden geëvolueeerd naar een koepeldecreet permanente vorming. Op subregionaal niveau wil men komen tot de coördinatie van het aanbod via de oprichting van Edufora. In juli, september en oktober vond hierover een informatieronde plaats in de subregio's. Het besluit over de Edufora wordt thans voorbereid. Het was alleszins verheugend vast te stellen dat er op het terrein al wordt samengewerkt. Veel hangt immers af van de inzet en de wil van de medewerkers ter plaatse.

2. Landbouwvorming

De minister verklaart dat voor landbouwvorming een krediet van 121,9 miljoen frank is voorzien. De permanente vorming in de landbouw steunt in Vlaanderen op de subsidiëring van vormingscentra. In 1996 subsidieerde de Vlaamse gemeenschap 17.849 cursusuren, 10.662 uren aan korte vorming en 2.429 uren aan voordrachten. Belangrijk om te vermelden is dat de nadruk meer en meer op milieu komt te liggen.

Eind 1995 werd de permanente vorming in de landbouw voor het eerst doorgelicht. Intussen werd een en ander ook al bijgestuurd. In 1997 werd aansluitend bij deze conclusies met een doelmatigheidsanalyse van de vorming gestart die tot in 1998 zal lopen. Ook werd een onderzoeksproject naar de behoefte aan permanente vorming van de Vlaamse land- en tuinbouwers opgenomen in het Programma Beleidsgericht Onderzoek. Dit project zou tegen begin 1999 moeten zijn afgerond.

De landbouwvorming wordt de komende jaren ook betrokken bij de Edufora, die het gevolg zijn van het algemeen beleidsplan permanente vorming van de Vlaamse regering, met het oog op het levenslang en levensbreed leren.

Sinds 1996 is de aangekondigde opwaardering van de B-cursussen operationeel. De B-cursussen zijn de cursussen die toegang verlenen tot de steun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds bij de eerste vestiging op een bedrijf. Zij moeten gevolgd worden door jonge landbouwers die geen landbouwopleiding van minstens hoger secundair onderwijs genoten hebben. Voortaan moet deze groep jonge landbouwers een installatie-attest voorleggen om voor subsidiëring in aanmerking te komen. Om dit attest te bekomen moet de kandidaat een algemene vestigingscursus type B1 en een specialisatiecursus type B3 volgen. Dit hangt af van de genoten opleiding en wordt aangevuld met een stage van tweemaal twee weken op een landbouwbedrijf. In 1998 zal verder worden gewerkt aan de kwaliteit van de gevolgde stages.

De minister licht toe dat in 1997 voor de installatieproeven 112 kandidaten slaagden en 25 niet slaagden. In Antwerpen slaagden er 25 en 3 niet, in Limburg slaagden er 16 en 4 niet, in Oost-vlaanderen slaagden er 34 en 11 niet, in West-Vlaanderen slaagden er 37 en 7 niet.

Er is meer en meer nood aan professionele kennis. De minister heeft 26 miljoen frank voorzien voor vormingsprojecten die gericht die zijn op milieubewuste bedrijfsvoering. Dit wordt meegefinancierd door Europa. Er werden ook vijf ingenieurs aangeworven om milieuvriendelijke landbouw te bevorderen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van de minister

– De heer *Roland Deswaene* merkt op dat het totale krediet voor de middenstandsopleiding voor 1998 met 10 miljoen frank daalt.

Daarnaast verneemt hij dat het de bedoeling is maximaal te sensibiliseren en de toegankelijkheid van de middenstandsopleidingen te bevorderen. Hij herinnert eraan dat de minister dit vorig jaar ook al zei. De bordjes voor winkels die vragen om een leerjongen of -meisje zijn er echter nog steeds. Men vindt hiervoor geen kandidaten. Hij had graag van de minister een tabel gekregen van de evolutie over verschillende jaren van het aantal deelnemers. Hij vraagt hoe de minister deze sensibilisering ziet, want de verhoging van de vergoeding heeft in het verleden blijkbaar niet veel effect gehad.

Op de derde plaats bemerkt de spreker dat de minister vorig jaar een uitvoeringsbesluit aankondigde om adviespremies toe te kennen voor haalbaarheidsanalyses bij het opstarten van een bedrijf. Zijn deze er al ? Zijn er al resultaten bekend ?

– De heer *Erik Matthijs* leest in de begroting dat een groot bedrag, namelijk 1,85 miljard frank, ter beschikking gesteld wordt voor de vorming van ondernemers en het verwerven van vakkennis. Zijn deze opleidingen echter voldoende bekend ? Er zijn grote regionale verschillen. Hoe wil de minister de centra beter bekend maken ? De cursussen zijn zeer goed en de opleidingen zijn toekomstgericht. De bekendmaking kan eventueel gebeuren via de opleidingsadviseurs.

In verband met de preventie van faillissementen, zijn de startende ondernemers onvoldoende gewapend vooral op het gebied van management en beheer van de middelen.

– De heer *Chris Vandenbroeke* vraagt of het correct is dat enerzijds het aantal faillissementen afneemt, maar anderzijds de geboortecoëfficiënt van de nieuwe bedrijven aan de lage kant is ? In zijn boek "De Nieuwe Collaboratie", een uitgave van het Davidsfonds, laat Hendrik Seghers echter minder positieve geluiden horen over de KMO's : precies het gebrek aan grote ondernemingen zou voor Vlaanderen een groot nadeel betekenen. Wat is de mening van de minister hierover ?

Heeft de minister bij de opmaak van de begroting en de beleidsbrief over de landbouw rekening gehouden met het feit dat de Europese subsidies zullen afgebouwd worden ? Dit zou kunnen leiden tot een daling van inkomens, die toch al niet zo schitterend zijn, met 10 tot 20 percent.

Tot slot vraagt de spreker of de Schumpeterprojecten aan de universiteiten, bedoeld om het ondernemerschap te activeren, succes hebben.

– De heer *Gilbert Vanleenhove* vraagt wat de verhouding is van de leerovereenkomsten en het aantal cursisten bij VIZO.

– De heer *André Van Nieuwkerke* wenst te vernemen welke effecten de KMO-preventiecellen bereikt hebben ? Vlaanderen is inderdaad een KMO-landje. In het kader van de werkgelegenheid is het belangrijk dat de KMO's zich verder ontwikkelen en dat de jonge starters goed begeleid worden. Elke frank die men hier insteekt, wordt terugverdiend. Heeft de minister voldoende middelen om dit te stimuleren ? Hij vindt het charmeoffensief van de minister om de landbouwers bewust te maken van de milieuproblematiek zeer positief en belangrijk in het kader van het natuurbehoud.

– De heer *Ludo Sannen* weet dat de bestaande leerovereenkomsten succesvol zijn : 83 percent van wie de opleiding heeft beëindigd, vindt onmiddellijk werk en na één jaar heeft zelfs 96 percent een baan. Naar aanleiding van de uitlatingen van de heer Johan Leman heeft het NCMV aangekondigd initiatieven te willen nemen om de leerovereenkomsten voor KMO's uit te breiden. Is de minister bereid om dit te stimuleren en meer mogelijkheden te bieden voor jongeren ?

– De heer *Jos De Meyer* bevestigt het succesverhaal van de minister over het VIZO en de landbouwvorming. Wie centra voor middenstandsopleiding of plaatsen bezoekt waar aan landbouwvorming wordt gedaan, stelt een groot enthousiasme vast. Deze successtory is onvoldoende bekend. De vraag van de heer Sannen in verband met de leerovereenkomsten is terecht. Overleg met minister Van den Bossche is hier aangewezen. In verband met de B-cursussen landbouwvorming wenst de spreker aandacht te vragen voor de uitvoering van de vorige beleidsbrieven. De code voor goede landbouwpraktijken was een belangrijke stap. De naschoolse vorming moet er volgend werkjaar bij aansluiten.

– De *minister* geeft een overzicht van de evolutie van het aantal leercontracten : in 1992 waren er dit 8.881, in 1993 : 8.976, in 1994 : 9.318 ; in 1995 : 9.480 ; in 1996 : 9.440. Hij brengt aan dat bij de begroting nog 50 miljoen frank moet worden bijgeteld uit de Vesoc-middelen. Het krediet stijgt dus wel degelijk. Hij vervolgt dat voor wat de leertijd betreft, er sinds 1 september 1996 een nieuw besluit in voege is. De financiële vergoeding, de opleiding, enzovoort worden opgewaardeerd. De investeringen zijn de moeite waard gebleken ; bijna 90 percent vindt onmiddellijk een job. De opleidingen in VIZO blijken voor wat betreft de werkgelegenheid, een hoger rendement te zorgen dan bijvoorbeeld de expansiesteun. Het is essentieel om in opleidingen te investeren. In het kader van de Vesoc-enveloppe zal de minister onderzoeken of er ook middelen voor het VIZO kunnen worden bestemd. Vandaag zijn er meer dan 50.000 cursisten en ongeveer 9.500 leerovereenkomsten.

Ingaand op de vraag naar het uitvoeringsbesluit verduidelijkt de minister dat besluiten een lange weg afleggen vooraleer ze operationeel worden. Dit is ook het geval voor het besluit in verband met de adviespremies. Op 9 december 1997 wordt het besluit aan de Vlaamse regering voorgelegd. Vanaf 1 januari 1998 wordt het operationeel. De subsidie bij een beroep op een adviseur bedraagt maximaal 500.000 frank.

Voor wat de sensibilisering en bekendheid betreft, werkt de minister met het VIZO aan een communicatieplan om het gebrek aan bekendheid weg te werken. De communicatiecampagne is onder meer gericht naar scholen en ondernemers.

In de beleidsbrief Economie wordt een statistisch overzicht gegeven van de aangroei van vennootschappen in Vlaanderen. Het aantal startende ondernemers stabiliseert. Tegenover de 10 percent starters in Nederland en Duitsland waren er in België slechts 6 percent startende ondernemingen.

De minister heeft het boek 'De nieuwe collaboratie' niet gelezen. Hij weet alleen dat de auteur de economie nogal sterk vanuit zijn eigen onderneming benadert : hij krijgt graag zoveel mogelijk subsidies. In Vlaanderen zijn er wel te weinig zogenaamde gazellen : ondernemingen die kunnen doorgroeien naar een internationale markt. In Vlaanderen heeft slechts 1 percent van de ondernemingen tussen de 50 en 250 werknemers. In Nederland daarentegen gaat het om 3 percent van de ondernemingen.

Met betrekking tot de landbouw, wenst Agenda 2000 het prijzenbeleid om te vormen in een inkomensbeleid. Dit is niet zo problematisch voor Vlaanderen, aangezien Vlaanderen vooral sterk staat in sectoren die buiten de marktregeling vallen, zoals de varkens- en pluimveehouderij. Overigens is Agenda 2000 zelf nog lang geen werkelijkheid. Hij vindt het geen enkel probleem dat een sector als de graansector wordt overgeleverd aan de wereldmarkt. Het Vlaamse beleid moet wel in andere sectoren het prijsmechanisme blijven ondersteunen. Andermaal wordt de landbouwsector geconfronteerd met externe nieuwigheden, nadat er al eerder de GATT was, het decreet op het natuurbehoud, het MAP, het RSV enzovoort. Dit alles is niet bevorderlijk voor de investeringen. Hij hoopt dat men vooral niet zal vergeten dat tien percent van de Vlaamse werkgelegenheid direct of indirect afhankelijk is van landbouwactiviteiten. Het gaat om meer dan alleen een charmeoffensief ten aanzien van de landbouw. Het gaat om overleven. De minister laat aan het verslag een tabel toevoegen dat een overzicht geeft van de gesubsidieerde cursussen landbouwvorming ; de resultaten van de installatie-attestproeven in 1997 ; een algemene toestand van de landbouwvorming op 17 november 1997 en van de milieuprojecten (Bijlage IV-1).

In verband met het Schumpeterproject antwoordt de minister dat men vorig jaar de ronde van de universiteiten heeft gedaan. Telkens kwamen 120 tot 180 belangstellenden opdagen, in totaal dus een duizendtal. In een tweede ronde worden de hogescholen bezocht. Hier zullen meer mensen worden bereikt.

Voor de regionale preventiecellen werden veel projecten ingediend, zodat men verplicht zal zijn een selectie te maken. De dossiers moeten ten laatste op 31 december 1997 worden ingediend. Per

project wordt per jaar 3,5 miljoen frank uitgetrokken.

Wat de vraag van de heer De Meyer betreft licht de minister toe dat er vijf ingenieurs werden aangeworven met betrekking tot het milieu. De informatie moet beter worden bekendgemaakt. Het VIZO zal hiertoe een opdracht krijgen.

Mevrouw *Mia Van der Elst*, medewerkster van het kabinet van minister Eric Van Rompuy, verduidelijkt dat men voor wat de vraag van de heer Sannen betreft, een onderscheid moet maken tussen de leerovereenkomsten die bij een zelfstandige worden aangegaan en de industriële leercontracten bij grotere KMO's, die vooral in de productiesector voorkomen. Alleen de eerstgenoemde horen bij de middenstandsopleiding.

– De heer *Ludo Sannen* reageert dat hij erop wou wijzen dat het interessant zou zijn de positieve resultaten die men bereikt met de leerovereenkomsten, te vertalen naar de industriële leercontracten. Wellicht zijn hier mogelijkheden via het Vesoc.

De *minister* stelt dat ook hij hiervoor vragende partij is. Het economische luik mag immers niet beperkt worden tot kostenreductie. Ook opleiding en vorming horen hierbij.

3. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmingen

1. Decreetsbepalingen

Artikel 13
(programma 54.1, b.a. 34.03 en 34.90,
Landbouwvorming)

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 13, programma 54.1, b.a. 34.03 en 34.90, wordt aangenomen met 7 stemmen bij 5 onthoudingen.

2. Begrotingstabel

Programma 52.2
(Middenstandsopleiding)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden aangenomen met 7 stemmen bij 5 onthoudingen.

Programma 54.1
(Landbouwvorming, b.a. 34.03 en 34.90)

Bij dit programma worden geen opmerkingen geformuleerd.

De programma's worden aangenomen met 7 stemmen bij 5 onthoudingen.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Jos DE MEYER Gilbert VANLEENHOVE

BIJLAGEN

I.ONDERWIJS

BIJLAGE I-1

Vlaamse Onderwijsraad, Advies over de beleidsbrief onderwijs, 1997-1998

BIJLAGE I-2

Beleidsondersteuning Basisonderwijs

BIJLAGE I-3

Additionele werkingsmiddelen basisonderwijs-decreet basisonderwijs en de effecten van de integrale toepassing van het (geamendeerd) decreet basisonderwijs

BIJLAGE I-4

Statistiek oktober 1997 inschrijvingen 1° kandidatuur arts en tandarts

BIJLAGE I-5

Cijfergegevens met betrekking tot de benoemingsstop

BIJLAGEN

II. WETENSCHAPSBELEID EN PERMANENTE VORMING

BIJLAGE II-1

Het Vlaams Wetenschaps- en Technologiebeleid. Schema's bij de toelichting

BIJLAGEN

IV. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUWVORMING

BIJLAGE IV-1

Cijfertabellen met betrekking tot de landbouwvorming